

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3. De Romani pontificis institutione, & autoritate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

Mirum dico, nisi quis putet orationē ecclesie perseverantem pro se in vera sui necessitate posse deficere, quod proprie infidelitatem esse, si infidelitas non est parvulo meo iudicio videtur: diuine siquidem prouidentie, quam in specie de ecclesia sua habet, derogare videtur. Si enim natura non deficit in necessariis, quomodo Deus qui dedit semetipsum ecclesie, deficiet illi in necessariis, seruatis ex parte ecclesie seruandis, ut patet ex descriptis conditionibus orationis: Mirum demum dico, quoniam si efficax hoc orationis ecclesie, &c. remedium indubitur creditur, cur insufficienter prouisum ecclesie dicitur de remedio opportuno? Et per hunc modum

A. Excludendi papam tyrannum ab ecclesia satisfit omnibus quae obiciuntur de corpore respectu membri contagiosi, & similibus. ad omnia siquidem fat est oratio perseverans ecclesie. pro cuius zelo hanc respondendi curam suscepi: arbitratus quibusdam licet non omnibus friuolis obiectis respondisse, vituperandum non esse hac vice. Rogo igitur lectores, vt equos se prebeant interpretes aut censores: nihil. n. hic aut alibi mihi, sed rōni uel auctoritati allata tribui volo; hoc etiam ubique & sp̄ sub sacrosanctę Romanę ecclesie correctione. Romę die 29. Nouembris 1512. Ad laudem & gloriam Domini nostri Iesu Christi, Amen.

AD LEONEM DECIMUM PONT. MAX.

DE DIVINA INSTITVTIONE PONTIFICATVS

TOTIVS ECCLESIAE IN PERSONA PETRI APOSTOLI,

Libellus Thomę de Vio Caietani, Cardinalis Sancti Xisti.

LEVSTREM sapientibus sententiam in vulgarem quoque lucem proferri exigunt, Pater beatissime, qui ea, quę a seipſis manifesta sunt, ab his quę per alia nota fiunt, non discernentes, nodum (vt aiunt) in scripto quærunt: & meridiana in luce cæcutientes, offendunt. Obnubilandi siquidem euangelicam claritatem tanta est licentia his, qui sua non sunt forte contenti, vt Ecclesie vultus, licet serenissimus, nouitatum inuolucris perturbetur: quippe quorum studium est cerra & lucida in quæſtionem vertere, ac obscura alijs reddere. Ea propter Petri, successorumque eius Romanorum Pontificum principatus (tot etates, tempore, atque auitates tranquilla possessione obtenti) ius euangelico Sole fulgens, impetum argumentationibus inuoluentibus exercitatos parum in sacris literis tueri, tenebris exuere atque in medium proferre sic intendimus, vt veritas hæc omnibus luceat, & proprijs splendoribus vni uersę creaturę penetra- lia attingat. Habeat igitur catholica Ecclesia tibi credita, Pater benignissime, lucubratiunculam hanc pro- rudiioribus, ne obscuritatibus obruantur.

TRACTATVS TERTIVS THOMAE
de vno Caietani Cardinalis S. Xisti De Romani
Pontificis institutione, & auctoritate
in Quatuordecim capita diuisus.

S V M M A R I A.

- 1 Quid, quomodo, & quo ordine tractandum est.
- 2 Petri personę & non dono reuelationis, aut beatitudinis promissę sunt clauę.
- 3 Persona Petri in se, & non solum in persona ecclesie promissę esse clauę.
- 4 Verba Christi, Tibi Petro dabo, non in persona omnium Apostolorum dicta esse.
- 5 Apostolis alijs non esse aliã collatum quod Petro.
- 6 Solum Petrum accepisse clauę, consonat ei, quod est, ecclesiam accepisse clauę.
- 7 Promissum esse Petro totius ecclesie pontificatum in antedictis promissionibus.
- 8 Personę Petri quamuis charitate qualificatę, dictum esse, Pasce oues meas.
- 9 Soli Petro, ita quod non alijs Apostolis, dictum est, Pasce oues meas.
- 10 Petro soli uniuersam committi ecclesiam per hæc uerba Christi, Pasce oues meas.
- 11 Petro per hæc uerba, pasce oues meas, commissum a Christo pontificatum totius ecclesie.
- 12 Petrum habere ex Christi institutione successorem in pontificatu ecclesie catholice.
- 13 Romanum Pontificem succedere Petro in Pontificatu totius ecclesie.
- 14 Auctoritates sanctorum antiquorum & conciliorum, affirmantes Ro. Pontificis successoris Petri Pontificatum super totam ecclesiam a Christo institutum a Petro.

CAPVT I.

Quid, quomodo, & quo ordine de Rom. Pontificis institutione tractandum est.

PRINCIPATVS Romani Pontificis super vniuersas Christi ecclesias, quamuis quæſtionibus multis pulsatus fueris, nostro tamen proposito vnica inuestigatione absolueudus occurrit. Nō enim vertitur hic in dubium, an Romanus, Pontifex sit de facto caput ecclesie: nec an idē potestatem habeat a Deo eo modo quo iuxta apostolum Rom. 13. Nō est potestas nisi a Deo, & quę a Deo sunt ordinata sunt; & sicut potestas regia in veteri testamēto erat a Deo: iuxta illud primi Reg. 8. Audi uocem eorum, & constitue super eos regem. cuiusmodi enim omnia aduersariorum multi affirmant. sed vertitur in quæſtionem, an a Christo institutus fuerit Rom. Pontifex super omnes ecclesias principatus in beato Petro; ita quod instituerit Christus Petrum cum eius successoribus suum vicariū ad gubernandum oēs Christi ecclesias. Quo fit ut loca a rationibus & auctoritatibus affirmantibus Petrum; seu Romanum Pontificem fuisse, seu esse caput omnium ecclesiarum, a presenti secreta sint intentione: & ea dumtaxat afferenda sint ex quibus Christum Dominum contulisse huiusmodi principatum Petri soli habetur.

Quia verò ex factis literis p̄der omnis quæſtionis huius veritas, & duo sunt præcipui textus, scilicet Marth. 16. & Io. vlt. expresse de hoc mysterio loquentes: ideo primo iuxta utrunque textum inuestigandū est an soli Petro uerba Christi dicta sint. Secun-

Secundo, an per hæc soli Petro Pontificatus totius ecclesie a Christo commissus sit. Tertio, an hic totius Ecclesie Pontificatus Petro a Deo commissus, sit ab eodem Domino datus successori Petri. Quarto an sit a Christo hic Pontificatus datus Romano pontifici, ut Petri successori. ut autem primi clara sit solutio, Matthæi textus prius discutendus sic est: ut in primis tractetur opinio dicentium uerba Christi non Petro, sed persone qualitate, deinde dicentium non Petro, sed Ecclesie: postea dicentium Petro & Apostolis aliis, demum negantium soli Petro, quia ecclesie, dicta esse. Multitiam siquidem obnubilare conati sunt dominicam promissionem Matth. 16. relata, Tibi dabo claves, &c. Quidam namque adeo restrinxerunt uerba hæc, ut personam etiam Petri ab illis eximerent, & ad solum diuinum donum in Petro directa intelligerent. Alii etiam restringentes & eximerentes Petri personam ad sola ecclesiam in Petro significatam Christi uerba dirigunt. Multi autem extenderunt Domini promissionem ad alios Apostolos: ita quod Petro in personam omnium apostolorum dicta accipiunt. Sed & nonnulli sintradmittentes soli Petro hæc dicta: principatus tamen singularitatem collatam Petro negant: eo quod similis potestas aliis apostolis a Christo collata alibi legitur, puta Matthæi 18. Quicunque alligaueritis super terram; & alibi. Hæc denique aliqui, quo pacto soli Petro claves datas quoque ecclesie esse claves oēs affirmamus. Quocirca ordine quo numerata sunt quinque hæc, singillatim tractanda sunt. Præponendo ubique rationes dubitandi, ut opposita iuxta se magis elucescant.

C A P V T . I I .

Petri persone, & non dono reuelationis, aut beatitudinis promissæ sunt claves, &c.

Non desunt dogmatizantes potestatem homini non immediate collatam, sed dono virtutis mediante: ita quod perditio virtutis dono, perire simul potestatem potestatem necesse sit, tanquam virtus glutinum quoddam sit iungens homini pontificatum. Quo fit, ut horum iudicio claves non Petri persone, sed eius dono collatæ sint in aliquo singulari ministro, puta sacerdote, seu iusto quoque quocumque.

Argumentatur autem hi ex huius Euangelij textu multipliciter.

Primo quia ante oia Dominus beatitudinem Petri affirmat, dicens, Beatus es proculdubio in spe ueræ fidei: non inchoasset. n. a Simonis beatitudine nisi ad subsequentem pontificatum spectaret homini beatitudo: nihil. n. impertinens dixisse Christum decet.

Secundo, ex eo quod Dominus adiungit, Simon Bariona, hoc est filius columbæ: ut Hiero. exponit. Quorum enim Petrus accepturus pontificatum, filius columbæ prenominauit, nisi vel eius simplicitas columba significata: iuxta illud, Estote prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbæ: vel Spiritus sanctus, qui columba designatur, eo quod in specie apparuit in Christi baptismo; ad ecclesiasticum principatum pertineret.

Tertio ex ratione subiuncta, quia caro & sanguis non reuelauit tibi, sed Pater meus qui in cælis est. Monstrant enim hæc non a carne & sanguine, sed diuina reuelatione instruendum esse qui aliis præficatur in Christiana fide erudiendis.

Quarto, ex eo quod Dominus addit, Tu es Petrus: & non dixit, Tu uocaris Petrus, ut glossa notat, ob fortitudinem fidei, & confessionis constantiam. Hæc. n. cum omnibus præcedentibus ad virtutum munera spectant, quæ ut dictum est aut imper-

tinenter preposita sunt, aut ad principatum tunc subsequenter promissum opportuna media sunt.

Vnde & quinto arguitur ex subiuncta prima promissione, Super hæc petram edificabo ecclesiam meam. quum. n. ista sit prima promissio Petro facta, quoniam, ut Cypr. Hiero. & Aug. exponunt per hæc petram demonstratur ipse Petrus: inquit enim Hiero. super Matth. edificabo ecclesiam meam super te: & Aug. in lib. retract. refert seipsum dixisse, quod in Apostolo Petro tanquam in petra edificata est ecclesia: nec retractat hanc sententiam. Cypr. quoque ubi supra dicit, Loquitur Dominus ad Petrum, Ego dico tibi: quia tu es Petrus, & super hæc petram edificabo ecclesiam meam: super unum edificat ecclesiam, &c. Quum inquam hæc sit prima promissio facta Petro, & hæc promissio non immediate, sed mediante dono firmitatis, & soliditatis ad personam Petri pertinet: ut ipsa Domini uerba restantur, dum non dicit, Super te, sed super hæc petram, hoc est, super te petram edificabo ecclesiam meam: consequens est, ut subsequentes quoque promissiones intelligatur factæ personæ Simonis, quatenus erat Petrus & filius columbæ; & beatus, &c. Et confirmatur: quia ista promissio non solum est prima, sed principalis: nam præcipuum donum Petro collatum est esse fundamentum ecclesie. ex hoc autem quod hæc promissio est prima, & principalis, consequens est, ut aliarum promissiones consequentes sequantur naturam principalis: ac per hoc nulla promissio est facta persone humane, nisi mediante dono virtutis, quod erat intentum manifestandum.

Non est difficile catholico doctori monstrare falsam esse relatum sententiam, dubitandam ad damnata inconuenientia. Nihil. n. aliud est huiusmodi dogma, quam hæresis quorumcumque dicitur in malis ministris non inueniri ecclesiasticam potestatem clauisque ecclesie in solis, & omnibus iustis haberi ecclesiamque ex solis iustis consistere: quæ omnia reprobata, & damnata esse constat. Verum, ne hæretici excusentur se opprimi auctoritate prelatorum, & non euangelij, ex ipso euangelij textu catholica doctrina reddenda est ratio. Ad cuius euidentiam aduerte duas esse in hoc Domini sermone ad petrum partes: quarum prima secundum planum euangelij contextum, ac sensum ad confessionem, quam Petrus fecerat, pertinet. Nam nihil aliud continet, nisi reuelatæ confessionis actorem fructum seu premium, & personam, seu persone conditionem, cui reuelatio facta est. Dicendo, Beatus es, fructum, seu premium pronuntiat: dicendo Simon Bariona, personam ad literam, seu conditionem persone mystice, puta simplicitatem, seu spiritualitatem aperit. & dicendo, Quia caro & sanguis non reuelauit, sed Pater meus, actorem reuelationis monstrat: tota ergo prima pars sermonis ad reuelatam confessionem spectat, & non ad futurum principatum. Quod ut plenius intelligas, vide singula. Merito ex accepta reuelatione Simon beatus dicitur; quoniam, si secundum philosophiam beatus in hac vita est, qui ad cognitionem supernarum substantiarum peruenit, & secundum euangelicam veritatem beatitudo viatorum in spe ueræ fidei consistit (iuxta illud, Beati qui non uiderunt & crediderunt) longe magis Simon beatus fuit, quum ad cognoscendum Trinitatis mysterium peruenit, non innixus reuelationi alijs factæ (ut nobis contingit) sed reuelationi sibi ipsi interitus factæ. Ad hanc enim cognitionem petrum peruenisse restatur uerba Petri: testatus est Dominus, confessus est enim Petrus, Tu es Christus filius Dei uiui: confessus fuit

rat

rat olim Nathanael, Tu es filius Dei: Ioan. i. confessi fuerant qui erant in nauicula, Vere filius Dei es, Matt. 14. confessus fuerat, & Petrus in persona omnium, et nos credimus & cognouimus, quia tu es Christus filius Dei, Ioannis sexto. Nunquam tamē Dominus beatitudinis premiū apposit, nisi nūc, quia nunquam confessio facta fuerat quod esset filius Dei naturalis, qualem modo petrus explicauit, adiungendo illud adiectiuum, Viui. hoc enim dupliciter potest intelligi: primo, vt sit adiectiuum de terminans suum substantiuum absolute: ut ita dictum sit, Deruiui, tanquam dictum fuisset, Dei veri, aut Dei omnipotentis; & sic per accidens adiunge retur petri confessioni ad maiorem expressionem, Veri Dei: ad differentiam deorum lapideorum, seu mortuorum, vt Saturni, Iouis, & reliquorum. Alio modo, vt determinet suum substantiuū, scilicet Dei in ordine ad filium, cuius enuntiatur pater, dum dicitur, Filius Dei uiui: & sic per se & essentialiter apponitur confessioni petri, & constituit petri confessionem esse per se essentialiter, ac formaliter, veram, & altissimi sensus: significatur siquidem hinc plenissime, & formaliter modus quo Christus est filius Dei, scilicet quod est naturalis filius Dei: et ne alitudo sensus sententiam claram obumbret, manifestatur quod dicimus ex differenti filiatione nostra & Christi: commune namque est Christo & nobis, quod sumus filii Dei, (secundum quod de nobis scriptum est Ioan. i. Dedit eis potestatem filios Dei fieri) sed nos sumus filii Dei, quia uult, iuxta iud Jacobi primo, Voluntarie enim genuit nos uerbo ueritatis; Christus autem est filius Dei, non quia uult, sed quia est: Ratio siquidē quare Deus nos genuit filios, est sua uoluntas, qua elegit nos: rō autē quare Deus genuit Christum, est sua essentia qua genuit unigenitum Deū, qua & ipse Deus est.

Hoc autem uocando ancillas ad theologiam artem (quia uiuere uiuentibus est esse: vt dicitur secūdo de Anima) significatum est per Deum uiuum: est eo namque, quod uiuere uiuentibus est esse, idē est, Filius Dei uiui inquam uiuit, & filius Dei, in quantum est. Meminit tamen petrus non Dei esse, neque Dei nature, sed Dei uite: quoniam quicumque est filius, conuenit generate filium non ea ratione, qua est, nec ea ratione qua res naturalis est, sed ea ratione qua uiuit. Quod si altius perspicere cupis, iunge hęc simul, scilicet Filius Dei uiui: quum enim constat ex vna parte filium sonare genitum talem qualis eius parens est, & ex altera parte parentem significari Deum uiuum, si cointellecta fuerit philosophica traditio, scilicet naturalissimum operū esse omnibus uiuentibus facere tale quale ipsum est (ut habetur secūdo de Anima) manifeste uidebis quod dicendo Filius Dei uiui significatur naturalis filius Dei: ex eo enim, quod filius Dei ponitur genitus a Deo dicitur; ex eo autem quod Filius Dei, in quantum est uiuus, ponitur, quia naturalissimum opus uiuenti quatenus uiuens, est, genitus significatur. Acutissime ergo & formalissime, Petri confessio Christum non adoptiuum Dei filium; sed naturalem Dei filium manifestat, dicendo Christum Filium Dei uiui.

Et si altius adhuc inuēti fuerimus, percipiemus in hac responsione claudi non solū duas Trinitatis personas filium, & patrem, & rationē ac modum generationis, scilicet quod ille naturalis pater & iste naturalis filius (vt declaratum est) sed substantialitatem, coeternitatem ac coequalitatem utriusque: nam ex eo quod naturalis filius est talis qualis est pater,

A & Christus dicitur filius Dei uiui, significatur quoque quod ipse est Deus uiuus, & qui non sint multi dii, conuincitur quod est vnus Deus cum Patre, ac per hoc contubstantialis, coeternus: & coequalis. Nec spiritus sancti persona omīssa est, Christus. n. sonat uerū spiritus sancto, ut ipsemet Petrus declarauit Act. 10. Quo fit vt hac confessione Petrus non minus diuine Trinitatis ac generationis mysterium docuerit, quam Ioannes dicendo, In principio erat uerbum, & uerbum erat apud Deum, &c. imō licet Ioannes spiritualius, dum ad inmaterialem, intelligibilemque gradum penetrauit, Petrus tamen personas nominibus proprijs Filij ac per hoc patris & generationem naturalem cum ratione generandi clarius significauit, dicens, Tu es Christus filius Dei uiui: & ideo iure a Salvatore mundi beatus affirmatur. Ad hunc tam altum huius confessionis sensum intendisse inuenies Origenem, Chrysostrum, atque Hilar. hunc tam altum istius confessionis sensum testatur ecclesia quotidiana ueneratione repetens prima diei hora Christe fili Dei uiui, &c. Merito quoque ad eandem reuelationē spectat Bariona, dupliciter siquidem, vt Hier. dicit, potest intelligi, vel legendo, Bariona: id est, filius Iona (Bar. n. idem sonat quod filius) vel quod uicio scriptorum delecta sit media syllaba: quū deberet legi Barioanna, id est filius Ioannis: Simon siquidē creditur a multis filius Ioannis: secundum tamen ueritatem filius fuit Iona, vt patet Ioannis primo. Simon filius Iona, tu uocaberis Cephas, licet uicio scriptorum Latinorum Latini codices sint corrupti. Est ergo primus sensus, mysticum tamen, Tu es filius Iona, id est columbe, secundus autem literalis, Tu es filius Iona seu Ioanna. Vterque autem sensus propositum fouet: nam si filius exponitur columbe, simplicitatem ac spiritualitatem persone ipsius petri tanquam habilis ad reuelationem suscipiendam indicat: ad reuelationē namque diuinam suscipiendam simplicitas, & spiritualitas maxime preparant: Spiritus enim sanctus discipline effugiet fictum (vt dicitur Sap. 1.) & animalis homo nō percipit que sunt Spiritus Dei, primę Corinth. 2. Si autem filius Iona, vel Ioanna intelligitur, ad confirmationem confessę ueritatis ualde spectat; quoniam pertinet ad hęc, quod ideo Dominus naturalis patris ipsius non Petri, sed Simonis meminit, vt subiungendo, Quia caro & sanguis non reuelauit, sed pater meus: ex hoc ipso quod patrem suum & naturalem Patrem Simonis e regione ponit, tanquam diceret, Beatus es simō filius Iona seu Ioannis: quia non pater tuus secundum carnem, & sanguinem reuelauit tibi: sed Pater meus, qui in cœlis est: ex hoc inquam ipso eruditus quisque intelligat patrem, qui in cœlis est, ita esse naturaliter patrem meum, sicut Iona est naturaliter pater tuus. Et hoc iam notauit Chrysostrum dicens, Vanum est dicere, Tu es filius Iona uel Ioanna, nisi ostendas: quoniam ita naturaliter Christus est filius Dei, sicut petrus filius Iona: eiusdem substantię cum eo qui genuit. Oportuit autem Salvatore nostrum commendare petri confessionem manifestando illius actorem & premiū, &c. vt petri confessio uera habeatur, si sic ipse uerus ac naturalis filius Dei credatur ex Petri confessione, nō a carne & sanguine, sed a cęlesti pte derivatus: nisi. n. hoc manifestasset, confessionē petri ut humanū uerbum acciperem, nūc autē a Deo prolata inīam habemus. Ex quib. oib. clare patere potest, quod hucusque nihil ad principatū petri pertinēs dictū est. Tota igitur prima pars dominici ad petrum sermonis, circa illius

Opus. Caict.

E confes.

confessionem versatur, & ad probationem fidei de seipso Christo filio Dei viui pertinet, secunda autē ad Petro promittendū cōuertitur, vnde & inchoat a reddendo vices ipsi Simoni Petro, et ego dico tibi: tanquam diceret (vt Hieronym. notauit) Tu mihi dixisti, Tu es Christi filius Dei viui, & ego dico tibi, Tu es Petrus, & super, &c. Vbi aduerte non solū diuersas, verum non vnus, sed diuersorum generū promissiones petro factas esse: nam prima promissio constructionem respicit ecclesie, Aedificabo ecclesiam meam: secunda autem auctoritatem, Dabo clauēs regni celorum, & quodcunque solueris, &c. illa ad ecclesie substantiam, ista ad officium respicit: tantumq; inter se differunt, quantum est inter substantiam & officium distantia. Et licet in prima promissione triplex inueniatur intellectus, exponendo per hanc petram vel Christum vel Petrū, vel confessionem Petri, vt Chrysostomus exponit, si tamen subtilius perspexerimus vnus est sensus literalis: hoc est, quod per hanc petram demonstratur Petrus. Augustinus enim in libro primo retentionum cap. vigesimo primo, lectoris iudicio relinquit quæ duarum sententiarum sit probabilior, Petrusne, an Christus demonstratur per hanc petram. Vnde hac libertate freti, ex ipso euangelij textu dicimus, per hanc petram Petrum demonstrari, vt patet ex eo quod Dominus dixit, super hanc petram aedificabo. Si enim seipsum demonstrasset, nō dixisset, aedificabo, sed edifico: quoniam tunc verē super seipsum edificabat faciēdo de Simone Petro: super petram autem non tunc sed post resurrectionem aedificare cepit. & propterea dixit in futuro, edificabo: ac si aperte diceret, Te quem nunc facio petrum, postea faciam fundamentum ecclesie meae. Confirmaturque hic sensus, quia aliter imperinenter premisset, Tu es petrus, quum tamē pro maxima re hoc petro dictum euangelium in sinuet: quum Dominus quasi reddens vices petro (vt prædictum est) dixerit, Tu es petrus: quid enim tā magnum sonaret esse petrum, aut quorsum, Tu es petrus, nisi subsequenter demonstraretur: Et super hanc petram aedificabo ecclesiam meam? Vnde Hieron. exponens hunc locum ait, Secundum autē metaphoram petrae, recte dicitur ei, edificabo ecclesiam meam super te. expositio autem Chrysost. de confessione petri, in idem redit: quoniam confessio fidei in idem redit cum soliditate seu firmitate fidei, quā denotat petrus: non enim differt ab ea nisi tanquam actus ab habitu. & rursus constat quod ecclesia magis hēt pro fundamento fidem, quā fidem confessionem. Vnde relinquitur quod ad literam per hanc petram, demonstratur petrus. Exactius autem loquēdo, dic hanc petram, id est, in te petram, in te soliditatem fidei, in te Christum creditum, in te Christum confessum, vt complectaris omnes sanctorum expositiones: nam singule verē quidem sunt: sed partem tantum veritatis explicarunt, fidem seu fidei confessionem, aut petrum, vel Christum exponentes. Quum autem vtrunque simul iungitur, ita quod petri personam & Christi seu fidem simul significari exponitur, integra veritas, integer sensus habetur litere dicentis non super petrā, sed super hanc petram. Indiuuatur siquidē metaphorica petra, & fit hęc: quia est hoc demonstratio supposito: sicut quod licet aliud in petro existens indiuuatur, & fit hoc, quia est in ipsa petri persona.

Hoc igitur integro sensu literali patefacto & admisso, & amplius aperiēdo, scito ex euangelio omnes promissiones petro factas conuenire in hoc quod

omnes sunt factae vnice personae ipsius Simonis, quod dicitur petrus: cui dictum est, Tu es petrus. Manifestaturque sic esse primo de prima promissione, & deinde de secunda. In prima promissione tria respice. primo, Tu, secundo, es petrus, tertio, super hanc petram. ex pronomine, Tu, demonstratur persona illa cui Christus loquebatur, persona, dico, nō qualitas aliqua: nam constat pronomen, Tu, demonstrare substantiam sine qualitate etiam apud grammaticos. Rursus ex pronomine, Tu, monstratur vnica persona, vt patet. ex coniunctione propterea huius quod est esse petrum ad ly, tu, cum dicit, Tu es petrus, significatur aperte affirmari a Domino illam vnice personam esse petrum: & quia per hanc petram demonstrat illam eandem petram, quā tūc pronomine demonstratio monstrabat, Tu es petrus. Significatissime siquidem ille articulus hanc exprimit eandem monstrari petram, de qua tunc erat sermo, quā & per pronomen, Tu es petrus, monstrabatur. & hoc tanto clarius, quanto nulla alia petra tunc monstrata, aut nominata inuenitur in euangelio. Esse igitur futurum Christi ecclesie fundamentū, iungitur huic petrae, quae quia iungitur personae monstratē pronomine, Tu, oportet intelligere, quod esse Christi ecclesie fundamentum promittitur vnice personae demonstratē per, Tu: cui tunc datum est quod esset petrus. vt hoc magis ac magis notares, inchoauit Dominus, & ergo dico tibi, non beatitudini tuae, non filio columbae, non filio reuelationis: sed tibi. De secunda autem promissione clarissime patet: quia exprimitur pronomen demonstratiuum substantiae, dicendo, Et tibi dabo clauēs. Oportet nanque hac valde notare: quoniam hinc commenta hereticorum schismaticorum specie tenus sancta: sed re venenosa confutantur: aiunt enim, Super petram, id est, fidei firmitatem ecclesiam fundatam. Verum dicunt, sed diminutum: quoniam Dominus dixit quidem, super petram: sed non hoc solum dixit, sed addidit articulum, hanc dicens, super hanc petram. quam proculdubio tunc monstrabat, dicens, Tu es petrus: si enim super fidei solidū absolute aedificaturus esset, non dearticulasset soliditatem ad personam illam. Sed schismatici personalem fundamentum vnitate a Christi ecclesia tollere, per hęc commenta nituntur: Dominus autem hos omnes preueniens, sermonem ad Simonē petrum sub pronomine direxit, inchoans, et ego tibi dico, & subdens, Tu es petrus: tu, non beatitudo tua, aut aliquid eiusmodi, tu, non vos, vt vnitas fundamenti ecclesie, vnitas quoque personae a Christo firmata intelligatur: dum dicitur, Tu es petrus: tu vnus es petrus futurus postea fundamentum: quoniam super hanc petram, id est, te petrum aedificabo ecclesiam meam. Duplex autem aduertenda est inter has promissiones differentia prima est, quod esse fundamentum ecclesie non promittitur personae petri absolute: sed quatenus est petrus seu petra: clauēs autē regni celorum promittuntur personae petri absolute. Et habes hanc differentiam ex euangelio: dum de primo dicit. Et super hanc petram aedificabo ecclesiam meam, non dixit, Super te aedificabo ecclesiam meam: per hanc. n. petram demonstrauit totum quod dixerat, Tu es Petrus: nam petram reddidit ad ly petrus, & articulum hanc reddidit ad pronomen, tu, tanquam si diceret, Tu es Petrus, & super te petrū aedificabo ecclesiam meam. De clauibus autem regni celorum non dicit, Et tibi petro, neque huic petrae, sed simpliciter & absolute, Tibi dabo clauēs, monstrās per hoc, quod dixit, tibi, quod personae non qualitati per

per petram significat: puta fidei, promittebat clauis personae: ergo qualificata promissum est fore Christi ecclesiae fundamentum: persona vero nuda promissa sunt: clauis regni caelorum. Altera differentia est, quod in primo promissione Petro promittitur ecclesiam sustinendi officium, non se Petro, sed Christo actore, nam non dixit, Et super hanc petram aedificabis ecclesiam meam: sed dixit, Super hanc petram aedificabo ecclesiam meam: tanquam si diceret, Tu sustinebis tanquam petra me aedificas te ecclesiam meam super te petra. In promissione vero clauium aperiendi officium, & claudendi non sibi reseruaui Dominus, sed se daturum clauis promittit, ut ille cui dantur agat aperiendo, vel claudendo regnum caelorum. Haec ex euangelii plenissima differentia constant. Ex quibus euidenter colligitur differentia inter officium petri, quo ad potestatem vtiendi clauibus, & soluendi, atque ligandi, & officium eiusdem ad sustinendam ecclesiam in fide: dum officium clauium a nobis committitur: officium vero sustinendi ecclesiam in fide ad Christum ut actorem, ad petram ut rationem sustinendi, ad hominem vero Petrum, ut fundamentum suppositumque spectare dicitur. Oportet siquidem hanc diligentius contemplari, ut sciamus hinc rationem reddere poscentibus nos de ea, quae in nobis est fide: ex his enim facile est perspicere, quod clauis regni caelorum non sunt datae sanctitati seu iustitiae hominis, sed promissae sunt homini futuro pastori ouium Christi. Si quis autem contra huiusmodi exactam expositionem verborum euangelii obiiciat, eo quod Petrus non fuit ex tunc re, & nomine petrus: quoniam non perseuerauit solidus, ac firmus in fide, ter siquidem postea Dominum negauit: ac per hoc verba Domini sonantia in praesenti, Tu es Petrus, non sunt sic exacte intelligenda, aduertat sic obiiciens se falli confundendo firmitatem fidei & firmitatem charitatis: Petrus quidem ex tunc factus est firmus in fide, dicente Christo, Tu es Petrus: ut Hier. testatur, exponens. Et ego tibi dico, non sermone casso &, nullum opus haberes, sed dico tibi quia meum dixisse, fecisse est, quia tu es petrus. Nec deficit negando Dominum in fide, quae in corde est, quia nuius defecerit in confessione fidei: horum in distinctio a paulo Apostolo manifesta est ad Rom. 10. Corde creditur ad iustitiam, ore confessio fit ad salutem. Testatur siquidem Dominus petrum non defecisse in fide, Lu. 22. dicens, Ego rogavi pro te, ut non deficiat fides tua, constat. n. Christum in omnibus exauisum fuisse pro sua reuerentia, ut dicitur Heb. 5. Defecisse autem ipsum in charitate, & per iurium manifestat, & Dominus testatur subiungens. Et tu aliquando conuersus confirma fratres tuos: auersus. n. fuita charitate christi non a fide perseuerauit: ergo semper Petrus.

His praemis Ad obiectiones in oppositum dicendum est. ut circa tres primas non oportet insistere, quia iam declaratum est, quod impertinentes sunt: nam ad confessionem Petri spectant omnia, quae in eis afferuntur. Ad alias vero obiectiones, ex illis verbis, Tu es petrus & super hanc petram aedificabo ecclesiam meam, dicitur, quod hanc spectat ad pontificalem gradum, non secundum officium clauium, sed secundum officium fundamenti. Et ex proposito Dominus dixit. Non tu vocaberis petrus, sed tu es petrus, ut affirmaret, tu es petrus re & nomine, hoc est solidus, firmus, constantis, &c. in fide tanquam petra, ut Leo, Gre. Bedaque exponunt. Nec ex his aliquid potest inferri, nisi quod soli habenti fidem conuenit esse fundamentum sustinendi ecclesiam in fide, quod

A gratis concedimus: nam ex hoc non habetur, quod esse fundamentum mediante charitate, seu iustitia conueniat petro, sed mediante fide. Et rursus hinc non habetur, quod esse fundamentum promissum sit fidei simpliciter & absolute, ac per hoc promissum sit cuiusque in quo inuenitur fides: quoniam Christus non dixit, & super petram, sed dearticulauit eam ad personam adiungens hanc, dicendo, super hanc petram: proculdubio. n. petra tunc demonstrata per praemissa verba. Tu es petrus, repetitur, ut quomodo est petrus futurum sit fundamentum. Quocirca clare patet, quod sicut solus Simon demonstratus est dicendo, Tu es petrus, solus quoque repetitus est Domino. Et super hanc petram aedificabo ecclesiam meam. Nulla ergo promissio facta est dono virtutis absolute, sed sola prima inter eas, si edificatio ecclesiae facta est dono fidei, non in quocumque, sed in persona futuri pastoris ouium Christi.

B Ad confirmationem autem inferentem simile esse iudicium de officio clauium & officio fundamenti: respondetur, quod ex differentiis verbis Domini manifeste declaratum est non esse simile de utroque iudicium. Et licet accessorium sequatur naturam principalem ceteris paribus, ubi tamen (ut in proposito) maxima est in ceteris disparitas, non oportet secundarium assimilari principali. Manifestatur autem maxima disparitas in hoc, quod in officio fundamenti homo se habet quasi totaliter passiuus, dicente Christo, ego aedificabo super te petro. in officio autem clauium non dixit, ego aperiam, aut claudam, sed absolute, Tibi dabo clauis regni caelorum. Non est propterea mirum, si aliter promissum est fundamenti officium, & aliter officium clauium: illud mediante firmitate fidei, istud homini absolute. Consentanea est autem huiusmodi differentia a Christo instituta humanae etiam rationi: nam usus clauium siue reclus, siue abusus fuerit, non in vniuersalem redudat ecclesiam, officium autem sustinendi fidei si aberaret, ecclesia vniuersalis rueret: de qua tamen Dominus dicit, & portae inferi non preualebunt aduersus eam. Promissae sunt ergo clauis regni caelorum non dono virtutis (ut heretici fingunt) sed personae Simonis petri, futuri pastoris ouium & agnorum Christi.

C A P. II. *Personae petri in se, & non solum in persona ecclesiae promissae esse clauis.*

D Non longe a prioribus recedunt affirmantes clauis regni caelorum non petro, sed ecclesiae a Christo promissas, dicente, Tibi dabo clauis regni caelorum, tanquam dixerit, tibi, hoc est ecclesiae significata per te, non tibi, dabo clauis regni caelorum. Nam istis cum prioribus commune est, & eximere petrum ab hac Domini promissione, & nulli singulari homini datas esse clauis, sed dono Dei promissas esse clauis, solum in hoc differunt, quod priores dono Dei in quolibet iusto, aut saltem in quolibet sacerdote, isti dono Dei in ecclesia inueniente clauis datas a seuerant, eo quod petro non vni homini, sed ut personam gerebat ecclesiae Christum dixisse contendunt, Tibi dabo clauis regni caelorum, nitunturque hoc multis argumentis asserere. Vnde primo arguunt, Christus exponit seipsum in euangelio, qui loquatur, & cui tradat clauis dicens, Beatus es Simon Bariona, caro & sanguis non reuelauit: sed pater meus qui est in caelis. Vbi aperte Petrus in hac persona non est petrus, non est caro, neque sanguis, non Simon Bariona, omnino petrus extra hominum ponitur, & iam non est ulla persona per se, sed re-
Opusc. Caict. E 2 uelantis

uelantis patris auditor cui datur claus. Nulli ergo priuato homini data sunt claus. sed soli Ecclesie, quia de nullo priuato homine certi sumus hanc necne reuelationem petri. ecclesia autem ipsa est de qua dubitare non licet: ipsa est ergo ille petrus auditor reuelationis, & acceptator clauium.

Secundo, ex coherentibus. Christus. n. post gloriosam istam Petri commendationem, quum ei Petrus prohibuit ne moreretur, reprehendit petrum, Vade post me Satana: non. n. sapias ea quae Dei sunt. Ut ex subsequuta post commendationem vituperatione clarum fiat illum superiorem petrum, qui claus accepit, non fuisse petrum filium Bariona, sed ecclesiam filiam Dei: quae verbo Dei genita: verbum Dei audit & confiteatur perseueranter in finem: non aliquando non sapiens quae Dei sunt, nec vnquam retro abire iussa sicut petrus.

Tertio, ex eo quod Christus dixit, Super hanc petram aedificabo ecclesiam meam: hoc est, super fidem a petro totius ecclesiae persona confessam: ac per hoc in qualibet ecclesia, vbi est fidei petra, illic & claus. Firmatur autem hoc, quia nec ipse petrus petra fuit in eadem perseuerans confessione. quum mox post acceptas claus errauit: & tamen non sunt ei claus rursus allatae: quare non in sua, sed ecclesiae persona eas accepit.

Quarto, quando papa eligitur, an secum affert claus vel non: si affert, ergo erat papa antequam eligeretur: si non affert, a quo accepit: nunquid ab Angelo de caelo: nonne ab ecclesia: Item, quum papa moritur cui reliquit claus, nisi ecclesia a qua accepit: quid igitur potest dici contra hanc euidentissimam experientiam optimam euangelii interpretem, claus nec petro successoris, sed soli ecclesiae datas: a qua tanquam minister accepit versus eis sacerdos in qualibet ecclesia.

Quinto, formatur argumentum similis formae argumento, quo paulus Ro. 4. & Gal. 4. virtus dicitur quod sicut Abrahae ex fide reputata est iustitia: ita & omnibus, qui credunt reputabitur ad iustitiam. Quare etiam hic similiter: si petro habenti reuelationem patris, & Christum confidenti claus dantur: ita necessum est domini similiter confidenti & reuelationem habenti, claus donatas esse: quod nulli nisi ecclesiae conuenire potest: quum nullus singularis fidelis constanter, certo, ac perseueranter habere possit hanc confessionem: ut et de ipso petro patet.

Sexto, quia non solum (ut Au. primo li. de doct. Christi. ca. 7. testatur) has claus Christus dedit ecclesiae suae ut quocumque solueret in terra soluta essent & in caelis: sed etiam, ut ipse testatur super Io. Petrus Apostolus propter apostolatus sui primatum ecclesiae se gerebat figurata generalitate personam: in persona ergo non sua, sed ecclesiae claus accepit. Quod ex Aug. verbis ibidem amplius firmatur quum dicit, Quod enim ad ipsum Petrum proprie pertinet (nam vnus ho erat gratia vnus Christianus) ab unum dante gratia vnus, idemque primus Apostolus: sed quando ei dictum est, Tibi dabo claus regni caelorum, vniuersam significabat ecclesiam. Confirmaturque eadem sententia ex verbis eiusdem Aug. psal. 108. sicut quaedam dicuntur quae ad Apostolum Petrum pertinere videntur: neque tamen habent illustrem intellectum nisi quum referuntur ad ecclesiam, cuius ille agnoscitur in figura gessisse personam pro primatum, quem in discipulis habuit, sicut est, Tibi dabo claus regni caelorum, ita Iudas personam sustinet inimicorum Christi. Ex his. n. verbis apparet petrum non in sua, sed ecclesiae figurata persona claus su-

scipisse, dum hic dicitur non haberi illustrem intellectum, nisi ad ecclesiam referatur, & ibi contra personales condiciones Petri aduersatiua coniunctione subditur: sed quando ei dictum est, Tibi dabo, ecclesiam significauit. Et confirmatur rursus auctoritate euangelistae describentis interroganti Christo, quem dicunt homines esse filium hominis, nullum certum discipulum respondisse, opinionisque de eo erat, interrogandi vero de se Apostolos, vnus certum Petrum respondere, & constanter absolueret, ac pronuntiare fidei confessionem, ut veram Christi cognitionem in vnitatem & firmitate consistere, non multorum opinionibus, velut aridum agitari doceret. Tenet ergo Petrus ecclesiae vnitatis figuram.

Accedit ad haec Cypriani auctoritas habita 24. q. 1. loquitur Dominus: dicens, Quamuis apostolus omnibus post resurrectionem suam pariter tribuat potestatem: tamen vnitatem manifestaret, vnitatis eiusdem originem ab vno incipientem auctoritate sua dispo-

nitur: hoc vti que erant ceteri Apostoli quod Petrus fuit, pari consortio praediti & honoris & potestatis: sed exordium ab vnitatem proficiscitur, ut ecclesia Christi vna monstraretur. Vnde non vnus, sed vnitatis claus accepit, ut attestantur etiam capitula, omnibus. & quodcumque. 14. q. 1. ex Hiero. & Aug.

Ad euidentiam horum considerandum est, vni dici a sanctis, si Petrum significasse ecclesiam, quum claus accepit. Duo autem exponi se deducit: primum est, ecclesia accepit claus, quum petrus claus accepit: secundum est, quod persona petri non accepit claus. Vnde dupliciter conuincit hic errare, uel negando primum, uel affirmando secundum. Et negare quidem petrum ecclesiam significasse, est contradicere expositioni sanctorum. Affirmare autem ecclesiam sic accepisse claus, quod persona petri non accepit, error est plusquam hereticus, quoniam euangelica per hoc negatur historia, & historia in parabola vertitur. Parum dixi, quoniam omnis etiam ueteris testamenti historia in parabola verteretur. Declaro singulari: si. n. petro non in persona propria sed solummodo in persona significata per eum ecclesiae promissae sunt claus, quum dictum est ei, & tibi dabo claus, &c. parabolicus petrus inducitur, & non narratur historia, sed parabola, quum dicitur, Venit Iesus in partes Caesareae Philippi, & interrogauit Discipulos suos, cum reliquis quae secuntur. Et eadem licentia qua haec historia vertitur in parabola, omnis alia historia non solum noui, sed etiam ueteris testamenti in parabola verti potest: scriptum est enim, Omnia in figura continebantur illis. Si enim quia Petrus figuram gerebat ecclesiae, parabolicus ponitur, & non in propria persona circa claus, parabola quoque necesse est fieri de Martha, & Maria, quae figuram gerebant uitae actiue & contemplatiue, parabola quoque erunt resurrectiones trium mortuorum a Christo, quia figuram gerebat trium generum peccatorum spiritualiter resurgentium, quoniam, & mors Christi & resurrectio parabola erit, quia illa nos mortuos peccato, ista nos in nouitate uita significat, & breuiter vniuersa sunt rerum gestarum fides in sacra scriptura ex hac licentia. Vera autem & probata sententia est, dupliciter aliquid significari, uno modo per modum parabola (sicut filius prodigus significat peccatorem, & operarij conducti ad vineam, significant cultores Dei in Christi ecclesia, & sic de alij) alio modo per modum rei gesta, ita quod res uere gesta significat rem aliam, sicut transitus Heb. per mare rubrum significat transitum nostrum de uitijs ad uirtutem, & ad-

& aduentus Magorum adorantium Christum, significat viatorum progressum ad celestem patriam. Inter hos autem significanti modos hæc est ad propositum disparitas, quod in parabolica significatione nulla est cura de significantibus personis secundum seipsas, quoniam ad significandum tantum describuntur, quemadmodum apud poetas fit in comedijs & tragædijs. quum autem res gesta significat, oportet primo omnem curam adhibere ad rem, quæ geritur, & ad personas secundum seipsas: quia sensus literalis in hoc consistit, ex quo solo secundum Dion. & Aug. efficax trahitur argumentum. Vnde oportet primo verificare in historijs res gestas & diætas de personis secundum seipsas ad veritatem fidei, & deinde potest superaddi sensus spiritualis, quod res gesta significat aliam, quo persona historica figurat aliquid aliud: & hoc ad edificationem Christi fidelium non ad comprobandum ea fidei, quæ in controuersiam veniunt. Quocirca oportet primo ad veritatem fidei saluandam sensum historicum tenere, & personam Petri non vertere in personam parabolicam, quum de fidei agitur historia, & sensus literalis inuestigatur euangelicæ historiae quando venit Iesus in partes Cæsariæ philippi, & interrogauit primo ac secundo, audiuit responsiones primo discipulorum, deinde petri, respondit petro, dixit, promissitque, clausas regni celorum. Et firmata veritate sensus literalis, quod persona Petri dictum, promissumque est, superaddere licet sensum mysticum, quod Petrus figurat ecclesiam, sicut apparet in similibus, puta in significatione vitæ actiue per Martham (cui dictum est, Sollicita es & turbaris erga plurima) & contemplatiue per Mariam, de qua dictum est, Optimam partem elegit, quæ non auferetur ab ea, & sic de alijs. Patet ergo petro in persona ecclesie, promissas esse clausas, verum est sic ut personæ ipsius petri primo, & ad literam promissæ sunt: quia illud verificatur secundum sensum mysticum, hoc autem secundum sensum literalem.

Ad primum ergo in oppositum dicitur, clarum ex antedictis esse verba illa Domini (Beat. es Simo Bariona: quia caro & sanguis non reuelauit, sed pater meus) non ad Petri primatum, sed ad ipsius confessionem, & confessionis fructum spectare: & propterea tanquam impertinentia longe sunt a proposito secundum literalem sensum. Hæc autem petri conditiones trahere mystica interpretatione ad ecclesiam, quamuis sustineri possit, intolerabile tamen est, ut sensus mysticus excludat literalem, petrus excludat seipsum, auditor excludat eum, qui audit, & Simo Ioannis uertatur in parabolicam personam.

Ad secundum uero dicitur, falso interpretari fidem, cur post tantam commendationem petri reprehensus fuerit: nam secundum planum literalem sensum commendatur primo persona petri ratione diuini doni, deinde reprehenditur ratione proprii sensus, neutrum autem, secundum historiam fidem spectat ad alium quam ad petrum, quoniam tam commendatio quam reprehensio personalis fuit. Secus autem est secundum sensum mysticum, quo quilibet proprii sensus & affectus in petro reprehenditur, & quilibet diuine reuelationis sectator in petro commendatur.

Ad tertium dicitur, per hanc petram demonstrari ad literam fidem in hoc, id est petro, ut ex dictis patet. Et propterea non sequitur, quod quilibet pariali ecclesie, ubi est fides, æqualiter datae sint clausas, sed sufficit quilibet fidei ecclesie data esse in totius ecclesie capite, quod est hæc petra, super quam Christus edificat ecclesiam suam. Et ad confirma-

tionem dicitur, quod licet Petrus errauerit, non tamen desit esse petra: tum quia per illa uerba obijciuntur, Abiit a te Domine, non erit tibi hoc, petrus, nec fidem nec charitatem perdidit unde & Dominus non dixit ei, Vade Satana, ut tentatori dixerat, sed modificauit dicens, Vade post me Satana: tamquam diceret, Sequi tu me debes, non ego affectum tuum. Tum quia, ut prædictum est, quum postea Christum negauit fidem non perdidit, sed petra fidei perseverauit in corde. et tamen, ut Theop. Luc. 22. notauit, Christus iterum ipsum in Apost. gradu restituit, dicens, Confirma fratres tuos.

Ad quartum dicitur, quod quum papa eligitur, neque secum clausas affert neque ab ecclesia illas accipit: sed a Christo, non noua traditione, sed antiqua illam, qua tradidit petro: ecclesia siquidem ministerio electionis personam deputat, quæ petro succedat: Christus autem ipse in beato Petro & quilibet successoris clausas tradidit, & propterea uana est questio, a quo accipit, aut cui relinquit moriens: uerbum enim Christi semper unum dat clausas quilibet succedenti, & non vnus alteri relinquit.

Ad quintum dicitur, argumentum esse similis formæ: sed dissimilis materię, & propterea non tenere. Iustitia siquidem & fides bona sunt anime, ad utilitatem ipsius credentis & iusti. clausas autem potestatem significant, ad aliorum regimen ordinatam, & ideo licet quilibet credenti imitanti Abraham reputetur fides ad iustitiam, sicut Abraham, non tamen quilibet credenti & confitenti Christum, imo nec quilibet petro imitanti petrum in fide dari oportet clausas: id est, potestatem aperiendi & claudendi alij: sicut nec quilibet imitanti fidem Abraham datur, quod sit pater multarum gentium, quod in semine suo benedicantur omnes gentes, quæ tamen Abraham credenti data sunt. Quod autem additur, nulli ecclesie conuenire posse constaret, certo ac perseveranter habere Petri confessionem, si ad singulares personas referat Paulus Apostolus ad Romanos octauo, confutat, dicens, Quis nos separabit a charitate Christi, tribulatio, an angustia, &c. & subdit, Certum enim. &c. loquens ad literam de electis. quod si non contra rem, sed contra notitiam nostram arguitur, quæ nos nescimus quis perseverabit, facile satisfacit, pro hoc, quod Deus suauiter disponens omnia, non exigit ab homine maiorem certificationem ea, quæ est fidei & humani moris, a fructibus, seorum cognoscendo homines.

Ad sextum dicitur verum esse & quod ecclesie datae sunt clausas & quod Petrus personam ecclesie figurate gerebat, & quod unitas petri unitatem ecclesie significauit. Sed in hoc falluntur argumenta, quod ex his ueritatibus in aliam ueritatem insurgunt, hæc siquidem ueritates non contrariantur huic alij ueritati, quod petrus in persona accepit clausas: sunt hæc enim omnia simul uera. Et primum quidem & ueritimum, ut sexto patebit c. ad ueritatem sensus literalis spectat, quum ad literam petrus in propria persona sic accepit clausas, quod etiam ecclesia accepit eadem. Reliqua autem ad mystici sensus ueritatem spectant, secundum spirituales siquidem sensum, vnus Petrus unitatem ecclesie significat, & uniuersalem ecclesiam repræsentat. Vnde Cypria. Hiero. & Aug. dicta, quæ obijciendo allata sunt, uerissima sunt, sed iuxta sensum mysticum. Sed non aduersantur sensui literali: quo (ut Euangelica testatur historia) ipse petrus in propria persona, cui reuelatio facta est, respondit, clauumque promissionem accepit. Ad clariorem tamen notitiam habendam uer

borum Aug. scito duplicem euāgelii sensum: hoc est, literalē (quo verificatur, Tibi, i. Petro, dabo clauēs regni cęlorum) Et mysticum quo verificatur tibi, i. ecclesię significatē per te dabo clauēs regni cęlorum esse ab Aug. comparatum non penes uerū vel falsum, sed penes clarum vel minus clarum. ad sensum siquidem mysticum spectat, quod Petrus gerat in figura personam ecclesię: sicut ad sensum mysticum pertinet, quod Iudas gerat personam inimicorum Christi: ad literam autem ipse Iudas erat Christi inimicus, & ipse petrus est cui promissę sunt clauēs. Vnde Aug. quia sensus mysticus altior est, quam sensus literalis, in proposito (ut testantur totę questiones, quę circa sensum literalem emergunt) & sensus mysticus est omnibus manifestus, ut etiam vulgares sciant clauēs esse ecclesię, comparauit sensum literalem (iuxta quem clauēs promissę sunt petro in figura ecclesię: & dixit, quod mysticę sensus est clarior: hoc enim sonant illa uerba. Non habent illustrem intellectum, nisi ad ecclesiam referantur, cuius ille gessit in figura personam. Negauit siquidem illustrem, & non negauit uerum intellectum nisi ad ecclesiam referantur, constat. n. illustre ad claritatem pertinere. et hoc intendere Augustinum patet ex contextu: uolens enim exponere psalmum illum, Deus laudem meā, partim de Iuda partim de populo Iudeorum inimico Christi, premitte: si autē de tali genere malorū, i. inimicorum Christi ingratorum Iudeorum, omnia mihi uidentur posse clariū aperiri, & statim subdit uerba allata, ubi clare uidere quilibet potest non derogari ueritati sensus literalis (quo personę Petri sunt clauēs promissę) ex hoc quod sensus iste non est ita clarus sicut mysticus: neque. n. solus est textus iste talis, sed innumeratos habet in sacra Scriptura cōsodales: quorum sensus illustris nō nisi mysticus est. Allata quoque uerba Aug. super Io. non negant petro secundum propriam personam dictum esse, Tibi dabo clauēs, sed affirmant, Petro in persona ecclesię figuratiue dictum esse, Tibi dabo clauēs. Ex hac autem uera affirmatione non sequi negationem illius alterius ueritatis satis patet. Ad uim autem, quę fit in coniunctione aduersatiua, responderetur quod coniunctio illa augmentatiua, est iuxta frequeratiuum loquendi usum, quo dicimus aliquem uirtute bonum uirum, sed officio bonum ciuem: & similia. Tanquam enumeratis Aug. quibusdam personalibus Petri conditionibus, auxerit conditionē petri, transcendēdo ad extensionem eius in uniuersam ecclesiam significatiue, cum qua significatiua conditione stat, quod per proprietatem pastoralis officij idem petrus ad uniuersam se extendat ecclesię: quoniam hoc non fit ibi ab Augustino explicatum, qui de petro & Ioanne mystice tractabat, ut ille actiua, iste contemplatiue uita personam gerebat. Vnde quum inferatur, quod non unus, sed unitas clauēs accepit, pro quanto affirmatur unitatem clauēs accepisse, uerum dicitur, sicut uerum est ecclesiam accepisse clauēs, quatenus uero negatur unum petrum accepisse clauēs, aut falsum dicitur, aut pie exponendum est. Nam si ideo negatur unus, ut negetur petrus, falsum dicitur contra Euangelicam historiā: si autem ideo negatur unus, ut negetur solitudo personalis, hoc est, ut petrus non accepit clauēs secum sepeliendas: sed ut in ipso ecclesia usque ad finem seculi duraturas clauēs accepit, uerum dicitur: sic. n. non unus, i. pro se tantum: sed unitas ecclesię

in illo uno clauēs accepit. In nullo tamen citatorū locorum habetur negatiue ista. Nō unus clauēs accepit. Et ex iis quę diximus, soluēdas similes obiectiones relinquimus: ut non sit opus omnia, quę obiici pnt, afferre. Reliqua ex Cypria, allata de paritate Apostolorum, inferius loco suo patebunt.

CAPVT IIII.

Verba Christi, Tibi dabo clauēs, Petro non in persona omnium Apostolorum dicta esse.

Exclusis prioribus erroribus, tractanda est eorum opinio qui petro intelligunt in persona omnium apostolorum dictum a Christo, Tibi dabo clauēs, &c. Afferunt autem ad hoc argumenta quatuor. primum ex interrogatione Dñi: nam nō Petrum solū, sed cōiter omnes interrogauit, Vos autem quem me esse dicitis?

Secundum ex persona Petri, quia Petrus primus omnium erat Apostolorum, & personam oīum induit, pro omnibus rñdendo. Vnde Chrys. dicit omnibus discipulis interrogatis, Petrus tanquā os Apostolorum & caput pro omnibus rñdet. Et cōfirmatur: quia nisi in persona oīum petrus responddisset, fuisset expectanda aliorum rñsio: aut rei fuisset alii apostoli omisę responsonis ad interrogationem Domini, Vos autē quem me esse dicitis.

Tertium ex fructu: quia clauēs regni cęlorum datę sunt omnibus Apostolis.

Quartum ex communibus, quia Christus dixit, Quod uni dico, omnibus dico.

Antequam autem ad hec respondeatur, ex plano sensu text. mōstrandum est directā esse hęc Dñi uerba ad petrum solum. patet siquidem hoc primo ex principio sermonis Domini ad petrum, quum dixit, Beatus es Simō Bariona. hoc. n. non potest referri uerē ad omnes. Tum quia exprimitur proprium nomē Simonis: & explicatur cuius sit secundum carnem filius dicendo, Bariona, idest filius Ionę. Tum quia falsum hoc fuisset de Iuda: quū nō credidit in Christum; ut testatur Io. 6. c. refert Dñm dixisse. Sed sunt quidam ex uobis, qui nō credunt: & statim subdit rationem dicit.

Sciēbat enim ab initio Iesus qui essent credentes, & quis traditurus esset eum. Et rursus in calce eiusdem c. dicente petro pro 12. apostolis: Et nos credimus & cognouimus, quia tu es Christus filius Dei: respondit ei Iesus, Nōne ego uos 12. elegi, & ex uobis unus diabolus est? non potest ergo verificari quod ad oēs apostolos dictum sit, Beatus es: quū unus eorum non crederet, & diabolus esset. Secundo ex subiuncta ratione: quia caro & sanguis nō reuelauit tibi, sed pater meus qui est in cęlis. Nam ex his Domini uerbis, constat, petro reuelationem factam esse a cęlesti patre, ita quod hoc negare esset contrarium fidei: sed non propterea hinc constat aliis Apostolis hmōi reuelationem esse factā:

scriptura. n. hoc non tradit, & propterea eadem facilitate contemnitur, qua affirmatur. Cōstat igitur hic quod ad petrum uerba diriguntur, & non constat, quod ad alios extendantur. Tertio ex subiuncta affirmatione, Tu es petrus: monstrat enim & pronomen, tu, & nomen sibi prius impostum a Christo Io. 1. Tu uocaberis Cephas, qđ interpretat petrus, quod ad solum petrū sermo dirigitur. nam si per pronomen demonstratiuū ad sensum, adiunctis & nomine proprio a natiuitate, s. Simon, & nomine patris carnalis, & nomine quo solus cognominatus est a Christo a principio discipulatus, scilicet petrus & interiori dono reuelationis (quod non cōstat aliis fuisse cōcessum) non sufficere si gnatum

gnatum est quod ad ipsum solum est sermo: quibus A
que sermo verbis describendum: fuit ab euangelista, quod
ad solum petrum erat sermo: et confirmatur: quia
eodem pronomine demonstratio ad sensum vsus
est Dominus subiungens, et tibi dabo, &c. et con-
firmatur ex eo, quod non pluribus nec maioribus
circumstantiis describuntur & nominantur a nota-
riis personarum heredes, aut legataria, quam persona pe-
tri in hoc textu descripta ac nominata est: ut patet
colligendo, Simonem filium Ioseph petrum ex in-
terna reuelatione commendatum. Ex verbis igitur
& ex sensu verborum clara luce patet, solum petro di-
ctum esse, Tibi dabo claves, &c.

Ad primam autem obiectionem in oppositum B
dicitur, ex hoc quod Dominus interrogauit omnes,
non cogi reliquum sermonem dirigi ad omnes; fre-
quenter enim diuertitur sermo a pluribus ad unum,
aut econuerso. Mater siquidem filiorum Zebedei
petit, ut sederent duo filij sui, vnus ad dexteram, &
alter ad sinistram: Dominus autem ad filios respondē-
do, sermonem dirigit, potestis bibere calicem, quem
ego bibiturus sum? et si diligenter percipietis fue-
rit euangelicus textus. ipsa conuersio sermonis at-
testatur, quod non omnem sermonem ad omnes diri-
gebat: inquit. n. Mattheus quod primo & secundo
interrogauit discipulos cōiter, deinde ad petri ser-
monem vertit; & rursus ad discipulos sermonem
conuertit: nam subditur, Tunc precepit discipulis
suis, ut nemini diceret quia ipse esset Iesus, &c. Si
enim totus iste sermo ad omnes fuisset directus, non
narrasset euangelista huiusmodi variam conuersionem
sermonis. Nec officit, quod communis petro & aliis
causa effecta Domini interrogatione sit, cum hac
enim communitate stat, quod appropriata sit pe-
tro, nam in maiori causa, communis, scilicet ten-
tationis, solius petri ratio habita est: ut ipse Domi-
nus testatur Lucę 22. dicens, Simon, ecce Sathanas
expetit vos, ut cribaret sicut triticum: ego autem ro-
gaui pro te, ut non deficiat fides tua: & tu aliquando
conuersus confirma fratres tuos. Vbi patet omnes
expetitos a Satana: & tamen Dominum pro solo
petro orasse: Oraui, inquit, pro te, non pro vobis:
imò alios petro commendauit.

Ad secundam obiectionem ex persona petri di-
citur, quod gerere personam communem, seu respon-
dere pro omnibus apostolis, potest intelligi triplici-
ter. Vel ex officio, puta quia habet curam eorum. Vel per
viam commissionis, puta quia apostoli commiserunt
petro ut in persona omnium pro omnibus responde-
ret. Vel per viam ratificationis, ut quia responsio data a
petro, grata fuit cōiter apostolis, vitore congrua
ac eximia. Et quidem quod petrus non gereret per-
sonam communem ex officio, ex eo patet quod non
dum erat constitutus pastor eorum: neque proprie
erat caput eorum, nisi sicut primus inter canonicos
potest dici caput canonicorum. Similiter quod non
ex commissione Apostolorum responderet, non
solum ex eo patet quod huiusmodi commissio volun-
tariè affirmaretur (quoniam ex Scriptura non habetur)
sed ex eo conuincitur, quod Dominus expresse testatur,
Quia caro & sanguis non reuelauit tibi, sed pater
meus, Vbi excludit non solum omne humanum cō-
siliium, sed et disciplinam, & ex sensibili auditu do-
ctrinam ipsius Christi, dum interiori spirituali reue-
lationi Patris, qui in caelis est, petri notitiam, qua
Christum Filium Dei vniuersi confessus est, attribuit.
Si enim ex consultatione, cum aliis apostolis res-
ponsum dedisset, non sibi dictum fuisset, Quia caro &
sanguis non reuelauit tibi: quoniam inter eos esset con-

sanguinitas & carnalis propinquitas: & similiter
non fuisset recursus ad actorem omnino spirituale
& designatum tam a remotis, scilicet in caelis. Hęc
enim omnia manifeste testantur, petri confessio-
nem non ex Apostolorum commissione, sed ex in-
teriori ipsi petro facta reuelatione percipisse. Et cō-
firmatur hoc ex contextu Euangelij: nam preposi-
ta Domini interrogatione prima discipulorum (quem
dicunt homines esse filium hominis?) quia responsio
fuit communis, euangelista dicit, at illi dixerunt:
in secunda vero interrogatione eorundem (Vos
autem quem me esse dicitis?) quia responsio pro-
pria fuit petro, euangelista dicit: Respondens Simon pe-
trus dixit. Et confirmatur rursus ex lo. 6. c. Vbi dif-
ferentiam aperte notare possumus inter petrum in
persona omnium loquentem vel in persona pro-
pria: nam ibidem loquens petrus in persona om-
nium Christo Domino dicenti, Nunquid & vos vultis
abire? respondit ei Simon petrus in persona omnium,
Domine ad quem ibimus? verba vitę eternę habes, &
nos credimus & cognouimus quia tu es Christus
filius Dei. et subdit euangelista, Respondit ei Ie-
sus. Nonne ego vos elegi, & vnus ex vobis diabo-
lus est? Vbi conferendo textum Ioannis textui Mat-
thę, aperte apparet, quod tunc cum apud Ioannem in per-
sona omnium petrus respondit, loquutus est in nu-
mero plurali primę personę, dicens, ad quem ibi-
mus? & nos credimus & cognouimus: & simili-
ter Dominus respondit non petro, sed eis, hic vero apud
Matth. omnia sunt in numero singulari cum pro-
nominibus demonstratiuis solius petri, tam in respo-
sione petri, quam in replicatione Domini, & promissio-
nibus ac assertionibus, Tibi, inquit, dabo, non vo-
bis: quodcunque ligaueris, non quodcunque liga-
ueritis: tu es petrus, non vos estis petrus ut patet in
litera. Huiusmodi. n. differentia manifestat quod petrus
ex propriis intuitu a caelesti patre habitis solus respo-
det, solusque a Christo monstratur. Nec putes prope
hanc eandem esse lectionem apud Matthæum &
Ioannem: quoniam ista Matthę fuit postea, quę
referuntur a Ioanne. Quod ex multis patet: illa. n.
Ioannis fuit post miraculum de quinque panibus,
& in Capharnaum: ut ibidem apparet: quod autem
refert Mattheus, fuit non solum post miraculum
de quinque panibus, sed et post aliud miraculum
de septem panibus: ut patet Mat. 16. & fuit in partibus
Cęsarę philippi. Dicendum est ergo, quod responsio
Petri tanquam grata & rata pro omnibus, dicitur
fuisse in persona omnium, sicut frequenter contin-
git, quod collegis pluribus interrogatis, primo be-
ne respondente, ab omnibus, ut rata habetur respo-
sio. & pro omnibus respondisse primum frequen-
tissimo vsu dicimus, et sic intelligenda sunt uerba
Chry. & gl. interli. & quoruncunque aliorum dicen-
tium, quod petrus respondet pro omnibus: erat. n.
omnium tanquam ratificatum ab omnibus. Vnde
Chry. Homel. 55. super Mat. subdit: Solus petrus
respondit: & confestim presiliuit, ac preueniens ait, Tu
es Christus, &c. Vbi vides non consilio aut commif-
sione aliorum respondisse, sed preuenisse. Et Aug.
de verbis Apostoli sermone 31. ait, respondit Petrus vnus
pro omnibus, quia unitas in omnibus. Vbi vi-
dere potes quare dicitur petrum respondisse pro
omnibus, non ex commissione omnium, non ex
officio, sed ex vnitate omnium: quia. somnes erant
fratres, & quod primus eorum optime respondit,
omnibus placere fecit. Sicut inter fratres unitos, ac
vnanimis quod ab uno bene dicitur, ab omnibus
ratum habetur, & ut ab omnibus dictum sumitur.

Et hinc pater responsio ad confirmationem sub-
iunctam: ex eo enim, quod Christus Petri respon-
sionem approbavit & commendavit, petrumque
beavit, ac illi tot promissis, vanum apparet expec-
tationem ingerere, vt audiatur alii: quis enim aliud
dicitur esse quam qd diuinitus reuelatum, & sic
remuneratum uidet? Vnde nec remanserunt non
respondentes alii. quia gratiam eis esse Petri rñ-
sionem sufficit. Insinuat autem Petri respōsionem
aliis Apostolis gratiam fuisse non solum ex hoc qd
est rōni consentaneum iuxta humanum morem;
sed ex subiunctis statim Euangelistæ verbis, Tunc
precepit discipulis suis, vt nemini dicerent, quia
ipse esset Christus. Hoc siquidē præcepto mōstra-
tur discipulos Petri concessionem tenuisse: ideo
enim ne aliis dicant. Inhibentur.

Ad tertiam autem dicitur, quod si intendat
gumentum promissas per verba hec omnib⁹ Apo-
stolis clauis, principium petri: hoc. n. est quod pro-
bandum erat. Si verò intendit, quod per alia verba
Dñs Apostolis aliis clauis regni celorum tradide-
rit, ad sequens spectat capitulum, vbi hoc tractabit.

Ad quartam obiectionem dicitur, qd authorita-
tem illam. Quod vni dico, nullibi inuenio in Evan-
gelio. Verum tamen vbicunq; inueniatur, dicitur
quod ad literam intelligitur de dicere doctrinali:
ut Marcus testatur in simili ca. 8. Quod vobis dico
omnibus dico, vigilate. Potest nihilominus ad p-
teruos dici, qd in hac authoritate nō habetur, quod
vni do, omnibus do. aliud est. n. dicere, & aliud da-
re: præsens autē sermo nō dedicare, sed de dare est:
inquit. n. Dominus, Tibi dabo clauis regni celo-
rum: & propterea autoritas non est ad propositū.
Ex qbus omnibus patere potest, quod ex his Dñi
verbis Matth. 18. solus Petrus promissionem acce-
pit clauium regni celorum.

C A P I T U L U M V.

Apostolis alijs non esse alias collatum quod Petro.

Quamuis fateantur multi præmissum textum
Euangelij ad solum petrum pertinere, affir-
mant tñ nonnulli totum hoc, qd petro pro-
missum est, datū esse a Christo alijs reliq; Aposto-
lis, idque verum esse multis affirmant argumentis
ex sacra Scriptura. primo Mat. Apostolis commu-
niter dñs, Quæcunq; ligaueris super terrā, erunt
ligata & i celo. & quæcunq; solueris sup terrā erūt
soluta & in celo. Vbi que apparet potestatem prius
petro promissam, ad omnes extensam esse.

Secundo, Ioan 20. Apostolis communiter exhi-
bentur clauis petro promissæ dicendo. Quorum
remiseritis peccata, remittuntur eis, & quorum re-
tinueritis, retenta sunt.

Tertio, Io. quoq; 20. apostolis cōiter dicit Chri-
stus, Sicut mitto me pater, & ego mitto vos. Et simi-
liter Mar. vlt. & Mat. vlt. oēs cōiter misit ad docen-
dum, p̄dicandū, & c. Deinde manifestatur idē ex fa-
cto; nā Act. 8. petrus misit eū Ioāne legi in Sama-
riā ab apostolis, qui erant Hierosolymis. Et Act. 15.
in synodo de legatū obseruatione p̄sente petro Ia-
cobus dedit suam, dum dixit, ego iudico nō inge-
tari eos, & c. ad Gal. quoque 2. petrus & Iacobus &
Ioannes qui videbātur colūnae eē, dextrās dederūt
paulo & Barnabæ societatis. ex quibus gestis aqua-
litas cōprobatur petri & aliorum Apostolorum.

Afferuntur demum mille autoritates Sancto-
rum sonātes equalitatem petri & aliorum aposto-
lorum, vt est illa Cypria. & habetur 24. q. 1. loquitur
Dominus. dicentis, qd parem p̄tatem oībus aposto-
lis tribuit: & hoc vtiq; erant ceteri aposto. quod

F Petrus fuit, pari cōsortio præditi & honoris & pote-
statis. Et illa Hier. contra Iouin. lib. 1. c. 14. At si tu di-
cis, Super Petrum fundatur ecclesia, licet idipsum
in alio loco super omnes Apo. fiat, & clauis regni
celorum cuncti accipiant, & ex æquo super eos ec-
clesiæ fortitudo solidetur. et quæcunq; alie similes.

Ad euidenciam Horum, scito ex euāgelico tex-
tu duo inueniri singulariter promissa Petro quib.
Orig. addidit tertium, primum est, Super hanc pe-
tram edificabo ecclesiam meam. hoc enim soli Pe-
tro promissum legimus. Secundum est, Tibi dabo
clauis regni celorum, quod nulli alij inuenit pro-
missum. Tertium ab Orig. notandum est, quod Pe-
tro dñs, Quod cū que ligaueris super terram, erit & c.
in numero plurali: & similiter, Quodcunq; solue-
ris super terram, & c. Apostolis autem communi-
ter dñs, quod erunt ligata, aut soluta in celo, in nu-
mero singulari. et rationem subdit: quia non sunt
tanta perfectio, sicut Petrus.

Inter quatuor ergo p̄missiones petro factas, pri-
ma ab alijs differentia clara est: nam constat aliud
significari per fore ecclesie fundamentum (q̄ expli-
cat. Super hanc petram edificabo ecclesiam meā)
& aliud per habiturum clauis, & solvere & ligare.
Sed differentia inter secundam (id est inter clauis
regni celorum) & tertiam ac quartā (hoc est ligare
& solvere) non est vsquequaq; nota: apparet liqui-
dem iuxta literā superficiem per clauis potestāte
p̄ ligare autē & solvere. explicatos esse actus pote-
statis: vt efficacia clauium declararetur, quo pacto
sac. celorum regnum pertingerent. Huiusmodi. n.
efficacia manifestatur dicendo, Quodcunq; solue-
ris super terram, erit solutum & in cælis, & quia
pluraliter celorum regnum præmiserat, ideo plu-
raliter dixit in cælis. Et iuxta hunc sensum promif-
sio clauium a p̄missione soluendi & ligandi dif-
ferūt, sicut p̄missio potestatis a p̄missione actuū
illius explicatiua. Sed hæc vera quidem, sed non
totam cōtinent euāgelij sententiam. Quod vt ple-
nius intelligas, scito duplicis generis inueniri actus
clauium, quidam. n. sunt actus, adequati ipsi clau-
ibus: quidam verò minores ipsi. Illi sunt velut actus
totales, isti actus partiales. Adequati autē clauib. ad
sunt, aperire, & claudere: partiales autē sunt, ligare,
& solvere. Declaro singulari. Quod aperire, & clau-
dere sint actus adequantes clauis, & voces sonant,
& officium clauis clarissime testantur; clauis. n. so-
lummodo ad aperiendum & claudendum sunt. Nec
desunt scripturarum testimonia tam ex veteri, quā
ex nouo Testamento. Esa. enim 22. quum dictum
esset, et dabo clauem domus David, subditur, &
aperiet, claudet; & similiter Apo. 3. idem reperitur.

Quod verò solvere & ligare sint actus clauium do-
ctores omnes testantur. quod autem sint actus par-
tiales, & non adequati clauib⁹, ex hoc patet, quod
soluere & ligare se habent ad aperire, & claudere,
vt partes ad totum. omnis. n. qui soluit aliquē, ape-
rit illi regnum celorum: sed non omnis qui aperit
alicui regnum celorum, soluit illum: & similiter om-
nis qui ligat claudit, sed nō omnis q̄ claudit, ligat.

Et ne per multa diutius vagemus, sed solida rō si-
mul cum veritate pateat, solvere & ligare actus sūt
iudiciales, siue in sacramento penitentia, siue in
foro ecclesiastico: aperire & claudere actus sunt su-
periores, comprehendentes sub se & actus iudicia-
les, & actus non iudiciales: vt iusque enim claudi-
tur & aperitur regnum celorum. et quidem, quod
celorum regnum multi claudant alijs absq; vincu-
lo iudiciali, testatur Dominus Lucæ 11. dicens,
Væ

Vae vobis legis peritis, qui tulistis clauem sciētie, ipsi non introistis, & eos qui introibant prohibuistis. Quod verò regnum cœlorum aperiant absque actu iudicij, magistra rerum experientia monstrat, dum pastoris prouidentia, gubernatione, ordinatione, doctrina, dispensatione, commutatione, &c. continue aperitur ecclesie regnum cœlorum. Differt ergo promissio clauium (Tibi dabo clauem regni cœlorum) a subiunctis duabus reliquis (Et quodcunque ligaueris, & quodcunque solueris) secundum rem promissam, non solum sicut potestas ab actibus, sed sicut potestas ab actibus in adæquatis, seu minoribus & partialibus: ita quod quæ promissæ sunt clauis Petro, promissæ est potestas aperiendi & claudendi regnum cœlorum; quum autem promissum est eidem: Et quodcunque ligaueris, & quodcunque solueris, explicata est clauium efficacia in actibus minoribus, ut perciperemus quod si partialium actuum tanta est efficacia, multo magis adæquatorum actuum efficacia pertinet ad cœlos. Quocirca promittendo clauem, promittitur totum: promittendo autem actus soluendi & ligandi non promittitur totum, sed promittitur ad partialis. Et propterea ex hoc, quod soli Petro promissæ sunt clauis regni cœlorum, fateri oportet soli Petro promissam esse potestatem aperiendi regni cœlorum: non quod solus aperire & claudere possit cœlorum regnum; nam ut prædictum est, quicunque soluit aliquem, aperit illi regnum cœlorum, sed quia solus potest quicquid pertinet ad aperiendum & claudendum regnum cœlorum, non istis vel illis, sed ecclesie adificare super eum a Christo. Hunc sensum, hancque differentiam ad literam verificati ex tribus ultra prædicta declaratur, primò ex interposita semper coniunctione copulatiua in textu euangelico: ait enim, Tu es petrus & super hanc petram, & tibi dabo clauem, & quodcunque ligaueris, & quodcunque solueris, diuersitatem. n. promissarum rerum coniunctio copulatiua insinuat. Secundo, quia Dominus non dixit, & cuiusque aperueris, & cuiusque claueris, sed dixit, quodcunque solueris, & quodcunque ligaueris. Si. n. clauem exponere voluisset per adæquatos proculdubio actus (qui sunt aperire & claudere) exponende erant: sed ubi ad ligandum & soluendum descendit, manifestauit se non exponere clauem, sed ad minores actus clauium transire. Tertio, ex eo quod nunquam Apostolis promissit, aut dedit clauem regni cœlorum, vel illarum adæquatos actus scilicet aperire, & claudere regni cœlorum: sed de partialibus actibus clauium locutus legitur cum Apostolis: & dicendo. Quæcunque alligaueritis super terram, &c. dicendo, Quorum remiseritis peccata, &c. Et si inuestitur, quod nec etiã Petro Dominus actus adæquatos clauium dedit, aut promissit: quia clauem quidem illi promissit, sed nunquam promissit, quod aperiret & clauderet. Absit a diuina sapientia, ut silentio innouerit adæquatos clauium: quum enim explicauit cuius essent clauem, ut aperirendi & claudendi, explanauit proculdubio actus adæquatos clauium, qui sunt aperire, & claudere. Constat autem ideo apposuisse, regni cœlorum, ut exponeretur, quod clauem sunt regni cœlorum, ut aperirendi & claudendi. Eo ipso igitur, quod promissit soli petro clauem regni cœlorum, promissit soli petro adæquatos actus clauium: seu, quod idem est clauem secundum actus adæquatos clauibus, & post hanc promissionem descendit ad actus iudiciarios, Et quodcunque ligaueris, Et quodcunque solueris: ut prædictum est. Ex euangelico igitur textu duæ euidenter restant soli Petro

A promissiones; hoc est fore fundamentum ecclesie (super hanc petram edificabo ecclesiam meam) & dandas ei clauem regni cœlorum: Et tibi dabo clauem regni cœlorum.

Nec carent hæc obiectionibus. Nam contra primam promissionem opponitur, aut solum Christum esse fundamentum ecclesie (iuxta illud 1. ad. Cor. 3. Fundamentum aliud nemo potest ponere præter illud quod positum est, quod est Christus Iesus) aut si multiplex fundamentum admittitur, non solum Petrus est ecclesie fundamentum, sed etiam alii Apostoli; iuxta illud ad Eph. 2. Superedificati super fundamentum Apostolorum: & Apoc. 21. Murus ciuitatis habens fundamenta duodecim & in ipsis duodecim nomina duodecim Apostolorum.

B Contra secundum verò opponitur primò, Si promissione clauium promittitur tota potestas, cur post totum promittuntur partes, Quodcunque ligaueris, &c. Quodcunque solueris: fuisset. n. hæc promissio in toto. Secundò, Si soluere & ligare sunt partialis actus clauium, cur theologij in 18. & 19. dist. 4. sen. de clauibus tractando, diffiniunt eas pactus iudiciales, qui sunt ligare & soluere: diffinitio enim per proprios & adæquatos actus dari debet.

Tertio, Cur clauem apostolicam in ordinatione presbyterorum dari affirmantur, si illis non conferunt nisi minores actus clauium? Quarto, Cur clauem dicuntur clauem ecclesie, & non dicuntur clauem petri, si soli Petro primo datae sunt?

C Non est autem difficile his satisfacere. Et obiectionis quidem contra primam promissionem petro factam, ut foret fundamentum ecclesie, respondetur, quod esse ecclesie fundamentum simpliciter, i. totaliter proprium est Christo: esse autem fundamentum ecclesie in aliquo tempore, vel in aliquam rationem particularem, communicatum est aliis: et sanctis quidem quibus reuelata est doctrina fidei pro ecclesia, communicatum est esse fundamentum sub rationibus Apostolorum & prophetarum, petro autem ultra prædictam rationem promissum est fore fundamentum secundum rationem pastoris totius ecclesie Christi: secundum quam rationem non conuenit aliis Apostolis esse fundamentum. Et propterea diuersimode dicitur fundamentum de hoc triplici modo: de Christo enim dicitur cum exclusionem aliorum (Fundamentum aliud nemo potest ponere, &c.) de Apostolis vero & Prophetis dicitur cum additione fundamenti totalis, i. Christi. dum & ad Eph. 2. adiungitur, ipso summo angulari lapide Christo Iesu. (ubi Aug. dicit, Ne Apostoli vel prophetæ, in quibus fundata est ciuitas, se tenerent in se, in Christo totum innititur primo fundamento, quod fundamentum in summo est non imo, ut in corporali fabrica,) & apoc. 21. subiungitur. Et agni. i. Christi. De petro verò adiungit ipse Christus, edificabo ecclesiam meam, ut ostendatur ex Christo principaliter pendere ecclesie adificium.

E Ad quesita verò circa promissas clauem respondendo, dicitur id post promissum totum per clauem, promissas quoque esse partes per, Quodcunque ligaueris, & quodcunque solueris, ut monstraretur diuersitas rerum promissarum. Si. n. sub unica promissione omnia comprehensa essent absque coniunctionibus collatiuis aut sole clauem promissæ fuissent, ad quatuor putasset, & exhaustas clauem per hæc duo, Quodcunque ligaueris, & quodcunque solueris. Nunc autem, quia tam aperte promissarum rerum diuersitas monstrata est, exprimendo singula cum coniunctionibus copulatiuis, clare intelligimus non totum, quod

quod promissum est Petro, promitti aut exhiberi cuiusque alteri per hoc, quod promittitur aut datur, quodcumque alligaueris, & quodcumque solueris, &c. sed per hoc promitti aut dari tantum quod tertio & quarto loco promissum est & Petro. Et inde uideres manere primas promissiones apud Petrum solum.

Ad secundum uero quod dicitur, id est clauis a Theologis per actum iudicis diffinitas, quia de clauibus ordinis tractabant: ut patet in rex. Mag. sent. tam in princ. di. 8. (ubi affertur Amb. dicens, Ius. n. hoc solis promissum est sacerdotibus) quam in princ. di. 19. ubi dicitur, Dantur hæc clauis per ministerium Episcopi in promotione sacerdotii; quia. n. sacerdotalem recipit ordinem simul, & has clauis recipit. Et per hoc soluitur tertium quaesitum.

Ad quartum autem quod non dicitur, sed de nomine est, & propterea extraneum quodammodo est, respondetur quod clauis dicitur & ecclesie & Petri: solum. n. Petrus clauiger dicitur regni caelorum. Et petri quidem sunt ut capitis uteris, ut per quem ad ecclesiam deriuantur: ecclesie autem sunt & ut finis (quia propter ecclesiam Petrus habet clauis) & ut uentis in suis episcopis & sacerdotibus: ita tamen quod secum earum totalitatem ecclesia utitur illis in suo capite, secundum autem partiales usus utitur in episcopis & aliis ministris. Remanet ergo solida sententia dicta.

Ad primum autem argumentorum in principio allatorum, dicitur Dominum per illa uerba, Quaecumque alligaueritis super terram, &c. non adaequasse promissiones quatuor factas Petro, sed solas duas ultimas, ut littera ipsa testatur. Et propterea non dixit Dominus, Dabo uobis, aut ecclesie clauis regni caelorum, quum tamen dixisset Petro coram eisdem, Tibi dabo clauis regni caelorum. Unde ex hoc ipso, quod aliis Apostolis Dominus dixit, quaecumque alligaueritis &c. non facta mentione de clauibus, manifeste habet quod non totum quod promiserat Petro repetit in potestate aliorum, tanquam Petro totum, aliis uero partes commissurus.

Ad secundum uero dicitur, quod post resurrectionem dicendo, quorum remiseritis peccata, &c. datae sunt quidem Apostolis clauis, sed non in sua totalitate: quoniam datae sunt tantum clauis ordinis, ut communiter Doct. dicitur, & bene. Unde ad litteram quod dicitur, quorum remiseritis: constituitur iudex ecclesiasticus in sacramento poenitentiae, quantum est ex parte ordinis: quum uero Matt. 18. dictum fuit eisdem, quaecumque alligaueritis super terram, sermo erat de iudicio ecclesiastico in foro iudiciali. Unde & communiter dicitur & bene, quod tunc sermo fuit de actibus clauis iurisdictionis: postea autem de actibus clauis ordinis. Et quoniam (ut declaratum est) neutrum iudicium etiam simul sumptum adaequat clauis Petro promissas, sed solvere & ligare in utroque foro partiales sunt actus clauis Petro promissarum, id est per utranque potestatem simul non adaequatur potestas Petro promissa. Unde disputationibus vacantes, caueant a sophistis, opponentibus, clauis ordinis & clauis iurisdictionis adaequare clauis ecclesie. Venenum latet hic: quoniam, proprie & formaliter loquendo, clauis Petro promissa superiores sunt & clauibus ordinis, & clauibus iurisdictionis, & propterea Dominus non per actus ordinis aut iurisdictionis eas exposuit, sed per regnum caelorum proculdubio aperiendum vel claudendum: Ita quod perspicacius intuenso (ut praedictum est) Domini uerba, Tibi dabo clauis regni caelorum, p

illam particulam, regni caelorum, exposuit clauis per actum adaequatum scilicet aperiendi vel claudendi: regnum enim caelorum aperiendum vel claudendum, actum aperiendi vel claudendi secum fert: constat autem, quod aperiendi & claudendi regni caelorum actus sunt longe superiores omnibus actibus iudicialibus, tam clauis iurisdictionis, quam clauis ordinis. Importune denique instantibus, nouas nunc inferri ecclesie clauis: haec tenus enim non sunt ad datae nisi clauis ordinis & clauis iurisdictionis. Unde nunc tertiae clauis in Christi ecclesia? Respondetur, me non inuenisse, aut fingere nouas clauis, re, aut nomines, sed si aequali lance librare fas est, haec cum obiectis inueniuntur obicentes se ipsos arguere. Nam neque clauis ordinis, neque clauis iurisdictionis tradidit sacra scriptura, sed doctores explicauerunt: clauis autem regni caelorum Christus Dominus ore proprio consecrauit. Ego de clauibus regni caelorum loquor, non nouitates introduco; ex ipsis Domini uerbis iuxta sensum litteralem perspicacium intellectum manifeste quae dico. Oportet autem arguentes considerare subtiliter Doctorem sensum, & vel ex hoc ipso quod Doctores distinguunt regni caelorum clauis in clauis ordinis & clauis iurisdictionis, intelligere superiores esse clauis regni caelorum utriusque, & utraque significare partes clauis regni caelorum, ac per hoc clauis regni caelorum significare totum maius & superius suis partibus, quum simpliciter, & absolute dicuntur, ut perro promissae sunt: quum uero ad partes applicantur, significare tam clauis ordinis, quam clauis iurisdictionis: ut regne. n. clauis regni caelorum appellatur. Unde acuti lectoris officium erit discernere quando doctores de clauibus regni caelorum absolute, & quando de clauibus regni caelorum applicatis ad ordinem vel iurisdictionem loquuntur.

Ad tertium dicitur, quod ipsa Domini uerba testantur quod de apostolatus autoritate sermo est, quum dicitur sic ut mitti me pater, & ego mitto uos: mittere enim & mitti ad apostolatum spectat; iuxta illud Ioan. 13. Non est seruus maior domino suo, neque Apostolus maior est eo, qui misit illum: & propterea hinc non habetur nisi paritas apostolatus. Et si militer per alios textus, quibus misit sunt pariter ad docendum & praedicandum, &c. non habetur nisi paritas quo ad huiusmodi commissiones: Petro autem supra haec omnia promissum est quod foret ecclesiae fundamentum, & quod sibi darentur clauis regni caelorum.

His autem quae ex gestis apostolorum adducuntur, facillime satisfit. Docent siquidem concorditer Theologi in primo sententiarum non oportere missum minorem esse mittente, neque esse ab illo: nam filius missus est a Spiritu sancto, quo non est minor, & a quo non est. Ad litteram tamen dicitur, quod Petrus erat tantae humilitatis, ut inter apostolos se gereret, ut unus ex illis, & non uolebat uti potestate quam habebat, & propterea tanquam unus ex apostolis ab eisdem cum Ioane missus est: patet autem manifeste humilitas Petri humilitas Act. 11. quum aduersus illum disceptabat alii fideles ex circuncisione, quod & Gregorius, & hetur 2. q. 7. c. Petrus. notauit dicens, Petrus potestatem regni acceperat & tamen idem apostolorum primus querimonie contra eum a fidelibus factae, cur ad gentes intrasset, non ex potestate officii qua posset dicere, Oues pastorem suum non accudent, nec reprehendant, sed ex autoritate diuina uirtutis, qua Gentiles acceperant Spiritum sanctum respondit.

Et

Et per hec posset similiter dici in synodo de obseruatione legalium, petrum se habuisse vt vni apostolum. Veruntamen si res gesta recte noetur, non fuit petrus consultatus, nec soli apostoli: sed apostoli & presbyteri in Hierusalem, & propterea conclusio nec a Petro, nec a Iacobo facta est, sed ab apostolis & senioribus cum omni ecclesia scribentibus tamen nomine apostolorum seniorum. Vnde falsum est, quod Iacobus sententiam protulerit: quoniam sententia conclusio est quam constat ab omnibus factam: sed dum Iacobus dixit, ego iudico, perinde est ac si dixisset. Hoc est iudicium meum, Vnde non introducitur Iacobus iudicans, sed respondens: sic enim legitur. Et postquam tacuerunt, respondit Iacobus: imo Petrus pastoris personam in principio gessisse videtur, quoniam ipse primus surgens allegans diuinam gratiam reprehendit eos, qui libertatem a legalibus vertebant in dubium. Legimus enim sic, qui autem conquisitio fieret, surgens Petrus dixit, &c. vbi monstratur Petri auctoritas. Quod dexteram demum societatis Petrus cum aliis dederit, hoc fecit quod quotidie pontifex facit, omnes episcopos non solum, vt socios, sed vt fratres habens.

Ad auctoritates denique doctorum sanctorum, sonantes equalitatem Petri & aliorum apostolorum, diu verificari de paritate eorum fm apostolatam: fuerunt. n. equales oēs in auctoritate apostolica. Et si instetur, sub potestate apostolica comprehendere posse omnia, quae petrus poterat: in promptu responsio est satisfactura, quod dato quod vera esset huiusmodi comprehensio, ex ea tamen non sequeretur omnimodo equalitas ad petrum, essent enim eorum potestates aequales quo ad res, quas facere possent: sed non essent aequales extēsiue, neque quo ad modum. Apostoli siquidem potestatem a Christo acceperunt, vt apostoli, hoc est, vt legari; petro autem, supra apostolatam promissa est (vt infra manifestabitur) potestas vt ordinario pastori ecclesiae. Et hinc patet tam superior gradus, atque vnitas potestatis petri quam maior extensio; quoniam extēdebat se ad ipsos etiam apostolos, vt ore Christi oues. Non par uarietas differentiam penes modum habēdi magni siquidem lapsus periculum est si confundantur. Aliud quippe est habere clauas apostolos, & aliud habere clauas, vt caput & pastorem etiam ipsorum apostolorum; illud non derogat petri singulari excellentiae: hoc autem ipsam petrum super omnes ita tuis, omnibusque praeficit apostolis ac toti ecclesiae. Ad horum differentiam modorum spectat, quod Dominus soli petro clauas promittit, aliis autē non dat clauas, sed ea quae sunt clauis, legat aut tribuit; siue Matt. decimo octauo, siue Ioan. vigesimo, siue Matt. & Mar. ultimo, siue Luc. 22. Ego dispono vobis sicut disposui mihi pater meus regnum. Et vt alatae primum auctoritates manifestentur, patet Cypriana ita pares fateri apostolos, vt tamē super vnum petrum edificari dicat ecclesiam (ex verbis Domini, Super hanc petram) & auctoritate sua Dominum disposuisse dicat vnitatem, ecclesiasticam ab uno petro originem habere. Hiero. quoque verba Christi apud Matth. Tu es petrus, &c. soli petro relinquēs, ad alium se trāsfert locum, vbi similia apostolis data narrāunt, tria numerans. Primō fundari ecclesiam super apostolos omnes, hoc enim fieri p. promulgatum est ad Ephes. secundo. Super aedificati super fundamentum apostolorum: secundum vero q. sci licet eū dū apostoli clauas regni caelorum accipiāt, Matth. decimo octauo. Quae cunq. alligaueritis, & Ioan. 20. Quorum remisistis, habetur: tertium autē

A & ex aequo super eos ecclesiae fortitudo solidetur, & ex relictis textibus; scilicet Matt. & Mar. ult. & Lu. 22. Io. 20. aut et ex aliis similib. textib. sumptum est. vnde patet ex iam dictis equalitatem Apostolorum quatenus Apostoli sunt, & in fundando ecclesiam & in clauibus iurisdictionis & ordinis & in robore doctrinae, miraculorum & vite, ecclesiae fortitudinem solidantium (quam Hier. affirmat) nihil officere petri singulari auctoritati, qua solius cunctae praepositur ecclesiae. Vnde & Hier. ibi subiungit statim, propterea tamen vnus inter 12. eligitur, vt capite constituto schismatici tollatur occasio. Vbi manifeste vides ita ex aequo apostolatus pares dixisse apostolos, vt tamen petrus electus & constitutus a Christo sit caput omnium, hoc siquidem est quod tuemur. Hoc ad differentiam modi habendi spectat, quoniam hinc habes omnes hec habuisse vt apostolos, praeter hunc autem modum, petrum singulariter habuisse vt caput omnium. ex duabus autē his auctoritatibus declaratis facile esse putamus reliquas recte interpretandas iuxta sensum praedictarum. Manifestatur autem hunc esse verum sensum doctrinae sanctorum tripliciter. primo, ex eo quod pares dicunt apostolos: non solum potestate, sed honore: quod nisi ad apostolatam referatur, constat esse falsum; quum petrus primatum honoris manifeste habuerit secundum omnes. Secundo ex textibus euangelicis, quos Sancti afferunt ad probandam huiusmodi equalitatem, afferunt enim istos quos nunc disculimus: ex quibus constat non plus haberi, quam aequalitatem secundum apostolatam. Tertio ex ratione, qua vtuntur: quia scilicet petrus in persona ecclesiae vnus accepit clauas, &c. vt vnitas ecclesiae hinc pbaret. Vbi propter schismaticos siste pedem, & scito dupliciter posse intelligi vnitatem ecclesiae per petri vnitatem commendatā, primo, vt significata sit ecclesiae vnitas in Christo capite vno, vnitatemque articulo fidei, sacramentorum ecclesiae & spei ac charitatis, Secundo, vt significata sit ecclesiae vnitas simpliciter & absolute vnitas in capite vno Christi in terris vicario, petro, scilicet. Primum sensum eligit schismatici ex Sanctorum vera ac sancta doctrina, sepe vnitatem ecclesiae per ea quae in primo numerantur, sensum explicante; vere quidem, sed non totaliter, nisi sub vnitatem capitis scilicet Christi intelligatur ipse Christus in se & in suo in terris vicario, ipse Christus vt caput, petrus autem vt vicecaput. Quod propterea quandoque tacitum est, quia acceptato capite, intelligi consuetum est acceptari ipsum in se & in suo vicario, dum absens fuerit.

Secundus autem sensus, [in quo clauduntur primus adiuncta vnitatem capitis in terra] catholicis omnibus communis est, comprobaturque quadrupliciter. E primo, quia ad designandam vnitatem ecclesiae in suo capite caelesti, Iesu Christo, non congruit vnitas petri, sed & sufficiebat & decentissime congruebat vnitas ipsius Christi, quā Dominus hic non tacuit, sed expressit dicens, ego dico tibi, & rursus, aedificabo ecclesiam, & iterum, Dabo clauas: diuinam, autem sapientiam, quae est Christus, disponentem omnia sua viter, conuenientissime per vnitatem petri, vnitatem ecclesiae in capite terrestri loco Christi significare nullam habet difficultatem. Secundo, ex eo quod historiae fides periclitaretur, nam quasi similis esset petrus in his paruulo, quem Mat. 24. ad uocās ad se Dñs statuit in medio discipulorum dicens, Nisi conuersi fueritis, & efficiamini sicut paruulus, &c. sicut enim paruulus ille assumptus est

ad

ad exemplum seu similitudinem humilitatis, ita Petrus nominatus esset ad exemplum seu similitudinem unitatis: ac per hoc sicut ad fidem historie curae non est, quis fuerit paruulus ille: ita nihil aut parum curandum ecclesie esset, an fuerit Simon Petrus, cui dictum est, Tibi dabo claves regni celorum, & c. quod tamen Doctorum omnium & totius ecclesie aures offendit. Sanctorum propterea sensus est, quod secundum historie fidem res ita gesta est, quod uni Simoni Petro claves sunt promissa, ut res res significaret, ut vnus Petrus primo accepturus claves unitatem significaret ecclesie. Tertio, ex eo quod oportet saluare non solum significationem, sed etiam deriuationem, hoc est non solum ut unitas ecclesie significetur per unitatem Petri, sed etiam ut unitas ecclesie proficiatur ab unitate Petri: ut Cyrillus in autoritate allata dicit, Loquitur Dominus ad petrum, Ego dico tibi, quia tu es Petrus, & super hanc petram edificabo ecclesiam meam, super vnum aedificat ecclesiam. Et quauis Apostolis omnibus post resurrectionem suam parem potestatem tribuat, dicens, Sicut misit me pater, & ego mitto vos, accipite Spiritum sanctum: tamen unitatem manifestaret, unitatis eiusdem originem ab vno incipientem autoritate sua disposuit. Vbi manifeste vides ex hoc, quod Dominus autoritate sua disposuit originem unitatis ecclesie ab vno incipientem: non solum significationem unitatis ab vno, sed deriuationem unitatis ab vno assertam. Nam ad significandam autoritatem non erit opus: sed ad hoc quod initium habeat ecclesie unitas ab vno petro, autoritate Christi opus fuit: poterat enim si voluisset instituire unitatem ecclesie a multitudine apostolorum proficisci. Quarto, quia unitas ecclesie catholice non solum opponitur heresi, sed schismati. Si vero unitas ecclesie attenderetur solum penes unitatem ecclesie capitis, illiusque sacramentorum, ac rei separate, credita & amata, unitas ecclesie, non opponeretur schismati, nam cum huiusmodi unitate stat schisma ut patet ex eo, quod schismatici habentur qui ab unitate Apostolice sedis separati sunt. Ex hoc igitur, quod unitas ecclesie per petrum unum significatur, non excluditur, imo magis ex modo per petrum significatur, quod petrus vnus claves accepit, ut ecclesie unitatem non solum significaret, sed etiam inchoaret ac conseruaret. Et si per se acturum fuerit, hoc quod est ecclesie unitatem accipere claves, verius perfectiusque & fit, & significatur accipiendo claves in suo vno capite petro, quam si non in petro, sed absolute ecclesia illas acciperet, quonia unitas capitis claves accipiens, unitatem ecclesie non solum significat, sed conseruat, sicut & conseruat: quibus omnibus careret ecclesia si de vno non fuisset illi capite prouisum a Christo Domino. Et hinc habes vnde innumeras sanctorum autoritates recte intelligere queas.

CAPVT VI.

Solum Petrum accepisse claves consonat ei, quod est ecclesiam accepisse claves.

Occurrit post premissa satisfaciendum his, qui querunt quoniam pacto stat hec duo simul, Solum petrus accepit claves, & ecclesia accepit claves. Apparet enim, quod si solum petrus, ergo non ecclesia: & si ecclesia, ergo non solum petrus. Augeturque questio ex Augustini verbis super Io. re citatis 24. questione prima, quodcunque. Quodcumque ligaueris super terram, erit ligatum & in caelis, si hoc Petro tantum dictum est, non hoc facit ecclesia: si autem & in ecclesia fit, petrus, quando cla-

ues accepit, ecclesiam sanctam significauit.

Huic enim questioni satisfieri facile potest ab exercitibus in sacris literis: ac scientibus has duas veritates sic connexas, quod secunda non solum consentit prima, sed presupponit & dependet a prima, secundum sanctorum doctrinam. Considerandum siquidem est ecclesiam catholicam dupliciter referri ad petrum, scilicet ut significatam, & ut inchoatam: petrus enim & significauit ecclesiam vniuersalem, & inchoauit eandem, quemadmodum caput principium est corporis. Inter has autem duas relationes duplex ad propositum est differentia. Prima est, quod significatio pertinet ad sensum mysticum, quo petrus significat ecclesiam: inchoatio autem pertinet ad sensum literalem, quo institutus est petrus pastor totius ecclesie. Secunda est, quod penes significationem non attenditur dependentia rei a re, sed dependentia significationis a significante: penes inchoationem autem attenditur dependentia rei a re, hoc est corporis a capite. Vnde ecclesia dupliciter accepit claves in petro: nam & accepit eas ut significata in petro, & accepit eas, ut inchoata in petro; & secundum vtrumque accipiendi modum oportet presupponere hanc priorem veritatem ad literam, solum petrus accepit claves. Ad significationem siquidem spectandum significatio ista non sit per modum parabole, sed per modum rei geste (quia non petrus parabolicus, seu parabolice accipiens claves, sed petrus, secundum rem gestam significat vniuersalem ecclesiam) oportet fateri vnum solum petrum secundum historiam accepisse claves, ut ex re geste significetur vnam solum ecclesiam catholicam habere claves: iuxta illud ambrosii.

Certum est quod Ecclesie vtrumque ius, scilicet soluendi & ligandi licet, hæresis vtrunq; non habet. Si enim solum Petrus secundum historiam non accepisset claves, nequaquam per modum rei geste figuram gereret vnus ac solus ecclesie vniuersalis: Dependet ergo catholica ecclesie significatio figurata in Petro ex veritate rei geste, quod solum Petrus accepit claves, & contrariatur illi. Si ad inchoationem quoque spectet, nulla est opus declaratione, quoniam manifestum valde est corpus dependere a capite, & quod conuenit capiti conuenire quoque corpori in suo capite: & ideo solum Petrum accepisse claves est solum ecclesiam, cuius Petrus est caput, accepisse claves in suo capite. Quocirca solum Petrum accepisse claves, non excludit, sed infert vniuersalem ecclesiam illas accepisse, ut significatam & inchoatam in Petro. Esse autem hanc sanctorum doctrinam, perspicere potes ex Cypriani verbis in precedenti capitulo declaratis vbi vtrumque modum, scilicet significationis per modum rei geste, & originis ecclesie a Petro docuit: dum dixit, Super vnum aedificat ecclesiam, & subdit, & unitatis eiusdem originem ab vno incipientem autoritate sua disposuit. Et rursus exordium ab unitate proficiscitur, ut ecclesia Christi vna monstraretur, ut predeclaratum est. Augustini autem verba inducta eundem confirmare sensum patet ex duobus. primo ex eo quod aduerbio factum videtur ad excludendam extensionem petri ad ecclesiam: dixit. n. Si petro tantum, perinde ac si dixisset, Si Petro secundum seipsum tantum, & non secundum quod se extendit ad ecclesiam significatam vel figuratam, vel connotatiue, ut caput significat corpus, cuius est caput. Vnde non inuit Augustinus ex secunda veritate, scilicet ecclesia habet claves, negationem primam: sed solum petrus accepit claves, sed expositione ipsius, scilicet

scilicet quod Petrus accipiens claves significauit ecclesiam: perinde ac si dixisset, quod non accipit secundum seipsum tantum, sed ut extenditur ad ecclesiam vniuersam significando illam: hic enim planus est sensus verborum Augustini. Secundò, ex eo quod subiungit, Si ergo in persona petri significati sunt mali in ecclesia. Hinc enim patet, quod de significatione per modum rei gestæ loquitur: nã Iudam inter Apostolos significare per modum rei gestæ malos in ecclesia, dubium non est.

Intendit ergo Augustinus Petrum secundum rem gestam accipientem claves inferre Ecclesiam quoque per ipsum significationem accipere claves. Modus autem quo ecclesia per Petrum vsque ad consummationem seculi accipit claves, est suauissimè dispositus à diuina sapientia: nam vniuersalis ecclesia sicut distribuitur in caput & membra, ita distribuitur in suauitatem acceptionis clauium, ut in capite quicquid accipiat per successionem, in membris autem per participationem. In capite namque habet claves regni cœlorum secundum actus clauibus adequatos: in membris autem hoc est partialibus ecclesijs, claves hêt in actus ordinis, & partialis iurisdictionis.

Vnde pater oppositum esse eius quod apparebat proponendo questionem: quum enim dicimus, solus Petrus accepit claves regni cœlorum, socij compares excluduntur: non illius corpus ecclesia, non illius successor excluditur: imò tam ecclesia quàm successor in solo Petro includitur: quia ex hoc quod solus Petrus accepit claves regni cœlorum, inferitur eandem accepisse ecclesiam inchoatam, ac significationem in suo capite: ac propterea eandem semper claves habere, in capite quidem per successionem, in membris autem per participationem: ut sic verè vnum sit corpus tota ecclesia sub vno capite. Nec fallaris antiqua schismaticorum inuentione in catholicos, tanquam monstra fingeres, dum ecclesie caput Petrum decimus: quòd quidè Christus est caput corporis ecclesie (ut dicitur ad Colos. 1.) & si Petrus quoque caput ecclesie ponitur, duo capita vni corpori non sine monstro iunguntur. Frigida sunt hæc: quoniam Petrus alia ratione caput ecclesie dicitur, ab ea ratione, qua Christus est caput ecclesie. Christus enim est caput ratione sui ipsius, Petrus autem ratione Christi. Vnde Christus est simpliciter & absolute caput: Petrus autem ideo caput, quia est vicecaput. est enim loco Christi in cœlis residentis, caput in terris. Vnde totius ecclesiastici corporis vnum tantum ponitur caput simpliciter & absolute, id est Christus, loco cuius in terris Petrus non aliud caput, sed vicecaput constitutus est. Vnde nulla interuenit monstruositas in ecclesiastico corpore, nisi apud nolentes intelligere ecclesiastica nominum sensu, in quo dicuntur oibus fere manifesta. Libet autem intueri hoc in loco omnibus huiusmodi obuiationibus commune esse vnum erradi iter: inter omnes siquidem discussas positiones prima ex affirmata iustitiæ qualitate, negauit substantiæ personam: secunda ex affirmata ecclesia significatione, negauit personam petri significantem: tertia ex affirmata petri principalitate negauit eius singularitatem: quarta ex affirmato communi pariter; Apostolus negauit vnitatem pastoralis officij in petro. quinta ex affirmatis ecclesie clauibus, negauit solum petrum accepisse claves, sexta ex affirmato vniuerso ecclesie capite Christo, negauit petrum esse caput loco Christi. Et simile inuenies inferius, quum ex affirmata charitate petri pastoris, negabit persona

A pastoris sine charitate, & ex affirmato pascendi opere, negabitur pastoris autoritas. Aperiuntur itaque lectorum oculi, & laqueos deprehendant.

CAPVT VII.

Promissum esse Petro totius Ecclesie Pontificatum in antedictis promissionibus.

Quatuor promissa esse Petro a Dño Matthæus euangelista in supra allatis refert verbis; quorum duo vltima, quodcūq; ligaueris, & quodcūq; solueris, cœcata quoque a Domino alijs Apostolis idem testatur: prima verò duo, Super hanc petram ædificabo ecclesiam meam, & tibi dabo claves regni cœlorum, propria petro perseuerauerunt. In quibus promitti Petro totius ecclesie pontificatum declarandum est postquam ambæ promissiones amplius dilucidatæ fuerint.

Quocirca in prima promissione notanda sunt sex significantius. n. vide primò, ecclesiam meam, non, ecclesias meas: secundò, ecclesiam meam, non aliquam ecclesiam meam: tertio, ecclesiam meam non omnem, ecclesiam meam: quarto, ecclesiam meam, non indefinite: quinto, ecclesiam meam, singulariter seu vnicam: sexto, ecclesiam meam, sine additione aliqua. Attende sigillatim, non dixit ecclesias meas, sed ecclesiam meam, ut vna ecclesia significetur, quæ quamuis multa comprehendat partiales ecclesias non propterea scinditur, diuiditur aut multiplicatur ecclesia: sed vnitatem numerali retenta multas habet partes, sicut vnum corpus multa hêt membra; iuxta verbum Apostoli ad Colos. ipse est caput corporis ecclesie. & Cant. 6. vna est columba mea. Dixit non aliquam ecclesiam meam, sed ecclesiam meam, ut non de parte ecclesie, non de particulari aliqua ecclesia, sed de integra seu tota ecclesia intelligeres, neque enim decebat diuinam sapientiam aliquam ecclesiam edificare super vnum petrum & aliquam non; Dei siquidem perfecta sunt opera. Non dixit, omnem ecclesiam meam; tum quia multitudinem ecclesiarum supponeret distributum signum, contra Domini sententiam Ioan. 10. alias oues habeo, quæ non sunt ex hoc ouili, & illas oportet me adducere, & fiet vnum ouile, & vnus pastor. Tum quia singulare distribui vniuersaliter, implicat contradictoria, nisi vniuersalitas referatur ad partes integrantes ipsum, quod est extra propositum, & inferius nihilominus declarabitur, quomodo partes ecclesie edificate sunt super hanc petram. Dixit, ecclesiam meam: non indefinite, vagum relinquendo intellectum ad querendum quæ esset ecclesia Christi edificanda super hanc petram, sicut dubium reliquit intellectum, quum in cena dixit, Vnus vestrum me traditur est; certificati enim sumus per hæc verba, quod vnica tota Christi ecclesia edificata est super hanc petram, & non sumus suspensi relinqui. Dixit ergo, ecclesiam meam, ut singularem vnicam solamque suam ecclesiam integram (de qua in symbolo dicitur, quod est vna ecclesia catholica) intelligeres.

Vnde per solum pronomen, meam, determinauit illam, ut perciperemus, quod de illa vna ecclesia loquitur, quæ est Christi ecclesia sine additione aliqua (quælibet namque partialis ecclesia vocatur Christi ecclesia cum aliqua additione) puta Romana, Antiochena, Constantinopolitana &c. et hoc non solum secundum Modernum usum, sed secundum sacras scripturas. ut in principio vtriusque epistole ad Corinth. vbi dicitur ecclesie quæ est Corin. h. & in principio ad Galat. ecclesijs Galatiæ, & ad Thesalonicens. ecclesie Thesalon. &c. Habes igitur quid intelligere debeas per ecclesiam meam; idem scilicet

ect

et quod intelligis per vnam ecclesiam catholicā. Non desunt tamen sophisticae importunitates ex eo quod quilibet particularis ecclesia verē est Christi ecclesia arguentes. De illa ecclesia Christus loquitur, de qua verificatur quod est ecclesia mea, id est Christi: sed de qualibet particulari ecclesia verificatur, quod est ecclesia mea: ergo de qualibet particulari ecclesia Christus loquitur, quā dixit, Super hanc Petram aedificabo ecclesiam meam. Potest siquidem facile detegi fallacia argumenti, ad rem spectando, & dicendo, quod quilibet particularis ecclesia est quidem ecclesia Christi, sed non tota, nec sine additione aliqua, sed talis, puta Mediolanen. nec ita est ecclesia quā sit pars ecclesiae: Christus autem loquitur de ecclesia integra, quae non est ecclesia talis, nec ecclesia aliqua, sed est absolute ipse ecclesia. Nihilominus dicendum est, quod eo modo quo quilibet ecclesia est ecclesia mea, id est, Christi, illo eodem modo verificatur de ea quod est aedificata super hanc petram.

Quod ut plenus intelligas, perspicere differentiam in modo, quo ecclesia catholica est Christi, & quo quilibet particularis ecclesia est Christi, cōueniunt siquidem omnes partiales ecclesiae cum ecclesia catholica in hoc, quod sunt Christi (nam quilibet partialis est Christi ecclesia et ecclesia catholica est Christi ecclesia) sed differunt in modo: quia ecclesia catholica est Christi ut totum, quilibet autē ecclesia est Christi ut pars, & propterea ecclesia catholica est aedificata ut totum super hanc petram: quilibet autē ecclesia particularis est aedificata super hanc petram ut pars. Illo igitur modo, quo verificatur de ecclesia particulari, quod est ecclesia mea, eodem modo verificatur de illa, quod est aedificata super hanc petram, & propterea quia est ecclesia mea ut pars, est quoque aedificata, ut pars super hanc petram. ecclesia verō catholica, quae est ecclesia mea ut tota, est quoque aedificata ut tota super hanc petram. Et quia totum comprehendit quamlibet partem, & ad partes se habet ut perfectum ad imperfecta & vnitas & integritas ecclesiae pari passu currunt: ideo verbum Christi ad litteram intelligitur de ecclesia vna catholica, ratione cuius intelligitur quilibet particularis ecclesia, ut pars vnus ecclesiae catholice aedificata super petram sicut ratione vnus ecclesiae catholice quilibet partialis ecclesia vocari potest a Christo ecclesia mea, tanquam pars ecclesiae catholice, nec aliter verificaretur: quoniam si ab unitate ecclesia diuisa esset, non esset ecclesia Christi. Nec putes aduersari haec sacris canonibus, aut Sanctorum dictis: quae sonare videntur ecclesiam Rom. aedificatam esse a Christo super hanc petram. Appellatione siquidem Rom. ecclesiae, (ut multi putant) ex verbis concilij constantien. in condemnatione articulorum Ioannis Vviclef, intelligitur quandoque ecclesia catholica: & secundum hunc sensum nulla esset in proposito quaestio nisi de nomine. Sed quoniam sensus hic non consonat intentioni scribentium de Rom. ecclesia, intelligentium ipsius nomine quandam particularem ecclesiam, distinctam contra alias particulares ecclesias: ideo aliter dicendum est Rom. ecclesiam aedificatam esse a Christo super hanc Petram verificari, non per proprietatem, sed per appropriationem. Quod ex cōuenientia & differentia inter ecclesiam Rom. & alias manifestatur: commune siquidem est cui libet particulari ecclesiae esse partem. Et hinc fit quod non per proprietatem verificatur de quacunque particulari ecclesia, sed tantummodo de ecclesia ca-

tholica, quod est aedificata super hanc petram: de ipsa enim sola ad litteram loquitur Christus, dicens. Super hanc petram aedificabo ecclesiam meam: in qua tamen omnes partiales Christi ecclesiae clauduntur, ut partes in toto. Differt autē Rom. ecclesia ab aliis particularibus ecclesiis propinquitate ad caput ecclesiae catholice: nam ecclesia Rom. in suo proprio capite non solum proxima, sed eadem facta est cum capite ecclesiae catholice, ex facto. nam petri vnus atque idem factus est pontifex Rom. & pontifex ecclesiae catholice: secundum seipsam vero immediate haeret pontifici ecclesiae catholice. Alia autē quacunque partialis ecclesia, nec secundum seipsam immediate igitur pastor ecclesiae catholice, nec secundum suum caput coincidit cum capite ecclesiae catholice. Ob hanc igitur proximitatem & coniunctionem ecclesiae Rom. ad pastorem ecclesiae catholice, appropriantur verba Christi ad Romanam ecclesiam potius, quam ad alias: non quod illi sint propria, sed ecclesiae catholice, ut dictum est. Promisit igitur Dominus Petro prima promissione super hanc petram aedificabo ecclesiam meam, futurum ipsum fundamentum ecclesiae catholice.

Per secundam autem promissionem, (Tibi dabo claves regni caelorum, plenitudinem potestatis ecclesiasticae eidem promisit, quod tripliciter manifestatur. Primo, ex ipsa re signata per claves regni caelorum, potestatem. scilicet aperiendi & claudendi caelorum regnum, non his vel illis, sed absolute, ut comprehendantur omnes viatores, quibus claudi vel aperiendum caelorum regnum potestas. Huiusmodi siquidem potestas quadruplex potestatis genus sub se comprehendit: hoc est iudiciariam tam in foro penitentie, quam in foro ecclesiae: quoniam omnis ecclesiasticus iudex vtriusque fori, soluendo, vel ligando aperit, vel claudit regnum caelorum illi, qui soluuntur vel ligantur. Potestatem quoque gubernatiuam ecclesiae catholice, nam promittendo, gubernando, instituendo, disponendo, & cuiusmodi faciendo, nihil aliud fit quam aperiendum, vel clauditur regnum caelorum. Potestatem etiam ad purgatorium extensam comprehendit: ubi nota quod licet Christus non dederit Petro iudiciariam potestatem super purgatorium, dedit tamen illi claves regni caelorum, aperiendi et vel claudendi his, qui sunt in purgatorio. Et propterea de potestate iudiciaria loquens apposuit locum, scilicet super terram dicens, Quodcumque solueris super terram, & quodcumque ligaueris super terram: eximemus per hoc eos, qui super terram amplius non sunt, a iudiciali potestate petri. Loquens autem de clauibus regni caelorum, nullum exemit viatorem, cui per ecclesiam potest aperiendum vel clauditur regnum caelorum: sed absolute & illimitate dixit, Tibi dabo claves regni caelorum, ut possit petrus cuiuscumque viatorum regnum caelorum aperire possit, claudere vero saltem negatim. Haec autem dicentes, nequaquam Augustinum, sacrosque canones potestatem petri ad excommunicandum etiam defunctos, mentes oppugnamus: imo hinc quod dicimus, confirmamus. nam ecclesiastica censura in defunctos quatenus tollit aut ligat, ad id respicit, quod super terram est, hoc est viuos, qui ligantur ne comunicent, aut soluantur ut cōuenit defuncto: quatenus vero aperit, aut claudit regnum caelorum, ad defunctorum animas respicit, quibus vere hinc aperitur, aut clauditur regnum caelorum. Terminatur ergo iudiciaria potestas super terram, claves autem regni caelorum ad omnes viatores se extendunt. Potestatem demum gubernatiuam vniuersis ad ecclesiam quomodo spectant.

speclantibus in ordine tamen ad regnum celorum : A
exigit siquidem recta ratio, vt potestas, quæ supremum sortita est finem, reliquis omnibus imperet in ordine ad supremum finem: vt facile manifesta-
tur inducendo tam in artibus, quã in rectoribus, ducibus & principibus. quilibet nempe artifex, rector, dux, princeps, superiorem sortitus finem, ordinat alios artifices, rectores, duces, principes ad suum finem, ac per hoc illis quatenus ad suum dirigunt finem, præcipit. Constat autem regnum celorum supremum esse finem, potestati quæ clauium petro promissarum respondere: reliqua verò omnia temporalia ad hunc finem quãdoque oportere disponi. Sub hac igitur petri potestate comprehenditur posse imperare regnis & principibus omnibus in ordine ad regnum celorum; nec. n. huiusmodi imperiũ aliud est quã aperire & claudere regnum celorum, ut de se patet. Et re igitur promissa per clauis regni celorum, patet primo, quod plenitudo potestatis ecclesiasticæ petro promissa est a Christo, dicente, Tibi dabo clauis regni celorum. Declaratur deinde idem ex mō loquendi sacre Scripturæ. Isã quidem 22. de Eliachim summi Sacerdotis plena potestate dicitur, Et dabo clauẽ domus Dauid super humerum eius, & aperiet, & non erit qui claudat, & claudet, & nõ erit qui aperiat. In nouo quoque Testamento Apoc. 3. de Christi p̄tate dicitur, Qui habet clauem Dauid, aperit, & nemo claudit: claudit, & nemo aperit. Nec obstat si obiciatur, in textu euangelii non haberi, quod si petrus aperiat, nemo claudit, & si claudat, nemo aperit: quia etsi nõ habentur hæc verba, habetur tamen idem sensus. ex eo siquidem quod de minoribus actibus clauium in Euangelio habetur: Quodcunque ligaueris super terram, erit ligatum & in cælis: & quocunque solueris super terram, erit solutum & in cælis: manifeste habetur, quod ita petrus ligat, quod nemo soluit, & ita soluit, quod nemo ligat, quod. n. in terra ligatum, in celo quoque ligatum est, constat ita esse ligatum quod nemo soluit, & similiter quod in terra solutum: in cælis quoque solutum est, constat ita esse solutum, quod nemo ligat. ex hoc autẽ sufficienter habetur, quod ita petrus aperit regnum celorum, quod nemo claudit, & ita claudit, quod nemo aperit: equum est. n. vt nõ minus, sed potiori mō possint clauis petri adequatas sibi actus, quã actus minores exercere. Et aduerte, quod verba illa Isã 22. dicta sunt de Eliachim in persona Christi: ut gl. ibi dicit. In cuius signum Ioannes euangelista eadẽ repetit de Christo, tãquam monstrã illũ esse in Eliachim significatũ: & ipsemet Isã iẽ 10. c. de Christo scripserat, & factus est principatus super humerum eius: vt ostẽdatur clauis super humerum eius principatus super humerum eius: ac per hoc vndique percipiamus per clauis regni celorum plenitudinem potestatis significatam. Accedit autẽ ad hoc testimonium a consuetudine: in signum. n. summæ potestatis clauis regni regi offeruntur. Quocirca iungendo ambas p̄missiones, quã ex prima petrus futurus sit fundamentum ecclesiæ catholice (vbi in petro officium sustinendi ecclesiã catholicam in fidei soliditate statuitur, & pariter ecclesiæ catholice authoritas inhærendi petro ut fundamento imponitur: edificationis. n. ratio exposcit, vt ædificium necessitatem habeat inhærendi petræ, super quam fundamentũ est) ex altera vero petro ecclesiæ potestatis plenitudo pollicita sit, manifestẽ liquet promissum huiusmodi verbis petro ecclesiæ catholice pontificatum esse:

hec enim duo præcipua esse in toti? Christiane ecclesiæ Pontifice constat. ex Matthei euangelistæ igitur verbis, Tu es Petrus, & c. collatis cum alijs euangelistis, ac discussis, manifestatum credimus soli petro Pontificatum ecclesiæ catholice esse promissum a Christo.

CAPVT VIII.

Personæ Petri quamuis charitate qualificatæ dictum esse Pasce oues meas.

EXpedito tractatu de promissionibus, soli petro factis a Domino apud Mat. tractanda occurrit commissio quam Saluator petro fecit apud Ioã nem, quum toties ei dixit, pasce oues meas. Vbi sicut in antedictis, quatuor dilucidanda occurrunt, hoc est, quod personæ petri, quod soli dicta hæc intelliguntur ita quod nusquam alias cæteris similia dicta sunt, quod tota ecclesiã pascenda commissã est Petro, & quod per hæc pontificatus ecclesiæ catholice datus est Petro.

Quoniam autem soluere nescit, qui nondum ignorat, quæ rem dubiam reddere possunt, in horum singulis afferenda sunt. Ex duobus in primis apparet, quod non personæ, sed qualificatæ personæ dictũ est, pasce oues meas. primo ex cognominatio-
ne petri: dum appellatus est Simon Ioannis, hoc est obediens gratiæ, neque enim frustra (vt Beda hic dicit) sic eum Dominus appellauit: sed ad hoc mysterium insinuandũ. Deinde ex trina interrogatio-
ne, Diligis me: ubi manifeste amanti dixit, pasce oues meas. ex his. n. apparet, quod non personæ, sed personæ qualificatæ obedientiæ diuinæ gratiæ & amore ipsius Christi dictum est, pasce oues meas.

Hoc in loco obseruandum est ne in extremos declinemus errores: sed media incedamus via: quũ .n. de qualificatæ personæ officio agitur, quatuor occurrunt, scilicet personæ, qualitas eius, vltus officij, & rectitudo eius. Quæ omnia licet diuersa sunt, heretici tamen nolentes discernere inter potestatis vltum, & rectitudinem vltus totum qualitate tribuunt: malos Christi ministros cognoscere recusantes: quia qualificati Christi charitate non sunt: tanquam potestatis vltus idem sint, vel saltem vtrunque qualitatis, hoc est charitati commissum sit, unde latius aberrantes, euilibet iusto ecclesiasticam arrogant potestatem. Stulti autem (quorum infinitus est numerus) rectitudinem vltus paruipendentes, si personæ ecclesiasticam tribuunt potestatem, quicquid sit de charitatis qualitate, fecisse putant satis. Recta vero ac catholica ratio mediam amplectitur viã, personæ qualificatæ datam, & dari debere ecclesiasticam potestatem censens: ea tamen ratione, vt personæ potestas seu potestatis vltus, qualitati vero rectitudo vltus respondeat. Sic enim uterque vitatur error, dum sapienter qualificatæ personæ committitur, ut recte utatur ecclesiastico ministerio, & si cõtingit malos esse ministros, ecclesiã ambiguitatibus ut fallaciæ periculo non subsit, sed per malos et bona suscipiat. Et si sapiens quicumque qualificatæ debet personæ committere rectum vltum officij, hoc maxime decuit Sapientiam incretam, & propterea tertio à petro exigat qualitatem charitatis, committendo ei actum optimum, ita quod exacta charitas bonitatem actus respicit & ipsa rectitudo seu bonitas actu charitati tribuitur: ut omnes communiter Doctor. sonant. Patet autem actum optimũ a Saluatore petro committi dicendo, pasce oues meas, ex singulis trium dictionum; pasce enim est conferre nutrimentum, quo oues nutriunt, augetur, multiplicantur, & viuunt. Oues dixit, nõ hẽdos, non

non boues, non lupos, & id generis homines, luxuriosos, superbos, rapaces, inuidos, maledicos, &c. Meas addidit, ut proprio amore substracto, amor Christi, ratio pascendi, oues significata explicetur, ex quibus tribus simul iunctis perspicuum fit, quod actum optimum committebat petro dicens, pascce oues meas, & quia (ut dictum est) actus optimus non potest nisi a charitate Christi prodire, ideo persona qualificata charitate a Domino commissus est. Ex hoc autem non sequitur) vtheretici fingunt) quod qualitate commissus est pastorale officium; sed charitati quod commissus intelligit bonitas, seu rectitudo) vltus officij pastoralis: ipse autem vsus persona commissus intelligit. Vnde & Dominus hoc in loco ter exacta charitate non dixit, Charitas tua pascat oues meas: sed persona nam ter alloquitur dicens pascce tu agnos, seu oues meas. Et sicut apud Mattheum persona petri describitur est nomine proprio, & nomine proprio patris carnalis quo ad corpus, & internae reuelationis gratia quo ad animam, ut ex his singulariter petro conuenientibus personam eius intelligeremus: ita quoque hoc in loco non semel, sed ter eodem nomine proprio & patris carnalis persona petri secundum carnem describitur, Simon Ioannis, seu Iona, (ut correctiones codices habent) secundum animam ex propria humilitione, qua cor Christi scientiae submittit, ter repetens, Domine Icis, quia amo te, & ex propria contritione, contritus est petrus, &c. ut ex his sibi propriis, petri personam aperte intelligeremus esse illam, cui Christus dixit, pascce oues meas, ac proinde non dono charitatis, sed personae commissus officium pastorale perciperemus, exacta autem charitate intelligeremus charitati committi rectitudinem usus officij pastoralis, nemo enim sine charitate potest officio pastoralis recte vti. Et haec secundum literalem euangelij sensum sunt; ad mysticum vero sensum (vnde efficax non potest argumentum trahi) spectat quod Simon Ioannis interpretatur, Obediens gratiae. Vnde patet, quod Christus non qualitate, sed personae petri qualificata charitate dixit, pascce oues, ac proinde si decidisset petrus a charitate, non amississet pastorale officium, sed rectum vsus illius: quoniam a charitate pendet non officium sed rectitudo vsus, ut planum est apud quemlibet catholicum Doctorem, & solos habet haereticos contradicentes.

C A P V T I X .

Soli Petro ita, quod non alijs Apostolis, dictum esse pascce oues meas.

Quod autem soli petro dictum sit a Christo, pascce oues meas, textus ipse clare manifestat, tum ex nomine proprio suo & patris carnalis tero repetito, tum ex comparatione apposita ad alios, Diligite me plus his comparatiuum enim diuersitatem monstrat ipsius ad alios apostolos praesentes, quibus comparatur tum ex propria petri passione, quia contritus describitur ex tertia interrogatio ne memor negationis Christi praedictae sibi olim ipso parato mori: ita ut locus dubitationi non relinquatur. Et quoniam haec fuerunt petro data post resurrectionem Domini, & alijs Apostolis, nec antea nec postea inueniunt simile quid dictum, restat ut omnino soli petro dictum sit, pascce oues meas. Nec obstat, quod ecclesia Apostolos omnes uocat pastores dominici gregis in praefatione (quos operis tui vicarios eidem contulisti praefate pastores) quando hoc ad Apostolum manifeste refertur: & propterea eodem dicitur pastores Dominici gregis, quo ad apostolatū spectat pastoralis cura, ut autem apostoli nomen

restatur pastorale exercitium ad apostolos spectat, ut ad legatos Christi, & sic hoc est, ut legati Christi dicuntur pastores dominici gregis. petrus autem (ut ex supradictis & dicendis patebit) constitutus est, ut ordinarius pastor et ipsorum Apostolorum: & hoc significant Christi uerba, Pascce oues meas.

C A P V T X .

Petro soli uniuersam committit ecclesiam, per haec uerba Christi, Pascce oues meas.

Vniuersam autem committit ecclesiam petro per haec uerba, Pascce oues meas, sophisticè in dubium vertitur ex sex.

Primo, quia non dicitur, Pascce oues meas oēs: si enim rota ecclesia comprehensa esset, dici debuisset, omnes oues meas sicut dictum est; Docete oēs gentes, Mar. vii.

Secundo, Quia nihil impossibile commissum est a Christo, uniuersam autem per orbem ecclesiam pasci ab uno est impossibile. Et si dicitur, quod unus per alios posset pascere totum orbem: contra, quia Dominus dixit, Pascce, & non dicit fac pascere oues meas: hoc enim etiam ethnicus facere, committere, s. alijs, ut pascerent oues Christi.

Tertio, Quia peccasset petrus si non omnes solus pascisset, si omnes soli commissae sunt.

Quarto, Quia petrus, nullum Apostolum misit: & quilibet Apostolus ordinauit episcopos absque petri autoritate.

Quinto, Quia confirmemur Apostolos in diuersas mundi partes tanquam suas portiones distributos.

Sexto, Quia petrus circuncisionis tantum oues sortitus est: ut patet ad Gal. 2. ubi dicit paulus, quoniam uidiſſent, quod creditum est mihi euangelium praepitij, sicut & petro circuncisionis. quoniam operatus est petro in apostolatu circuncisionis, operatus est mihi inter gentes.

Quod manifeste autem exorbitent haec uero euangelij sensu, non est difficile aperire, dicendo siquidem, pascce oues meas: oportet autem oēs, aut istas, aut illas, vel uage oues committi pascendas. Et quidem

quod non has vel illas determinate commiserit, uerba ipsa testantur: quod uero nullas, ueritati aduersatur: quod autem uage reliquerit, & Christi sapientia derogat, & ueritati pronominis adiuncti contrariatur: sapientis. n. gubernatoris & potestatis diffinitè prouidere est, non uagam relinquere prouisionem suam. Et constat quod ex hoc ipso, quod solo pronomine Meas demonstrat oues, non uage, seu indefinite loquitur, sed ex hoc ipso, quod nullas suas eximit, oēs suas comprehendit dicendo, pascce oues meas. Et obserua peruersitatem exponendi, quando apud Matth. dicitur, Super hanc petram aedificabo ecclesiam meam, de omni ecclesia Christi intelligendum putat, ne unam solum ecclesiam super petram edificatam fateantur: quando uero apud Ioannem petro dicitur, pascce oues meas, indefinite exponunt, ne oues Christi sub uno pastore comprehendant. Ibi rem singularem, unam. s. ecclesiam catholicam, contra omnem rationem distribuunt uniuersaliter, hic res diuersas, multas. s. oues distribuere uniuersaliter recusant: ut hinc uideas falsos esse eorum sensus: falsum. n. etiam a seipso dissonat. Et per oppositum: quia uero omnia consonant, ecclesiasticus sensus sicut habet, quod ibi ita unica intelligit ecclesia catholica, ut comprehendantur oēs Christi particulares ecclesiae in ea tanquam partes in toto: ita hic oues Christi ita intelliguntur explicatae per pronomen meas: ut nulla relinquatur, quae sub pronomine, meas, comprehenditur.

Et

Et propterea non oportuit apponere oēs, quia quæcunque oues, ad quas extenditur pronomen, meas, comprehenditur: quum dicitur, pasce oues meas, sicut Ioan. 10. oēs comprehendit sunt Christi oues, quum dixit Dñs, Animam meam pono pro ouib. meis, & rursus, Oues mea vocem meam audiunt, &c. Vnde dicitur, vniuersalis signi supplere effectū altiori rōne necessario appositum patet, & propterea non esse simile iudiciū de hoc text. & illo, Docere oēs gētes ibi. n. tā suas, quā non suas per electionem gentes docendas mādauit, hic vero oues suas pascendas cōmisit sufficienter, per ly meas, cōprehendens oēs, vt rōne & testimonio Scripturæ monstratum est clarissime constare ex eodem Euāgelista. Et hinc confirmatur sensus catholicus: quū quod ibi Christus promissit, hic exhibuit: & propterea quia ibi totam ecclesiam promissit, hic omnes oēs cōmisit. Et confirmatur rursus ex verbis dñi, Ioan. 10. Alias oues habeo, quæ nō sunt ex hoc ouili, & illas oportet me adducere, & fiet vnum ouile, & vnus pastor: si enim ly ouib. omnib. ouile vnum constare debet sub vno pastore, consequens est, vt quum vnus pastor instituitur, & dicitur, & pasce oues meas: illius vnus ouilis cura cōmittatur. Dubitandū enim forte fuisset si plura haberet Christus ouilia, de quib. suis ouibus loqueretur: quum autē vnū tū ouile se habere testetur, dubitari non potest, quas suas oues cōmittat, nisi quis adeo desipiat, vt de parte tū ouilis curam committat. Et confirmatur rursus hic sensus ex Sanctorum expositione: quorū authoritatē latius inferius afferentur. Vnde Theophilus hic dicit, finito prandio cōmissionem ouium mundi Petro commendat, non alij.

Ad secundam vero obiectionem dicitur, quod non est impossibile, sed necessarium atque vtile, oēs Christi oues pasci ab vno, vt catholica ecclesiæ capite. In hoc autē pascendi modo. scilicet vt à capite catholica ecclesiæ, clauditur, quod Christi oues diuersis coadiuantibus, membris pascuntur à capite: sicut totum corpus à capite regitur coadiuantibus alijs membris. Vnde non est dicendum, quod Petrus pascit, id est tacit pascere: sed quod ipse, vt caput per alia cōmembra coadiuantia pascit omnes Christi oues, quod non potest per principem laicum, aut quemcumque alium, qui non est caput ecclesiæ, fieri cōstat. Tanto quod, possibilis est à Petro pasci omnes Christi oues, quanto Petrus vicarius est Christi videntis, regnantis, & assistentis ad dirigendum, inspirandum atque adiuuandum.

Vnde patet solutio tertiæ obiectionis: cōmissum est enim Petro soli, non vt solus oī modo, sed vt solus tanquam caput catholica ecclesiæ pascat oēs Christi oues, & propterea non peccat si per cōmembra adiuuatur ad pascendū Christi oues, sed peccaret si concaput ecclesiæ catholica sustineret.

Ad quartam dicitur, Petrum nullū misisse Apostolum quia preuentus est à Christo Domino, qui misit Apostolos, Ioan. 20. Sicut misit me pater, & ego mitto vos. Et propterea poterant authoritate Apostolorum episcopos ordinare absque habita à Petro facultate.

Ad quintam dicitur, quod distributio Apostolorū ad Apostolatus executionem spectat, & nihil penitus obstat pastorali officio Petri, sicut in nullo eius authoritas imminuta est ex hoc, quod Christus Apostolos misit, hoc enim ad legationem, illud vero ad executionem pertinet.

Et per hoc est soluitur sexta obiectio: nam quātū ad executionem apostolatus Paulus loquitur, vt

ipsa verba claret testantur, Qui operatus est in apostolatu. Cum his enim diuersis executionibus, cū dicitur stat vnitas pastorali curæ apud Petrum.

CAPVT XI.

Petro per hæc uerba, Pasce oues meas, commissum à Christo pontificatum totius ecclesiæ esse.

Ecclesiæ totius pontificatum Petro per hæc verba collarum inficiantur aliqui.

Primò, Quia pascere non significat principari aut esse primum.

Secundò, Quia verbum Christi est, vel exhortatorium, vel præceptorium ad pascendum, non ad subiiciendum oues. Et si dicatur, pascere non potest nisi superior, quid ad me? quare locum vbi verba sunt conferentia petro potestatem super ecclesiā, hic enim solummodo pascere cōmittitur.

Verum difficile non est pontificatum monstrare sub his verbis datū. Pascere siquidē Christi oues, actus est authoritatis in pascente, vtilitatis in ouib. finis in Christo. Eo namque ipso quod Christus suos, vt oues pascendas petro cōmisit, meridianam lucem clarior patet, quod ipsam præfecit alijs vt pastorem ouib.

Non oportet ergo alium quærere locū, vbi petro potestas data est super ecclesiam, quā hic locus eam attestatur datam, nisi quis vique adeo desipiat, vt petro dictum putet, Pasce oues meas, nō officio pastoris, sed officio mercenarij. Quæ est in supbia confutatur ex trina exactione charitatis Christi a petro, cui. namore Christi pascendæ oues cōmittunt, procul abest amor mercenarij. Vnde et si pascere non significat principari, significat tū actum ecclesiastici principis: & rursus si non significat principari, præsupponit tū principatū, quia præsupponit priorē. Vnde & bene rē debatur, quod pascere non potest nisi superior. Et quum dicitur, Quid ad me? in def multum perfectio ex ipsa ratione connexorum, habet enim hoc vt altero collato reliquum tributum intelligatur. Quo fit vt si pascere non potest nisi superior, cui datum est pascere, datū quoque est esse superiorē, vnde ex hoc est capite liquet, quod non est alius quærendus locus Scripturæ, vbi petrus factus est super ecclesiam, quoniam hic clarè habetur.

Affirmamus autem Christi verbum præceptorium esse: nam si Apostolo Paulo vā est, si non euangelizauerit, multo magis petro vā est, si non pauerit oues Christi. Sed non præceptorium solummodo est Christi verbū, sed institutorium: nā, si in conditione primæ partis vniuersi verbū Dei instituit creaturas precipuas, & simul propriū earū opus præcepit (iuxta illud, Statuit ea in æternū, & in finem seculi, præceptum posuit, & non præteribit) par est, vt in creatione christiana ecclesiæ primum eius membrū eodem verbo præfecerit, præcipiendo summum pontificatus opus, & instituendo ipsum pontificatū. Eo vero ipso, quo petro, vt pascat Christi oues, cōmittit Christianus populus, vt oues, iubetur se hinc ad petrum, frustra. n. committerentur oues pascendæ à petro, nisi vt oues exhiberentur eidem a cōi Dño. Vnde necessitas non solū pascit, sed subiectionis in verbis Dñi significatur, quum dicitur, Pasce oues meas. Attestante et hoc Aug. hic exponente, pascere nō solū docere, sed regere, dum dicit, oues ipsas pascendas, hoc est docendas regendasque cōmittit. & Chrysostr. Pasce oues meas, fratrum curā suscipe, & glossa ex Alchuiuino, Pascere oues est credentes in Christo, ne a fide deficient, confortare, terrena subsidia, si necesse est, subditis prouidere, & exempla virtutis cum verbo prædicationis impendere, aduersarijs oblitescere, errantes subditos

Opul. Caiet.

Et corrigere.

corrigere. Quocirca et si pascere non significat principari, significat tamen Christi oves regere, in quo clauditur principari: & si non significat principari, trahit tamen secum principari: sicut trahit secum requirere, reducere, alligare, consolidare, custodire, & sanare, quorum meminit Dominus Ezech. 34. vnde & Petrus princeps Apostolorum, & princeps super plebem Christi constitutus dicitur, & iuxta Greg. verba ad Mauritium. Cura totius ecclesie, & principatus committitur.

Et si quaeretur quare Dominus commisit pontificatum petro non sub vocabulo prelationis, seu autoritatis, vel dignitatis, sed actus pascendi suas oves? In promptu ratio est, & ex parte rei, quia platio, seu autoritas est pro pascere oves Christi, & non contra. Et ex parte appetitus regulandi, quia non locus superior, non dignitas, aut autoritas ambienda est, sed pascere omnium Christi appetendus in pontificatu, iuxta quod apostolus postea dixit, Qui episcopatum desiderat, bonum opus desiderat. Et ex parte scripturae adimplenda, dixerat enim ante passionem. Luca 22. Reges gentium dominantur eorum, & qui potestatem exercent in eos, beneficii vocantur, vos autem non sic: sed qui maior est in vobis, fiat sicut minor. Hinc enim a ministeriali actu pascendi Christi oves significavit pontificatum tacitum tanquam annexum quid, & non aestimandum nisi propter utilitatem omnium Christi, cuius oppositum contingit in regibus & dominis gentium, qui ad hoc ut regnent & Domini sint omnia ordinant.

Porro commissum inter actus pontificis opus precipuum, Petri monstrat pontificatum, pascere siquidem electos precipuum est pontificis actus. Nam sicut ad supremam divinam providentiam parte spectat cura electorum, ad quorum felicitatem non solum celum motu ordinavit, testante Ioan. in Apoc. cap. 6. Datum est illis, ut requiescerent adhuc modicum tempus, donec impleatur numerus confessorum eorum, sed et ipsemet descendit de celis, & homo factus crucifixus, mortuus, sepultus, &c. omnia sustinuit pro electis) ita ad summam ecclesiasticam curam, quam pontificatum vocamus spectare oportet, pascere electos. Constat autem solos electos significari, quum dicitur, Pascere oves meas, testante hoc ipso Domino Ioan. 10. dicente, Oves meae vocem meam audiunt, & ego cognosco eas, & sequuntur me, & ego vitam aeternam do eis, & non peribunt in aeternum, & non rapiet eas quisquam de manu mea. Nec prope Petri pontificatus quasi ad solos electos se extendat, restrictus est: sed subordinat electorum pascendi: hinc est omnia circa alias pontificatus actus. Sicut enim in universi ordinis unicus celi motus pro implendum numerum est electorum, & idem tamen etiam ad propagandos non electos se extendit, & secundum ordinem gratiae summum bonus pastor Christus animam suam posuit pro omnibus suis, hoc est electis, & tamen eadem mors pro totius mundi vita fuit, ita in factis mysterijs summus pontificatus pro pascendis est electos, & idem non electos comprehendit. Nec immerito, quoniam eiusdem est cura finis, & dispositio eorum, quae sunt ad finem, vita autem electorum finis est gubernationis aliorum. Omnia, inquit apostolus. 2. Thimo. 2. sustineo pro electis, & ad Rom. 8. Omnia electis donata testatur, & supponit bona Domini constituendi affirmat electi Matth. 22. Nec silentio inuolutos prope dixerim praesentis, quoniam sub agnorum nomine comprehendit aliquos praesentium non inveniunt, sunt enim christiani multi imperfecti semper descendentes, & nunquam ad perfectionem omnino perveniunt, quos Dominus pascendos simul cum quibus hoc est

electis, commisit Petro. Vnde bis commisit agnos, & tertio oves: non solum, quia imperfecti maiore eget cura, sed ut ipso numero diversitatem insinuaret agnorum suorum, hoc est Christianorum communi vita ducentium, dum alij reprobi, alij electi sunt, oves autem semel & ultimo committuntur, quia omnes Christi oves inter electos sunt, & crescens oratio ad summum terminatur. Et quum omnes pastoralis Petri curae committantur, soli agni & oves pascendae committuntur: lupi siquidem leones & vrsi commissi intelliguntur cavendi, firgendi, aut exterminandi. Vnde nullus a Petri pontificatu exceptus relinquitur: et si solum fuisset illi commissum, Pascere oves meas: pro quas sunt omnia utpote quibus omnia cooperantur in bonum, ut Apostolus Rom. 8. testatur. Fit autem rursus huius excellentia commissi operis manifestior, discurrendo per pastoralia pontificiaque opera: nam sex illos actus pastorales Ezech. 34. positos. Requiere, quod perierat, reducere quod abiectum erat, alligare quod contractum fuerat, consolidare quod erat infirmum, sanare, quod agrotum, custodire quod pingue, & forte ad partum omnium ordinari testatur Dominus, arguens de his pastores dicens, Vae pastoribus Israel, qui pascabant semetipsos, nonne greges a pastoribus pascuntur: ac comedebatis, & lanis operiebamini, &c. ubi rationem omissionis manifeste reddidit ex eo, & non oves, sed semetipsos pastores mali pascant, tanquam omnium horum operum ratio sit vacare ad pascendum ipsas oves. Actus quoque iudiciales, qui in Ecclesia sunt tam in foro penitentiae, quam in foro contentio, ad pascendos Christi oves ordinari non est dubium. Aperire demum, & claudere regnum caelorum ad partum omnium sic spectant, quod aperire regnum caelorum est pascere oves Christi: claudere autem illud, ad partum earundem ordinatur, qui quidem ad bonum refertur electorum quibus omnia cooperantur in bonum. Constat igitur, si colligantur cuncta significata per hanc promissionem, Pascere oves meas, commissum Petro esse totius ecclesiae pontificatum. Nec ut nova haec cudimus, sed a patribus quae didicimus proferimus, eorumdem attestatione Petri pontificatum firmantes, ut in ult. patebit cap.

C A P V T XII.

Petrum habere ex Christi institutione successorem in pontificatu Ecclesiae catholicae.

Firmato Petri pontificatu ecclesiae catholicae oportet de successore eius tractare. Et ut intelligatur manifeste differentia inter catholicos, & schismaticos, praenotandum est in quo convenimus, & in quo dissentimus. Concorditer siquidem fatemur Petrum Apostolorum principem, & c. fuisse Rom. pont. sicut Iacobus Apostolus fuit pontifex Hierosolymitanus. & propterea quemlibet Rom. episcopum successorem esse Petri in pontificatu Rom. ecclesiae, sicut quilibet Hierosolymitanus episcopus successor est Iacobi in pontificatu Hierosolymitanae ecclesiae. Concorditer quoque firmamus Hierosolymitanum episcopum non succedere Iacobo nisi in Hierosolymitanae ecclesiae episcopatu: non enim succedit Iacobo in autoritate apostolatus. Sed statim dissentimus, quum inferre conantur Rom. pont. non succedere Petro nisi in episcopatu Rom. ecclesiae. fatentur enim catholici Rom. pont. succedere Petro non solum in episcopatu Rom. ecclesiae, sed etiam in pontificatu ecclesiae catholicae. Vbi si perspicaciter scrutati fuerimus, videbimus duo superesse tractanda: an I. Petrus habeat diuino iure successorem in pontificatu Ecclesiae catholicae, & an huiusmodi successor sit Rom.

Rom. Pont. Schismatici enim negant Rom. Pont. Ep̄m esse ecclesie catholice, & pernegant oportere institutione diuina aliquem vn̄ succedere petro in regimine totius ecclesie, & ante oīa negāt petrum institutum a Christo pontificem ecclesie catholice. Quum autem iam declarauerimus humilino di petri pontificatum, superest vt primo an habeat aliquem successorem, & demum an ille sit rom. pont. tractemus.

Et iuxta prefixum modum afferenda censuit argumenta, quibus contra vn̄icum petri successorē in pontificatu ecclesie catholice insurgitur.

Arguitur ergo primo ex conuictis, Si hec verba Christi ad petrū, Tibi dabo clauēs regni cęlorū, Matth. 16. & pasc oves meas Ioan. vlt. extenditur ad successorē, pat est vt verba antecedentia cōmittantia, & subsequētia dicta petro a Christo, intelligantur quoq; dicta non soli petro, sed successori: sed hoc cōstat esse falsum, vt patet sigillatim discernēdo. Nam apud Matth. Dñs pręmittit, Tu es petrus, & post subiungit reprehendendo petrū, Vade post me satana, quia non sapiš quę Dei sunt, sicut apud Ioan. pręmittit, Diligis me plus his: & similia concommitanter interponunt cū petri n̄tionib; & postea subiungitur, Quum esses iunior, cingebas te, &c. nihil aut̄ horum ipectat ad successorē s̄m literalem sensum: ergo nec illa verba, Tibi dabo, & pasc oves meas, sunt ad literam dicta Petro & successori: sed sicut reliqua mystice a ppllicantur ad successores, ita & hec.

Secundō ex similib; Verba Christi Luc. 22. Ego rogauī pro te, &c. non sunt ad literā dicta petro & successori: ergo nec illa, Tibi dabo clauēs, & pasc oves meas, &c. sunt dicta petro pro se, & successorē. Consequētia tenet à simili, pręsertim quum iste textus a sacris Doctoribus afferatur pro soliditate successōnis petri in fide. Antecedens vero manifestatur ex eo, quod ibi dicitur, Et tu aliquando conuersus confirma fratres tuos. si enim de quolibet successorē hęc dicta sint, oporteret successorē quemlibet auersum quandoque esse vel fuisse, vt de ip̄o possit verificari, & tu aliquando conuersus, sicut petrus auersus fuit negādo Christum cum periuicio, & postea conuersus cōfirmavit fratres suos.

Tertiō ex alijs idem petro a Domino dictis, puīta, Antequā gallus cantet, ter me negabis, Matt. 26. & Vade ad mare & mitte hamum, &c. Matth. 17. cur enim huiusmodi soli personę petri ita quod non successori dicta exponuntur, illa autem, Tibi dabo, & pasc, ad successorē referuntur? voluntarie enim hoc fieri videtur.

Quarto ex omisiss; Nullibi siquidem dixit Christus se loqui in illis verbis petro pro se, & successorē, quum tamen debuisset hoc docere, quum hoc vt vn̄um de necessariis credibilibus proponatur ecclesie, & ip̄e Isā. 5. dixerit, Quid est quod debui vltra facere vineę meę, & non feci ei? si enim totum quod debitum erat, effecit synagoga Iudeorum, multo magis totum effecit ecclesie christiane.

Et augetur hoc argumentum ex hoc, quod Dominus Matth. vlt. dicit, Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus vsque ad consummationem seculi. Vbi quia se fore in toto hoc tempore cum ecclesia nos certificare voluit, dicendo, Ecce ego vobiscum sum vsque ad consummationem seculi, manifestat quod ad discipulos pro se, & successoribus eorum loquebatur. Hinc enim arguitur, quod si petro & successori intendisset hęc dicere, expi-

A casset aut in sinuasset successorē, sicut in sinuauit ibi successores discipulorum.

Quintō ex coapostolis. Quenam ratio est, vt nullus aliorum Apostolorum habet successorē in Apostolatu, & solus petrus habeat? Et rursum quę ratio est, vt Apostolorum successores sint, & dicantur episcopi (quos constat esse æquales, vnde & fratres vocantur,) & vnus tātum episcopus successor sit petri super totam ecclesiam? Et rursum vt pręfatum est, quę ratio suffert, vt episcopus Hierosolymitanus succedat Iacobo in episcopatu illius ecclesie, & non in apostolatu, successor autem petri succedat ei in apostolatu ac pontificatu totius ecclesie? hoc enim non nisi humana ratione, aut voluntate factum videtur, quum Scripturę dicitur auctoritas.

Deinde arguitur ducendo ad inconuenientia multa. Et primo, Si ad solum petrū refertur Christi verbum: ergo non ad successorē: & iterum, ergo cum petro clauēs venerunt & abierunt. Et probantur sequela, quia non potest ad plures pertinere quod ad vn̄um tantum dicitur.

Secundō: Quia si ad successorē extenditur: ergo necessaria ratione, & ad alios Apostolos, quia tunc erant pręsentes: successores autem petri nondum erant.

Tertiō, quia ridiculum esset, quod omnium ecclesiarum idem Baptisma, eadem eucharistia, eadē Confirmatio, idem verbum Dei, idem Sacerdotium, eadem Penitentia, Vnctionis, Matrimonij, & reliqua sacramenta, eadem fides, spes, charitas, gratia, mors, vita, gloria esset, vna hæc temporalis potentia vni tributa esset successori Petri per verbum Dei quod commune est omnibus.

Quartō, si vnus episcopus iure diuino ceteris p̄fertur, manifestē Hieron. in epistola ad Euandrum, quę habetur 93. dist. cap. legimus hæresim, docet, nō solum ip̄e, sed Petrus, Paulus, Ioannes, Lucas, quos inducit irrefragabiles authores. Patet enim ibi episcopos eosdem esse cum presbyteris, & episcopos æquales esse.

Quintō, quia idem Hieron. super epistolam ad Thim. & habetur 95. dist. cap. olim dicit, Sicut ergo presbyteri sciunt se ex ecclesie consuetudine ei, qui sibi prępositus fuerit, esse subiectos, ita episcopi nouerint se magis consuetudine, quā dispensationis dominicę veritate presbyteris esse maiores, & in communi debere ecclesiam regere. Non ergo diuino iure vnus petri successor episcopus maior est alijs.

Ad huius rei euidentiam considerandum est, triplici via manifestum fieri hæc Christi verba toties repetita Petro, non solum pro se, sed pro successorē suo dicta esse. Prima via ex ipsis verbis Domini, quum dixit, pasc oves meas, procedit. Nam dicendo, pasc oves meas, vn̄um ouium suarum pastorem instituit (vt ipsa verba testantur, absque ulteriori probatione) pastor autem significat ordinarium rectorem ouium, vt patet tum ex ipsis nominibus pastoris, & ouium, tum ex ipsa ratione pascendi, tum quia oportet eum qui ordinarię gerit curam ouium, vel mercenarium, vel pastorem esse: sed mercenarius non est, quia cum videt lupum venientem fugit, & non pertinet ad eum de ouibus qui mercenarius est, vt dicitur Ioan. 10. Relinquitur ergo quod is, qui ordinarię curam ouium gerit, pastor est. Constat autem pastorem vt pote ordinarium officialem, non finiri morte illius, qui pastorale officium exercebat, sed per successionem

Opuł. Caiet. F 2 cessionem

cessionē oportere durare. Et hinc fit, vt institutio pastoris sit institutio perpetui officij, ac per hoc q̄ in prima institutione pastorī tribuitur, pro quolibet successore eidem datur. Vnde ex hoc ipso, q̄ Dñs dicēdo, pascue oues meas, pastorē totius ecclesie instituit, pastorale officium totius ecclesie statuit ex tunc, & in seculum seculi, & p̄nr, qd̄ dedit tunc petro, significauit se dare cuilibet petri successori in petro. Rursus dicendo, pascue oues meas, perpetuitatē pastoris intelligendā ex alio capite monstrauit: nam oues suas duraturas sciebat, & dixit, ad consummationem seculi in presentis miserie ouili vno: & propterea eo ipso quo ouibus in vno ouili duraturis vsque ad consummationem seculi prouidit de pastore vno, dicēdo petro, pascue oues meas, significauit se prouidere de vno pastore vsque ad consummationem seculi. Habemus ergo dupliciter ex ipsis Euangelij verbis a Domino institutum esse quemlibet petri successorem pastorē totius ecclesie in ipso beato petro.

Secunda via ex rationib. fundatis sup̄ sacra scriptura procedit, tum q̄a desipientis est putare Christum prouidisse de pastore suarum ouium p̄ parte temporis, & ea minima qua, l. vixit petrus, & nō pro toto, & tam prolixo tpe vsque ad consummationem seculi, quo duratur suae oues. Tum quia rationale est, vt vniuersalitati tps̄ cointelligat vniuersalitati locorum, & proinde quia dicendo, pascue oues meas, oues suas vbiq; terrarum cōprehendit, p̄ns est vt eandem pro quocunq; futuro tpe comprehendat. Tum quia Christus synagogae diceps, Quid vltra debui facere vineae meae, & nō feci, insufficienter prouidisset christianae ecclesie cōstituens eam vnum ouile sine vno pastore coeouo ouili, cōuersante cum ouibus suauiter, hoc est sensibilibiter s̄m modum ipsarum ouium, vt pote, quae viuunt nō sola spiritali, sed sensitiua natura, quā tamen de ipso scriptum sit, Attingit a fine ad finē fortiter, & disponit omnia suauiter, Sapienter, 8.

Tertia autē & ea optima pariter & certissima via procedit ex expressa diuina reuelatione facta ecclesie suae sanctae. Vt enim inferius de verbo ad verbum affereretur auctoritates, manifeste h̄r, q̄ i hoc sensu a Sanctis innumeris, & a sacris concilijs vniuersalibus intellecta est institutio pontificatus petri super totam ecclesiam a Christo facta. Certo autē certius est illum esse verum Scripturae sensum, quem concorditer tradentib. Sanctis, vniuersalis synodi diffinitione accedente habemus. Fatemur igitur absque omni haesitatione quemlibet petri successorem institutum in beato petro esse pastorem totius ecclesie.

Ad primum ergo argumentum in oppositū de concomitantib. dī, praecedentia concomitantia & subsequētia inueniri duplicia, vel pertinentia ad pastorale officium, vel non pertinentia ad hoc. Et de non pertinentibus quidem ad pastorale officium (quale est illud, Vade post me satana, vt patet in ipso euangelij textu) non oportet esse sollicitum an spectent ad successorem: de pertinentibus autem dī, q̄ eo modo, quo pertinent ad officium pastorale, eodem modo pertinet ad successorem. Vnde vt ad singula descendatur, q̄a verba praemissa apud Matth. Beatus es Simon Bariona, &c. non spectant ad pontificatum, sed ad confessionem, quā fecerat petrus (vt declaratum est,) nec ad successorem pertinent. Quod vero dī, Tu es petrus, & super hanc petram, &c. quia ad pontificatū totius ecclesie necessario pertinet, ad successore quoq; pertinere oportet,

neceffe est. n. successore petri esse petrū, inest in fide solidum, vt super hanc petram Christus edificet ecclesiam suā. Difficultates autē, quae circa hoc sunt, in sequenti tractabuntur capit. Quod autē dī apud Ioannem, diligis me & amas me? quodammodo ad pastorale officium spectat, & quodammodo non. Nam rectitudo pastoralis officij amorē Christi exigit, ipsum autē pastorale officium sine Christi amore potest & haberi & exerceri: & propterea amor Christi ad successorem quoq; spectat, quantum ad rectitudinem vtendi pastorali officio, non autē quantum ad habendum, vel exercendū ipsum pastorale officium. Et sit quod ad iugur, Quum esses iunior, licet cum Petro finitum sit, quātum ad prophetiae consummationem, quantum tamen ad insinuatam preparationem animi pastoralis ad ponendum animam pro ouibus Christi, & frequentem euentum persecutionum, aut mortis pro Christi ouibus bono pastori, ad successoris rectitudinem atque fortitudinem pertinet.

Ad fm̄ dī, q̄ verba illa Dñi iuxta regulā de pertinentib. vel impertinentibus ad officium pastorale quia ad pastorale spectat officium confirmare fratres) petro pro se & successore dicta intelliguntur. Vnde Theo. hoc dicit, Hoc autē petro dixit, eo quod super bire poterat in his, quae promissa erant a Christo. Et rursus. Postquam me negato ploraueris, ac penitueris, corrobora ceteros, quum te principem apostolorū deputauerim, hoc. n. decet te, q̄ mecum robur es, & petra ecclesie. Cyrillus quoq; hoc dicit ommissis ceteris venit ad petrum ceteris praesertim. Nec p̄ea oportet quemlibet petri successorem, cadere a Christi charitate, haec enim Dñi verba non necessitatem, sed possibilitatē auersionis a charitate cum indigentia fidei significant, sic vt si auerti contingat, conuersus confirmet fratres suos. Indigentia itaque fidei in petro & ipsi successione impetrata asseritur, cōfirmatio fratrum imponitur, auersio possibilis significatur, conuersio praedicitur. Et hoc insinuat aduerbium, Aliqñ, ex hoc enim, quod non semper, sed aliqñ conuersus praedicitur, auersio quoque, quod quandoque futura sit, insinuat. Ad quod verificandum non oportet quemlibet successorem auerti, sed fat est, & nimis etiam, quod quandoq; successor aliquis auertatur a Christi charitate.

Ad tertium patere potest iam solutio: nam sola ea quae dicta sunt petro pertinentia ad pastorale officium, dicta sunt sibi pro se, & successore ad literam, reliqua autem ad literam dicta sunt sibi soli.

Ad quartum (quod maxime vrgebat) iam patet r̄sio, significauit enim Christus ipse i petro, cuiuslibet eius successori se loqui, eo ipso quo instituit eum pastorem ouium suarū, tum ex parte officij pastoralis, tum ex perpetuitate ouium suarū, vt praedictum est. Vnde non minus aperuit hic i petro eius successorem, quā aperuit apud Matth. in discipulis suis eorum successores: ibi enim ex vno tantum capite, scilicet diuturnitate successorem significauit, hic vero ex duobus, scilicet & ex officio pastorali, & ex perpetuitate ouium suarū vt praedictum est.

Ad quintū dī, q̄ non est eadem rō de successione in apostolatu, & de successione in pontificatu: Apostolus enim, vt ipsum nomen testatur, sonat, ab alio missum, seu legatum (iuxta illud Apostoli. 2. ad Cor. 5. Legatione fungor in catena ista) nō est autē legatorum vindicare sibi successores: sed finitur legatio

legatio cum legato, nisi a Domino alius mittatur. Pastor autem ordinarium officium sonat, cuius est hęc successorum, & propterea ecclesia non habet apostolos qui successerint in apostolatu Christi apostolis, sed habet episcopos succedentes apostolis non quo ad apostolatus auctoritatem, sed quantum ad episcopalem tam dignitatem, quā auctoritatem. Vnde si formaliter & exactissime loquendum est, nec petrus habet successorē in apostolatu, tum quia apostolatum cōem habebat cū reliquis apostolis. paresque in apostolatu oēs fuerunt, ac per hoc par est ratio in apostolatus successione de omnibus, tum quia experientia testat nullius petri successoris libellos quantuncunque sanctos inter sacras esse Scripturas, vsque adeo, vt Epistola pauli ad philemonem, quamuis commendatitia vnus seruuli inter sacras cōputetur Scripturas, veruntamen quia successor petri succedens ei in pastoralis officio ouium Christi, (quod est pontificatus mundi) ex hoc ipso succedit in præcipuo apostolatus officio, quod, vt diuus Tho. dicit, erat gubernare catholicam ecclesiam, hoc enim cōiter apostolis omnibus a Christo delegatum fuit, hoc petro singulariter pastoralis officio datum est, hoc solus petri successor hereditat, ex hoc ipso quod succedit petro in pontificatu ecclesie catholice. Hinc igitur sola successoris petri sedes, vocatur, & est sedes apostolica, vt pote ea, in qua sola auctoritas gubernandi ecclesiam catholicam (quæ inter facultates legatas apostoli summum tenet locum) residet: hinc successor petri apostolicus, hinc eius dignitas seu officium apostolatus, hinc eius auctoritas apostolica vocatur, vt pote complectens supremam omnibus apostolis tributam auctoritatē. Vnde solutio patet omnium quæstorū, & cur solus petrus inter apostolos habet successorē in apostolica auctoritate, quia, s. solus institutus est a Christo pastor ouium suarum. Et quo pacto cum hoc fieret, epōs omnes succedere apostolis in epōali dignitate & auctoritate, & quatenus epōs esse omnes pares, hoc, n. nihil omnino obstat veritati declarata. Et quare epōs Hierosolym. non succedit Iacobo in auctoritate apostolica. Episcopus autē Ro. succedit petro apostolica auctoritate, quia, s. petrus auctoritatem apostolicam habuit, etiam vt ordinarius pastor, a Christo institutus super vniuerso ouili suo. Iacobus autem eam habuit tantum vt Apostolus. Et hoc non ratione aut voluntate humana factum, sed Christi veri Dei institutione ordinatum esse monstratum est, dum petrum solum pastorem suarum ouium instituit dicens, pascue oues meas.

Ad argumenta deinde allata ducendo ad incōueniens, respondendo ad primum dicitur, sequelas nihil valere. Ad probationem autem, quia nō potest ad plures pertinere (quod ad vnum tantum dī) respondetur ad innumeros successores posse pertinere quod ad vnum tantum officiale institutio dī, quā quod sibi dī, cuiuslibet succedenti intelligitur dictum, & propterea dictum petro primo pastori Christi ouium instituto cuiuslibet eius succedenti in huiusmodi officio pastoralis dictum est. Et eadem est rō de promissionibus eidem factis. Ad sēcū dī, sequelas nihil valere, nec esse maiorem aut parem rationem, quod extendant hęc verba ad alios apostolos, qui erant presentes, quā ad successorē petri, quā cuiuslibet successor, licet i seipso tunc non esset, erat tamen in ipso petro, sed eadem officij forma, quo constat modo non fuisse alios apostolos in petro, quoniam nullus sub ea

A dem officij forma fuit aut futurus fuit.

Ad tertium dī, quod non ridiculum, sed diuine rōni consentaneum est, vt omnium ecclesiarum cōicantium in eisdem sacris, & c. sicut est vñ numero ouile institutum a verbo Dei cōi omnibus. ita fit vnus numero pastor illius vnus ouilis institutus ab eodem verbo de cōi omnibus. Hoc siquidē diligenter perspectum, non est vñ particulari ecclesie aut personæ consulere, sed vnitari ouilis, p. uidere, ac per hoc sicut vnitas ouilis cōis est ecclesie suis omnibus particularibus, ita vnitas pastoris ad oīum est vtilitatem Ecclesiarum. Et sic optimē adimpleretur quod apost. dicit i. ad Corin. 3. Omnia vestra sunt, siue Paulus siue Apollo, siue Cephas.

B Ad quartum dī simul, & quintum consequentias nihil valere, vt pote ex impertinentibus ad propositum deductas. Dicta siquidem a Hieron. in vtroque loco, impertinentia sunt ad propositū, vt pote quæ de epōs, & presbyteris quatenus epōs, & psbyteri sunt dñr, æqualitas namque seu identitas diuino iure inter epōs & presbyteros, siue sit, siue non sit, nihil refert ad vnitatē pastoris totius ecclesie, non enim ideo vnus est pastor totius ecclesie, quia epōs maior est presbytero, sed ideo quia vnus est successor petri, siue presbyteratus, siue epōs sit maximus in ecclesia Dei ordo. Æqualitas autē diuino iure epōrum inter se quatenus epōs sunt, non eget probatione, quā illam asserimus, sed impertinens est proposito, quā non ideo vnus est pastor totius ecclesie, quia vnus epōs est sacerdotiorum altero (omnes n. epōs sunt æquales in epōs ordine, & non est magis aut plus epōs successor petri quicūque alius epōs, sicut non est magis presbyter, quam quicūque alius presbyter) sed ideo vnus est pastor totius ecclesie, & reliquis prælatus epōs atque presbyteris, quia vnus est successor petri. Vnde patet ex hoc, quod diuino iure a Christo instituto vnus presbyter, siue epōs petri successor ceteris epōs & presbyteris, imo toti ecclesie præfertur, nō sequi Hier. & allatos a Hier. petrū, paulum, loannem, Lucam, hæresim docere, vt arguentes audent inferre, sed prudēs lector intelligit dicta horū impertinenter deducta ad propositū.

CAPVT XIII.

Romanum Pontificem succedere Petro in Pontificatu totius Ecclesie.

Proposita petri successione, oportet monstrare, quis sit ille successor petri in pastoralis cura totius ecclesie. hęc n. proprias difficultates an is sit Ro. epōs. Obijcitur igitur in primis ex parte ipis quia romanus natus est per multos annos post petri pontificatum, quā prius petrus sederit Antiochia, & p multos annos ante absq; particulari aliqua sede fuerit. Et confirmatur hæc rō arguendo sicut arguit apost. ad Ro. 4. vbi probat ex circumstantia ipis & facti Abraham non ex circumcissione, sed ex fide iustificatum nulla alia rōne vnus, quā quod Abraham ante circumcissionē fuerit iustus apud Deū per fidem. Si hoc eius argumentum valet, necesse est valere, & hoc, si petrus quando claves accepit a Christo, nō dum erat epōs vrbs Romæ, sed erat vnus inter apostolos: ergo claves non sunt ei datæ, secundum quod postea, vel factus, vel inuitatus est, vel loco, vel officio (sicut Abraham non est iustitia reputata qualicumque post fidem factus fuerit,) sed prout fuit Apostolus tantum.

Secundō, Si romanus pont. esset petri successor in cura totius ecclesie (de hac enim successione, ne contingat idem sæpius replicari, semper loquimur, nisi quāque explicemus de sola successione i

eſſatu Romano nos loqui) oporteret de quolibet Rom. Pont. verificari verba Chriſti ſpectantia neceſſario ad ſucceſſorem Petri, ſed non de quolibet Rom. Pont. hec verificari oportet: ergo Ro. pont. non eſt ſucceſſor petri, probatur autem deſtructio conſequentis, ex eo quod Rom. pont. poteſt labi in hæreſim, & ſic non verificabuntur de eo verba Chriſti, Tu es petrus, i. in fide ſolidus, neque ſuper hanc petram ædificabo eccleſiam meam, quoniã ſoliditas fidei in ipſo, ſuper quam ædificanda eſt eccleſia, non inueniretur, nec, Ego rogavi pro te, vt non deficiat fides tua, quæ omnia ad ſucceſſorem petri dicta eſſe monſtratum eſt.

Tertio, quia non omnis Ro. pont. habet Chriſti charitatem, quam tamen tertio Chriſtus exegit in inſtitutione officij paſtoralis. nõ eſt ergo petri ſucceſſor, qui exacte a Chriſto tunc in petro charitatu non ſuccedit.

Quarto, quia non omnis Rom. pon. paſcit oves Chriſti, ſed multi eorum paſcunt oves ſuas, dum ad propriam gloriam, authoritatem, vilitatem, & alia huiusmodi pontificatum exercent. Dicere autẽ Dño, paſce oves meas, ſignificauit petri ſucceſſores, aut paſtores eſſe debere ouium Chriſti, ipſum amantes, & illas paſcentes, doctrina, iuſtitia, & alijs huiusmodi, aut ſi non amant, & docent, nihil hoc verbum ad eos pertinere, ac per hoc non eſſe petri ſucceſſores.

Quinto, quia priſci Ro. pont. recuſauerunt ſe vtes appellari. Greg. enim ſex epistoſis hoc reprehendit, & narrat prædeceſſores ſuos hoc reuulſe. Si enim Greg. cum alijs noluit vocari eps vhs, pñs eſt qd nõ erat aut non ſe credebat vſem epm, idem autẽ ſonatur pontifex vſis, & pontifex totius eccleſia. Non ſuccedit ergo Ro. pō. petro i pōtificatu toti eccleſie.

Sexto concilium Nicenum (vt ſcribitur lib. 10. c. 6. hiſto. eccle.) ſtatuit ſic. Et apud Alexandria vel in vrbe roma, vetuſta conſuetudo ſeruetur, vt vel ille Aegypti, vel hic ſuburbanarum eccleſiarum ſollicitudinem gerat. Si n. rom. pon. ſucceſſor eſſet petri in pontificatu totius eccleſia, non pſumpſiſſet Nicenum concilium fines ſua ſollicitudini decernere in ſuburbanis Eccleſijs.

Septimo, ſi ro. pont. Chriſti inſtitutione præceſſit toti eccleſia, vt Chriſti vicarius generalis, ſequitur peccaffe, & peccare omnes, qui nõ fuerunt, & qui non ſunt ſub rom. pon. obedientia. Et hinc ſequitur primo primitiuam eccleſiam totam erraſſe, quum adhuc non eſſet rom. pon. Sequitur deinde tor Sãctos & Martyres vſque ad 40. annos poſt Chriſtũ, erraſſe, quum tunc non recognoſceretur ro. pont. vt paſtor totius eccleſia. Sequit poſtea Aſia, Aphricam, atque Græciam in damnatione fuiſſe, vt pote non recognoſcentes rom. pon. vt omnium caput. Sequitur demum chriſtianos, qui hodie ſunt in perſide, India, Scithia, totoque Oriente, damnari, eo qd non ſubſunt rom. pon. Maniſtatur autẽ hos non recognouiſſe rom. pon. eo qd non ab ipſo ſeu eius authoritate eorum epifcopi ſunt inſtituti, eorum concilia ſunt celebrata.

Oãtavo, Hieron. de viris illuſtr. ſcribit, qd Achatius epifcopus Ceſarienſis diſcipulus euſebij Pamphili, imperante conſtancio, Liberium papam depoſuerit, & Felicẽ conſtituerit. Conſtat autẽ hoc repugnare primatu ro. pōt ſi totius eccleſie Antifites eſt.

Nono, Si vlla eccleſia eſt prima & mater oĩum eccleſiarum, & a Chriſto Dño immediate fundata non eſt alia niſi eccleſia Hieroſolymitana, quæ per multos annos fuit ante Romanam, vnde exierunt omnes apoſtoli ad vniuerſum orbem terra-

runt omnes apoſtoli ad vniuerſum orbem terrarum. In cuius ſignũ ab oib. eccleſijs etiam Ro. collecta ſoluebantur eccleſia Hieroſolymitana.

Ad huius rei euidentia conſideranda ſunt duo, primum vnde eſt, ſm vnde ſcitur Rom. pon. ſucceſſore petro. Circa primum autẽ diſtinguendum eſt de ratione ſuccedendi, & ratione ſuccedentis: nam ratio ſuccedendi eſt non euangelica inſtitutio, ſed ſubſequutum factum petri, quo eccleſia Rom. appropriata eſt petro appropriatione firmata. Declaro ſingula, cautum reddendo lectorem in primis, qd aliud eſt ſucceſſore petro, & aliud eſt ſucceſſore petro hunc, ſ Rom. pon. Ratio. n. quod petrus habeat ſucceſſore, inſtitutio eſt euangelica, qua Dñs in petro paſtorale totius mudi inſtituit officium, vt in præcedentib. maniſtatum eſt. Ratio vero, quod petro ſuccedat hic, hoc eſt Rom. pont. non eſt inſtitutio euangelica, eum quia euangelica voce non eſt eccleſia Rom. appropriata petro, ſed tota eccleſia commiſſa ſibi, dum dñs, Paſce oves meas, & ppea ſi petrus perſeueraret vſque ad finẽ, vt incepit abſque appropriatione alicuius particularis eccleſia: nec Ro. pōt. nec aliquis alius particularis eps eſſet petri ſucceſſor: ſed migrante ad cælum petro fuiſſet vnus electus in epm catholicæ eccleſia, qui ſucceſſor fuiſſet petri. Tũ quia ſi petrus in ſede Antiochena, quam ſibi prius appropriauit, perſeueraret vſq; ad mortẽ, non Ro. pō. ſed Antiochenus ſucceſſor eſſet petri. Tum quia ſi petrus diſceſſiſſet ex Roma. non tantum loco, ſed ſede, ita qd alibi ſedem elegiſſet, non ſucceſſiſſet Ro. pont. petro, ſicut nec modo ſuccedit petro Antiochenus, quia inde diſceſſit mutando non ſolũ locum, ſed ſedem. Ex his enim patet, non ex euangelica inſtitutione ortum hære, quod ro. pont. ſuccedat petro: euangelica ſiquidem inſtitutio de his mutationib. non ſe impedit, ſed ſubſequentib. factis diſponendum hoc reliquit. Quod circa ex eo, qd appropriatione firmata Ro. eccleſia petri pōtificatu addicta eſt, inde ortum eſt, vt ro. pont. petro ſuccedat. Appropriationem autem firmatam dicamus, quia petri morte firmata eſt, & qa Chriſti authoritate robur ſfirmatis obtinuit. Nam (vt eccleſia cantat, & Ambraſia oratione contra Auxentium, de Baſilicis tradendis, quam habes in lib. 5. Epistoſarum Amb. poſt 32. Epistolam aſſerit, & ante ipſum in lib. 3. de excidio Hieroſolymitano, c. 2. Egeſippus aſſertum) volenti petro ex vrbe roma diſcedere obuias Chriſtus iuiſit, vt roma morte pateretur, eidem dicendo, Venio romam iterum crucifigi, vt non nuda perri mors roma, ſed mors inſta a Chriſto in vrbe roma, firmaret romam ſedẽ in petri ſucceſſione. Si ad ortũ itaque atq; initium ſucceſſionis ro. pont. petro ſpectes rationem ſuccedendi inuenies fuiſſe eccleſia ro. appropriationem ad pontificatu petri, firmatam & petri morte, & Chriſti mandatu. Quum autem dicimus, petrus & ro. pontifex & pontifex eccleſia catholica, non duos intel ligas pontificatus, non enim ſunt duo in actu, ſed in potẽtia ſãtu, hoc eſt, quia potuiſſent eſſe duo, vt patet ex diſis. Vnde non ſe habent ſicut duo epifcopatus vniti, non erat ſiquidem in rom. eccleſia epifcopatus ante petrum: ſed ipſe petrus rom. eccleſiam crexit in pontificatum, non alium, quàm ſuum, quem ſecum vhebat, ita quod pontificatus petri, quem a Chriſto habuit relatum ad eccleſiam catholicam, reſult ipſe petrus ad eccleſiam Romanam appropriando ſibi illam. Confer autem nonnihil hæc Pontificatus vnitas

vnitas ad hoc, vt idem sit Rom. pontif. & pontifex ecclesie catholice, nō solum vnitate persona, sed identitate pontificatus. In cuius signum nō dant Rom. pon. duo pallia, sed vnum tantum, quum tñ plura dari conflet habenti plures pontificatus, quibus debentur pallia. Si autem de ratione succedentis est sermo, euangelica institutio, ratio inuenitur succedentis Rom. siquidem pont. petro succedēs auctoritatem habet apostolicam ab euangelica Christi voce, pascite oues meas: nam cuiuslibet petri successori, i petro dixit Christus. pascite oues meas. Licet itaque Apostolicam sedem Rom. esse pontificatum habuerit ex appropriatione ecclesie Rom. ad petrum, ex quo tamen firmatum sic est eo ipso quo aliquis verus est Rom. pont. verus est pontifex ecclesie catholice a Christo in B. petro institutus: manifestum est igitur, vnde Rom. pont. est petri successor, ac totius ecclesie pastor. Scitur autē hoc diuina reuelatione facta, tum vniuersali ecclesie, cū sanctis Doc. innumeris, tum sacris concilijs. Nullus siquidem christianus dubitare permittitur ex diuina prodire reuelatione quicquid ad fidei christianam rationem spectans (de quorum numero hoc constat per Decr. vnam sanctam esse) contestatum inuenitur à prefatis. Cōis christianorum & olim & nunc & semper confessio fuit, est, & erit Ro. pont. sedem solam esse sedem Apostolicam, hoc autem nihil aliud est, quàm fateri Rom. pont. petri successorē esse rectorē catholicę ecclesie: nā in apostolica sede (nisi quis propriam ignoret vocē) clauditur apostolica auctoritas, i apostolica autē auctoritate facultatem regendi totam ecclesiam includi intelligitur exercitati in sacris literis. Et hoc vsq; adeo est clarum, vt concorditer dicatur Apostolica auctoritati à Christo orbem commissum terrarum, sic vt quilibet Apostolus vbicunq; contingeret ipsum fore instituebat ecclesiam, instituebat episcopos, & id genus reliqua faciebat, vt eorum etiā gesta testantur. Vnde cum 1. ad Cor. 12. dicitur, Posuit Deus in ecclesia primum Apostolos, dicit gl. interli. omnium ordinatores & iudices, manifestans apostolicam auctoritatem esse omnium ordinatricem & iudicem. Confitentes igitur apostolicę auctoritatis sedem, confitemur velimus nolimus sedem ordinatricem, & iudicem omnium. Hanc autē esse intentionem cōsentium ex eo etiam comperitur, quod solam successoris petri sedem Apostolicam confitemur. Extat siquidem Hierosolym. sedes, in qua Iacobus Apostolus sedet, cuius successor est episcopus Hierosol. cur sedes illa, in qua Iacobus Apost. sedet (quę prius tempore fuit, quàm quęcunq; alia partialis sedes) non est ipsa quoq; sedes apostolica, nisi quia in illa non est auctoritas apostolica, & in illa est? Nam si ex sola successione ad personam Apostoli affirmaretur à Christi fidelibus sedes apostolica, dubium non est, quod multę essent sedes apostolicę, & Hierosol. sedes esset apostolica, & Rom. sedes esset apostolica, modo autē, quod vnica tantum nouit christianus populus sedē apostolicam, eamq; Rom. pont. sedem esse plena voce confitentur, clarum relinquitur, per sedē apostolicam intelligi sedem auctoritatis apostolicę. Et confirmatur, quia sicut in episcopali sede clauditur pontificia auctoritas, & in Archiepiscopali sede auctoritas Archiepiscopalis, & in sede patriarchali auctoritas patriarchalis, ita in sede apostolica clauditur auctoritas apostolica, ac per hoc quę admodum christianus populus ad huiusmodi sedes recurrens, ad dictas auctoritates recurrere in-

tendit, ita ad apostolicam sedem recurrens, aut ipsam quomodolibet venerans, auctoritatem apostolicam confitentur. Porro in professione sedis apostolicę clauditur eius diuina institutionis confessio: nam quia s̄m veritatem, Apostolica tam sedes, quàm auctoritas a solo Christo est, vel esse potest, à quo solo possunt Apostoli fieri (neque enim minus est apostolicam sedem ac auctoritatem, quę apostolum instituit, sicut non minus est episcopalem auctoritatem ac sedem facere, quàm quę nisi) necesse est vt qui apostolicam confitentur sedem a Iesu Christo immediate illius esse auctoritatem fateantur, diuinoque proinde iure institutam illā esse profiteantur. Et hinc habes quod Doctores confitentur Rom. pontif. sedem apostolicam aut apostolatū, aut auctoritatem apostolicam fatentur Rom. pontificem esse totius ecclesie rectorē, quod notandum valde est, & secundum se, & ne oporteat sæpe repeti in auctoritatib. sanctorū, &c.

Antequam autem auctoritates adferantur, ad obiecta respondendum est.

Ad primum ergo dicitur, nihil ob stare successioni Ro. pon. Petrum, quatenus Ro. pon. fuit, natū esse post acceptas clauas, sufficit. n. successorī natū esse ante mortem eius, cui succedit. Ad argumentum autē formatum ad similitudinem argumenti pauli apost. de iustificatione Abrahamę, videtur militare illud non s̄ nostram sententiam, sed potius cōtra arguentes. Manifestatur autem hoc distinguēdo, sicut in Abrahamę reputationem iustitię à iustitia reputata, ita proportionaliter in petro acceptationem clauium a clauib. acceptis. Nam quemadmodum reputatio ad iustitiam Abrahamę conuenit ex fide, & non ex circumcisione postea subsequuta, ita petro acceptio clauium conuenit ex pontificatione ecclesie cath. (tunc enim datur sunt ei claues, quę factus est pastor christiani ouilis) & non ex ecclesia Ro. seu pont. Ro. postea subsequuta. Et similiter quemadmodum iustitia reputata Abrahamę, non est restricta ad statum præputij, sed est extensa ad subsequutum statum circumcisionis (dicente apostolo ibidem, ideo ex fide, vt s̄m gratiam firma sit promissio omni semini, nō ei qui ex lege est solū, &c.) acceptę claues extensę sunt ad subsequutum postea petri pont. Rom. Rursus quemadmodum Abrahamę iustitia reputata appropriata est subseq. quę circumcisiōni, seu ipsi Abrahamę, vt postea præfactus est circumcisiōni, sic vt eius semen ex circumcisiōne platum sit omnib. in consummatione iustitię promissionum, & benedictionum Abrahamę (dicente Apost. ad gal. 3. Abrahamę dictę sunt promissiones & semini eius, qui est Christus, quem constat ex circumcisiōne natū) ita acceptę claues appropriatę sunt ecclesie Ro. seu petro, vt factus postea est pont. Rom. sic vt per ipsam aperiat regnum cęlorum oībus cogitationib. terrę. Vnde patet quod ex huiusmodi argumento etsi h̄t, quod acceptio clauium non pertinet ad petrum nisi s̄m quod erat tunc quum accepit claues, (erat autem nō solum apost. sed pastor ouium Christi) non tamen h̄t, quod acceptę claues restrictę sint, & conclusę ad statum illum præcise, sed subsequendo similitudinem abrahę habetur, quod claues acceptę & extensę, & appropriatę sunt ad pontif. Rom. secundum mutationem, quę & loco, & officio, appropriata est petro ecclesia romana.

Ad secundum dicitur, posse dupliciter intelligi successorē petri seu Ro. pon. nō posse esse nisi de se seu hereticū. Vel de ipsius pionai ordine ad ecclesiam Opul. Caiet. F 4 s̄m

fiam catholicam, vel de ipsius persona secundum seipsam. et utroque modo verificat, & utriusque expressit Dominus in Evangelio. Fidem enim solidam in Petro & successoribus suis secundum proprias personas, significauit Dominus, dicens, Tu es Petrus in presenti: & dicens, Ego rogavi pro te, ut non deficiat fides tua in futuro. Fidem vero eiusdem in ordine ad Ecclesiam significauit Dominus, dicens, Super hanc Petram edificabo ecclesiam meam; & dicens: Confirma fratres tuos. Nec obstat personam, quod illa persona potest esse heretica, quoniam quam primum desinit esse fidelis, desinit etiam esse Petri successor secundum rei veritatem & apud Deum: apud cuius tribunal qui non credit, iam iudicatus est, ut dicitur Ioan. 3. quidquid sit secundum forum ecclesiasticum. Ex quo tamen idem habet: nam ex hoc ipso, quod ille homo qui vocatur Petri successor, ex casu a fide, iudicio etiam inuitus subicitur Ecclesiae, manifestatur ipsum non esse amplius Petri successorem secundum veritatem. nam si vere esset Petri successor, iudex esset totius ecclesiae, & non esset illi subiectus inuitus. Ex soliditate autem in fide personae Rom. Pont. in ordine ad ecclesiam prouenit ut errare non possit sententialiter diffiniendo de fide Christiana: quoniam in huiusmodi diffinitione constituitur fides vniuersalis ecclesiae, & per eam edificatur ecclesia Christi ab ipso Christo super petram sedis Apostolicae. Impossibile autem esse constat vniuersalem ecclesiam errare in fide. Liber autem inueni, quam suauiter commendata sit huiusmodi fidei diffinitio voce euangelica. fide siquidem constitui ecclesiam constat, quum sit, (ut ad Heb. 11. dicitur) sperandarum substantiarum rerum, & ideo edificandi & confirmandi actui respondet, uterque enim substantiam aedificij respicit. Sed quoniam fides donum Dei est, ideo etiam Christus sibi ipsi attribuit aedificationem ecclesiae super sedem Apostolicam, dicens. Et super hanc petram edificabo Ecclesiam meam: firmare vero fideles fluctuantes in ambiguitatibus & questionibus quae circa fidem emergunt, quia ministeriale opus est Petri & successoris, ideo dicitur Petro, & successori, Confirma fratres tuos, quidquid enim agit sedes Apostolica diffiniendo de fide, nihil aliud est quam declarare quid sub fide a Christo data continetur, sic enim confirmat fratres suos. Vnde & in Calcedon. synodo dixerunt patres, quod congregati in Constantinopolitano Concilio doctrinam de Spiritu sancto tradiderunt, non quod minus esset in praecedentibus, qui apud Niceam congregati sunt inferentes, sed intelligendum aduersus Hereticos declarantes. Et hinc oritur ut diffinitis de fide ab apostolica sede subscritae ipsae Rom. Pontif. sicut subscritae fide, non enim alicui propterea de nouo subicitur, sed quod implicitè credebat, tenetur explicitè credere, ex hoc quod fides sufficienter explicata est, quo ad haec, quae prius explicata non erant fidei veritati subesse. At si cuiquam mirari in hac responsione dicta apparebunt, meminerit scripturam esse, Mirabilia testimonia tua, sunt enim haec Iesu Christi testimonia. Sed quid mirari fidelis debet de tali tantaque diuina gratiae assistentia suo in terris Vicario, quum Caiaphas pont. synagogae minus legitimo ac persecutori ipsius Christi assiterit ad prophelandum ratione pontificatus, testante Ioan. Euangelista, dum dicit, A semetipso non dixit, sed quum esset pontifex anni illius, prophetauit quod Iesus erat moriturus pro genere, Ioannis 11. Cur. n.

Ioannes hoc docuit, cur hoc reuelauit, nisi ut diuinam assistentiam peculiarem pontifici esse reuelaret. Ad tertium dicitur, quod exacta trina dilectio a Petro restitutum nem recipit pastoralis officij, & propterea, qui non succedit Petro in dilectione Christi, nequaquam succedit eidem in bonitate pastoralis exercitij: sed pastor est officio, & nomine, mercenarius autem studio & exercitatione. Ad quartum dicitur, quod amare, & pascere oues Christi, spectat ad successores Petri sub ratione commissi, & debiti: Christus enim commisit, ut pasceret oues suas, & ad hoc successor tenetur, & ad hoc se obligauit suscipiendo pontificatum. Vnde si nec amat nec pascit, non propterea locus iste ad ipsum non spectat: nam multum ad eum spectat pascere Christi oues, ad quem spectat ut preceptum & ex officio debitum. Exigit quippe locus iste pascere & amantem, quia exigit, ut amare & pascere debeat. Et quamuis non amans nec pascens indignus sit pastoralis officio, & meretur illo priuari, non esse tamen propterea priuatum ex utroque testamento dicimus. Ezechiel siquidem 34. reprehenduntur mali pastores, qui non Dei gregem, sed semetipsum pascabant, appositis propheticis minis priuationis pastoralis officij per ipsum Deum excedenda, pastores tamen relinquuntur. Matth. quoque 23. Super cathedram, inquit Dominus Moysi, sedebit Scriba & pharisei, quaecumque dixerint vobis seruare & facite, sed non opera eorum nolite facere. Ad quintum dicitur, Gregorij predecessorum vestigia imitatum refusasse se vniuersalem appellari, ea ratione, ut ipse millies dicit, quia si vnus vniuersalis Episcopus dicitur, solus ipse Episcopus videtur dici, & sic ceteris Episcopatus tolleretur. Non autem ea ratione, quod Rom. Pont. auctoritas restricta sit, & ad vniuersalem non se extendat ecclesiam, superbum enim vocabulum, utpote reliquorum Episcoporum iniuriam praese ferens, horruit Greg. & non rem Apostolicae auctoritatis extendens se ad vniuersalem Ecclesiam. Vnde post inferius ad Mauricium Imperatorem afferenda verba de petri auctoritate super totam ecclesiam, subiigit de Petro, Cura ei totius ecclesiae, & principatus committitur & tamen vniuersalis Apostolus non vocatur. Vbi patet Greg. simul affirmare curam totius ecclesiae, & negare vniuersalis vocabulum. propter quod posteriores pontifices Rom. rem tenentes, nec a Greg. humilitate discedentes, vniuersalis nomen a recto in obliquum transtulerunt, & subseribunt se in hodiernum diem, Ego enim Episcopus ecclesiae catholice. Ad sextum dicitur, quod aliud est loqui de auctoritate, & aliud de executione, cum auctoritate siquidem Rom. Pont. super totam ecclesiam, mos fuit laudabilis, ut non exqueretur papaea, quae ad particulares aliarum ecclesiarum curas pertinebant, nisi casus aliquis id exegisset. Et hinc mos fuit, ut Episcopi ab Archiepiscopis confirmarentur, curati ab Episcopis darentur, & innumera similia fiebant. Et haec est illa vetusta consuetudo, cuius meminit Nicenum Concilium, quod annuente Rom. Pont. ibi per suos legatos presente de obseruatione huiusmodi veteris consuetudinis statuit. Ex hoc autem non sequitur statutum esse de auctoritate Rom. Pont. aut lesam fuisse illius auctoritatem, sicut nec hodie minuit, aut leditur Rom. Pontif. auctoritas ex eo quod in multis prouincijs Rom. Pontif. obedientibus, huiusmodi executiones per prouinciales fiunt.

Ad septimum dicitur, quod Romanus Pontifex Christi

Christi institutione esse praelatum ceteris, potest dupliciter intelligi: vel quo ad rationem initij, & sic falsum est, iuxta superius declarata. Vel praelata posita appropriatione ecclesiae Romanae ad Petrum, & sic verissimum est: & propterea conceditur sequela. homines peccare, & peccasse, qui cum non cognouerunt, vt praelatum. Et quum infertur primo, quod primitiua ecclesia errasset, negatur sequela: qm̄ tunc adhuc non fuerat appropriatio Ecclesiae Rom. ad Petrum, quae praesupposita pon. Rom. praest. omnib. Sufficiebat siquidem tunc, qd̄ tota Ecclesia recognosceret Petrum, vt totius Ecclesiae pastorem: post appropriationm aut Ro. Ecclesiam, oportet recognoscere Ro. Pon. successorem petri pastorem totius ecclesiae, nō quatenus est Ro. pont. sed quatenus est successor Petri perse, & formaliter loquedo. Quū vero infertur secūdo, quod tot Martyres, & Sācti ad quadringentos annos peccassent, quia non cognouerunt Roma. pont. respondetur falsum esse, huiusmodi Martyres, & Sāctos non recognouisse Rom. pont. a principio em̄ Ecclesiae Petrus recognitus est, & successus Rom. pont. ei succedens, vt subsequentes manifestant auctoritates Sanctorum. Et similiter quū tertio infertur, Asiam, Africam, & Graeciam errasse, quia non fuerunt subditae Rom. Ecclesiae, manifeste erratur, & quae falsissima comprobantur inductur, plenum siquidem registrum Gregor. curis, Asia, Africa, & Graecia, testatur oppositum.

Quod demum inducitur Christianos hodie Oriētates non subesse Ro. Ecclesiae (nisi de schismaticis sit sermo) falsum esse, vt ex gestis in Concilio Floren. sub Eugenio 11. patere potest, sibi siquidem Iacobite Armeni, atque Graeci Roma. pont. vt pastorem totius ecclesiae recognoscere se cōfessi sunt. Ad probationem autem lubiandam, quia nec Episcopi ibi à Papa instituntur, nec Concilia eorum Papae sunt auctoritate, iam patet quid dicendum est. sc̄p̄ huiusmodi executionum consecretur eo in quibuscunq; prouincijs, Papae nec tollit, nec laedit auctoritatē. Veruntamen pluries nostra gratulatio est, ab Orientalib. missum ad Rom. pont. pro subrogādo Episcopo, seu confirmando electo, tempore Alexandri vi. & Iulij 11. Ad octauum dñi, nos de iure diuino loqui: arguentes aut obijciunt damnatū violentia factum, vt ipsamet verba Hiero. testantur, ait enim, Achatius in tñ claruit, vt in locum Liberij Felicem Arrianū substitueret, Vnde Felix ille in catalogo pontificum non est computandus, vt testatur Aug. in epist. ad Generosum, & est epist. 165. Ibi siquidem Aug. a Petro vsq; ad tunc temporis Roma. pont. Anastasium singulos successus recensens, Liberio Damasco successorem ponit non Felicem. Ad nonum dñi Rom. ecclesiae appellatione intelligi posse, vel ipsum corpus Roman. ecclesiae s̄m se, vel s̄m suum caput, & quod licet Rom. ecclesia s̄m reliqua eius membra non sit prima, nec mater omnium ecclesiarū, nec immediate instituta a Christo, ipsa tamen eadem ecclesia Roma. secundum suum caput Petrum ac Petri successorem prima est ac mater, & magistra omnium ecclesiarum, & immediate a Christo euangelica voce auctoritatem ac firmitatem habens, vt praedclaratum est. Vnde tam Canonum quam Sanctorum sententia Romanam ecclesiam primam magistrā, matremq; ecclesiarum omnium, aut a Christo Domino euangelica voce fundatam firmatamq; sonantes verae sunt ratione capitis. Et hoc intendunt, qui haec scripserunt, vt

A ex eo patet, quod eorum sententia fundatur super verbis Domini ad Petrum, qui caput fuit, & in suis successoribus est eccle. Roma. Vnde nihil obstat huic primatui, quae ab Hierosolymitana ecclesia afferuntur: nam illa non fuit prior Petro, sed subdita fuit Petro. Collectae autem ecclesiae Hierosolymitanae non, vt praelata, sed vt indigenti ab alijs dabantur vt pater ad Galat. 2. vnde impertinentes sunt ad propositum.

CAPVT XIII.

Autoritates Sanctorum antiquorum, & Conciliorum, affirmantes in Petro ac Rom. Pont. successore Petri, totius Ecclesiae Pontificatum institutum.

R Eliquum est, vt illis quoque fiat satis, qui nesciunt a patribus ecclesiae Patribus in Asia, Africa, & Europa veneratum esse Roma. pont. vt totius Ecclesiae patrem non humana, sed diuina ratione. sc̄ quia in Petro institutus est rector ecclesiae vniuersalis. Afferendas propterea cōiū Graecorum ac Latinorum antiquorum ecclesiae Patrum ac Doctorem sententias non oēs, nec omnium, sed tot vt sufficiant ad claram notitiam, q̄ Roma. pont. Petri successor est, & habitus est semper in Petro institutus pastor, & rector totius ecclesiae. Ita Graecis incipiendo, Chryso. Hom. 55. super Matth. exponens illud, Super hanc Petram dicit, Petrum ecclesiae futurae pastorem constituit. et infra, Deus concedere solus potest peccatorum remissionem, & futura ecclesia tot, tantisq; fluctib. impetu irruentib. immobilis maneat cuius pastor & caput piscator homo, atque ignobilis terrarum orbe reluctante adamantis naturam firmitate superet. haec inquam omnia, quae solus Dei sunt, se pollicetur daturum. et infra, Hunc. sc̄ Petrum, vniuerso terrarum orbi Christus praeposuit, et licet superius glōsauerit, super hanc Petram aedificabo ecclesiam meam, id est fidem atque confessionem inferius tñ ait, ego dico tibi, Tu es petrus, & ego super te aedificabo ecclesiam meam. et Homil. vit. super Ioan. tractans illud, Simon Ioannis diligis me plus his, & c. dicit, Alijs omnis duntaxat petri affatur, fratrum ei curam committit: neq; negationis meminit, neque exprobat. tantum dicit, si amas me, fratrum curam suscipias. et infra, tractans illud, Sequere me, ait, Inquit ei, Sequere me: quibus verbis iterum curam, & familiarem in eum affectum ostendit. Quod si percunctaretur quomodo Iacobus Hierosolymis sedem acceperit, responderem hunc totius orbis magistrum praeposuisse. et infra, tractans illud, Domine hic autem quid: dicit. Nam quum magna Dominus Petro communicasset, orbis terrarum demandasset, martyrium praedixisset, & maiora, & c.

Theophilus quoque Luc. 22. tractans illud, et tu aliquando conuersus cōfirma fratres tuos, ait postquam me negato ploraueris, ac penitueris, corrobora ceteros, quum te principem Apostolorū deputauerim: hoc enim decet te, qui mecum robures, & petra ecclesiae. et infra, Quum esset Apostolus denegauit ac iterum per penitentiam obtinuit praerogatiuam, vt esset Antistes mundi. et super Ioan. vit. cap. super illud, Quum ergo prandissent, ait. Finito prandio commissionem omnium mundi Petro commēdabat, non alijs. Et super illud, Sequere me, ait, In hoc quod dicit Dñs petro, Sequere me, cūctorum fidelium praerogatiuam ei instituit. et infra, super illud, Donec veniam, ait, id est, dum hūc s̄ Ioan. volens dirigam ad p̄dicandū: tō nāq; nunc dirigo ad orbis pontificatū, & in hoc me sequere. Cyrillus

Cyrillus patriarcha Alexandrinus in li. Thesau. F
Sicut Christus accepit à patre sceptrum ecclesie
gentium, dux ex Israel egrediens super oem prin-
cipatum, & potestatem super omne quodeunque
est, vt ei cuncta curuentur: sic & petro, & eius suc-
cessorib. plenissime commisit, & nulli alii quam pe-
tro Christi, quod subest plenum, sed ipsi soli de-
dit. Et rursus, pedes Christi humanitas est, si ipse ho-
mo cui tora I rinitas plenissimam dedit potestatem:
quem vnus trium assumpsit in vnitatem personæ
transiit ad patrem super omnem principatū, &
potestatem, vt adoret eum oēs Angeli Dei, quem
totum dimisit per sacramentum, & potestatem pe-
tro & ecclesie eius. Et iterum, petro omnes iure di-
uino caput inclinant, & primates mundi tanquā
ipsi Domino Iesu obediunt. Et iterum, ipsius Apo-
stolici throni Romanorum pontificum, solius est
reprehendere, corrigere, statuere, soluere, dispone-
re, & loco illius ligare, qui ipsum edificauit. Maxi-
mus in epist. Orientalibus directa. Omnes fines or-
bis qui Dominum sincere receperunt, & vbi que
terrarum catholici veram fidem confidentes, in
ecclesiam Romanorum tanquam in solum respici-
unt, & ex ipsa lumen catholica, & Apostolice
fidei recipiunt.

Cyrillus patriarcha Hierosolymitanus, ex perso-
na Christi loquens dicit petro, Tu cum sine, & ego
sine sine cum omnib. quos loco tui ponam, ple-
ne, & perfecte sacramento & autoritate ego sicut
sum, & tecum.

Concilium Calcedon. (vt in eius gestis legitur)
tempore S. Leonis, & Mariani Imperatoris accla-
mauit Leoni papæ. Leo sanctissimus Apostolicus
& vnice. salis. Et prius tempore Diocletiani, & Ma-
ximiani Imperatorum (vt habetur dist. 21. nunc au-
tem) quum Marcellinus papa, & postea Martyr ti-
more ductus thurificasset idolis, synodus episco-
porum collecta huius rei gratia dixit prima sedes
non iudicabitur à quoquam. Et longe ante, Ana-
cletus Martyr Traiani tempore natione Græcus,
patria Atheniensis. ait Sacrosan. Roma. & Apo-
stolica Ecclesia non ab Apostolis, sed ab ipso
Domino, & Salvatore nostro primatum obti-
nuit sicut Beato Petro Apostolo dixit: Tu es
Petrus, & super hac petram ædificabo ecclesiam
meam, & tibi dabo clauas, &c. vt habetur di-
stinctio. 22. Sacrosancta. Et rursus, vt habetur dist.
21. in nouo. idem dixit, in nouo testamento post
Christum Dominum à Petro sacerdotalis coepit
ordo, quia ipsi primi pontificatus in ecclesia Chri-
sti datus est: Domino dicente ad eum, Tu es Petrus
& super hanc petram, &c. Et iterum, electionem
sum morum pontificum sibi Dominus referuauit dist.
79. electionem. Marcellus papa, & Martyr tempo-
re Diocletiani, & Maximiani, seu Constantij, & Ga-
leri, qui imperij gubernacula susceperunt, post Dio-
cletianum, & Maximianum in can. rogamus vos.
24. q. 1. ait de petro. Ipse est caput totius ecclesie:
cui Dominus ait, Tu es petrus, & super hanc petram
ædificabo ecclesiam meam, &c.

Cyprianus quoque Martyr in tract. de Simplici-
tate prælatorum dicit ea, quæ referuntur 24. q. 1. lo-
quitur Dominus, quæ breuitatis causa non duxi
reperenda. In illis siquidem petri pontificatus satis
patet, vt declaratum superius est.

Ambros. in sermone 47. de fide petri Apostoli,
& habetur dist. 30. can. fidelior de petro, Tamquā
bonus pastor tuendum gregem accepit, vt qui sibi
infirmus ante fuerat, fieret omnibus firmamentū:

& qui ipse interrogationis tentatione nutata, &
ceteros fidei soliditate fundaret. Denique pro so-
litate deuotionis ecclesiarum petra dicitur: sicut
ait, Dominus, Tu es petrus, & super hanc petram
ædificabo ecclesiam meam: petra enim dicitur, eo
quod primus in nationib. fidei fundamenta posue-
rit, & tamquā saxum immobile torius operis Chri-
stiani compagem molem que contineat. Et idem
in hymno Dominicali petrum petram ecclesie ap-
pellat, dicens. Hæc ipsa petra ecclesie canente cul-
pam diluit. Testatur siquidem Aug. in lib. Retract.
ca. 21. hunc hymnum Ambro. esse. Et in serm. 11. de
mirabilib. Hanc igitur solam ecclesie nauem ascen-
dit Dominus, in qua petrus magister est constitutus
dicente Domino. Super hanc petram ædificabo ec-
clesiam meam. Quæ nauis in altum seculi istius ita
nata, vt pereunte mundo omnes, quos suscipit, ser-
uet illesos. Cuius figuram iam in veteri videmus
Testamento. Sicut enim Noe arca, naufragate nū-
do cunctos, quos susceperat in columas referuauit:
ita, & petri ecclesia conflagrante seculo, oēs quos
amplectitur, representabit illesos. Et sicut tunc nū-
facto diluuiio ad arcam Noe columba signum pa-
cis detulit: ita & transacto iudicio ad ecclesiam pe-
tri Christus gaudium pacis referet, quia ipse colu-
ba, vel pax est. Et idem super epist. 1. ad Timoth.
ca. 3. tractans illud, Vt scias quem admodum opor-
teat in domo Dei conuersari, quæ est ecclesia Dei
vivi, & c. ait. Quum totus mundus Dei sit ecclesia,
tamē Dominus eius dicitur, cuius hodie rector est
Damascus: mundus enim in preuaricatione est di-
uerso turbatus errore: ideo illic necesse est dicatur
esse domus Dei, & veritas, vbi secundum voluntate-
tem suam timetur. Et in li. de excessu fratris sui no-
mine Satyri, narrat, commendat ac tuetur cauteiā
ac sapientiam eiusdem in peregrinis partibus per-
cunctantis, si episcopus esset catholicus hoc est cū
Rom. eccles. conueniret: dicens cap. 7. Aduocauit
ad se episcopum, nec vllam putauit veram nisi ve-
ræ fidei gratiam, percunctatusque ex eo est, vtrum
nam cum episcopis catholicis, hoc est cum Rom.
eccles. conueniret. Cum Rom. dixit non Hieroso-
lymitana, non Antiochena, non Constantinopoli-
tana, & c. cur non nisi quia Rom. cōmunis est om-
nibus catholicis, præculdubio, vt caput. Simile si-
quidem apud Hieron. refugium inuenies, scriben-
tem ad Damascum epist. 7. ego interim clamito, Si
quis cathedræ petri iungitur meus est.

Hieronymus, super Matth. ait, Simoni, qui cre-
debat in petram Christū, petri largitus est nomen:
ac secundum metaphoram petre recte dicitur ei,
Ædificabo ecclesiam meam super te.

Rursus ad Damascum, & habetur 14. q. 1. cap. qm̄
vetus. ego nullum premium nisi Christū sequens,
beatiudini tuæ, id est, cathedræ petri communio-
nem consortio, super illam petram ædificata ec-
clesiam suam scio. Et infra. Quicumque tecum non
colligit, spargit: hoc est, qui Christi non est Anti-
christi est. Vbi nota Hieron. pro eodem computa-
re Christum, & papam quantum ad ea, quæ sunt
fidei: de his enim eū loqui clare patet videnti epist.
4. Item quoque illi contra Iouinianum cap. 14. ait,
inter 12. vnus eligitur, vt capite constituto schisma-
tis tollatur occasio, & loquitur, pculdubio de ele-
ctione petri non ab Apostolis, sed à Christo, vt pa-
tet ex solutione subiectæ: mox quæstionis, sed cur
non Ioannes virgo electus est. soluit enim, Ne ma-
gister bonus, qui dixerat, pacem meam do vobis,
&c. in adulescentem, quem dilexerat, causam præ-
bere

bere videretur inuidia. Idem rursus epist. 2. ad Damasum, & habetur 24. q. 1. Hæc est fides, ait, Si hæc nostra confessio apostolatus tui iudicio comprobatur quicumque me culpate voluerit, se imperitū vel maleuolum, vel etiam non catholicum, nō me hæreticum comprobabit, vbi quia vides, ex sedis apostolicæ iudicio pendere esse, vel non esse catholicum, aut hæreticum summum Christi in terris tribunal agnoscere potes: ad quod de fide iudicium spectare constat.

Augu. non solum Petrum principem Apostolorum affirmat: sed quum consultaretur sedes Apostolica de fide contra pelagianam hæresim, à duobus concilijs Carthagi. & Mileuiano subscriptus inuenitur. Et respondente Innocen. papa ad Carthaginensē quidem concilium patrum influta sacerdotali custodientes officio non censetur esse calanda, quod illi nō humana, sed diuina decernere sententia, vt quidquid de distinctis remotisque prouincijs ageretur, non prius ducerent finiendū, nisi ad huius sedis notitiam pertineret, vbi tota huius autoritate iusta, quæ fuerit pronuntiatio firmaretur: indeq; sumerent cæteræ ecclesiæ, velut de naturali suo fonte aquæ cūctæ procederent, & per diuersas totius mundi regiones puri capitis incorruptæ manarēt: quid præcipere, quos abluere, quos velut in ceno inemundabili sordidatos mundis digna corporib. vnda vitaret: conciliū vero Mileuitanum, Quoties fidei ratio ventilatur arbitror oēs fratres & coepiscopos nostros non nisi ad Petrū, id est sui nominis & honoris authorem referre debere: velut nunc reulit vestra dilectio, & per totum mundum possit omnib. ecclesijs in cōi professe. Et idem ad Paulinum epist. 106. referens hæc, gesta, cōmendat Innocen. literas responsiuas: subiungēs, Ad omnia nobis ille rescripsit eodem modo, quo fas erat atque oportebat apostolicæ sedis Antistitē. Rursus 2. lib. de Baptismo contra Donatistas cap. 6. (& habetur 2. q. 7. puro) Petri cathedrā cuiuslibet præter episcopatum, quum cōparando Cyprianum Petrō ait, Vereri debeo. ne in Petrū contumeliosus existam, quis nescit enim illum apostolatus principatū in cuiuslibet episcopatu præferēdū? sed & si distat cathedraram, gratia vna in est Martyrum gloria. Idem in 2. lib. de Doct. Christiana. non longe versus principū, decretales epistolas apostolicæ sedis inter canonicas habendas scripturas censet, dicens, in canonicis scripturis ecclesiarum catholicarum quam plurimum diuinarū scripturarum solertissimus indigator, autoritatem sequatur: inter quas sane ille, quas apostolica sedes habere & ab ea alij meruerunt accipere epistolas. Quid em̄ Decretales fidei, quas apud se habent, vel alius misit apostolica sedes inter canonicas esse habendas scripturas affirmat, supponit proculdubio apostolicā sedem non solum cunctis prelatam sedibus, sed diuinam utpote fidei magistrā.

Greg. in registr. li. 4. epist. 32. ad Mauricium Augustinum ait: Cunctis euangelium scientib. liquet, quod voce Dominica sancto, & omnium Apostolorum principi Petrō Apostolo totius ecclesiæ cura commissa est, ipsi quippe dicitur, Petre amas me: pasce oues meas. Ipsi dicitur, Ecclesiatanas expeit cribrare vos, sicut triticum, & ego pro te rogauī, vt non deficiat fides tua, & in aliqui conuersus confirmat fratres tuos, ipsi dicitur, Tu es petrus, & super hanc petram edificabo ecclesiam meam, & portæ inferi non præualebunt aduersus eam, & tibi dabo claves regni cælorum, & quodcunq; ligaueris super ter-

ram, erit ligatum, & in celis, & quodcunq; solueris, super terram, erit solutum, & in celis, Ecce claves regni cælestis accipit potestas ei ligandi, & soluendi tribuitur: cura ei totius ecclesiæ, & principatus committitur.

Sanctus Leo primus in sermo. 3. de anniuersario suæ assumptionis die ait, De toto mundo vnus Petrus eligitur qui & vniuersarum gentium vocatio, & omnibus Apostolis cunctisque ecclesiæ patribus præponatur, vt quamuis in populo Dei multi sacerdotes sint, multique pastores, omnes tamen regat Petrus, quos principaliter regit & Christus. Magnum & mirabile, dilectissimi, huic viro confortium potentia suæ tribuit diuina dignatio, & si quid cum eo commune cæteris voluit esse principibus, nunquam nisi per ipsum dedit, quicquid alijs non negauit.

Venerabilis Beda super illud Ioan. 1. Intuitus autem in eum Iesus dicit, Vidit cordis eius simplicitatem, animi sublimitatem: cuius merito cunctæ eset præferendus ecclesiæ.

Bernardus nō solum pluries Rom. Iesu Christi vicariū, & totius ecclesiæ caput appellat: sed in epist. 1. ad Eugenium papam 237. in ordine epistolarum ait, Locus in quo stat, terra sancta est locus Petri est, locus principis Apostolorum, vbi steterunt pedes eius locus illius est, quem constituit Dominus Dominum domus suæ, & principem omnis possessionis suæ: merito tali pastori, nulli nutiori cōmissa est ecclesia, quum adhuc tenera adhuc in cunabulis esset. Et in epist. 242. ad Rom. qñ discesserūt à Domino papa ait, Cur regem terræ, cur Dominū cæli furere tam intolerabili, quam irrationabili in vos pariter prouocaris, dum sacram, & apostolicā sedem diuinis regalibusque ptiilegijs singulariter sublimatam, ausu sacrilego inceslere, suoque minuerē honore contenditis. Et in epist. 131. ad Mediolan. de plenitudine potestatis apostolicæ ait, Roma ecclesia valde clemens est, sed nihilominus, potēs: fidele consilium & omni acceptione dignum, noli abuti clementia, ne potentia opprimaris. Sed dicat aliquis, Debitam ei reuerentiam exhibebo, & nihil amplius. Esto. Fac quod dicis: quafi exhibeas debitam, & omnimodam, plenitudinem siquidē potestatis super vniuersas orbis ecclesias singulari prerogatiua apostolicæ sedi donata est, qui igitur huic potestati resistit, Dei ordinationi resistit. Potest si vtile iudicauerit nouos ordinare episcopos, vbi hæcenus nō fuerunt: potest eos qui sunt alios deprimere, alios sublimare, prout ratio sibi dictauerit ita vt de episcopis creare Archiepiscopos liceat, & conuerso si necesse visum fuerit. Potest à finibus terræ sublimes quascunq; personas ecclesiasticas euocare, & cogere ad suam præsentiam, non semel aut bis: sed quoties expedire videbit. Porro in prōptu est ei omnem vlcisci inobediētiam, si quis forte reludari conatus fuerit.

In gestis concilij Constant. inter damnatos articulos Ioan. VVicles, & Ioan. Huus reperuntur hi duo, scilicet Petrus non est, nec fuit caput sanctæ ecclesiæ catholicæ: nō est de necessitate salutis credere Romanam ecclesiam esse supremam inter alias ecclesias. Et subditur, Error est pro quanto negaret primatum summi pontifici super alias ecclesias particulares.

Sanctus Tho. in 4. contra Gen. ca. 76. postquam multipliciter probauit vnum episcopum prælatū à Christo, toti ecclesiæ, subdit, per hoc aut excluditur quorundam præsumptuosus error, qui se subducere

De Attritione, & Contritione in quatuor
Quaestiones diuifus.

S Y M M A R I V M.

- 1 Num Attritio possit fieri contritio.
- 2 Num Contritio debeat esse singulorum peccatorum.
- 3 Num peccator teneatur ad contritionem quandocumque recordatur suorum peccatorum.
- 4 Num contritio non modo culpam, sed penam debitam peccatis remittat.

P R O L O G V S.

IN TENTIO mea in subsequentibus, quae ab auctore tractanda erant ad perfectionem operis, est non aggredi ordinem per quaestiones, & articulos sigillatim decidendo, quasi complere vellem tertiam partem (imparem enim me tanto negotio & cognosco, & fautor) sed dubia aliqua vtilia necnon discussione digna tractare, & iuxta ingenij vires diuina aspirante gratia determinare. Seruaboque ordinem sacramentorum suprapositum.

De partibus igitur poenitentiae in speciali tractatu primo occurrit de prima parte poenitentiae dubium circa quidditatem eius, quae ex differentia inter attritionem, & contritionem facilius cognoscetur.

Q V A E S T I O I.

An attritio possit fieri contritio.

ET propterea. Queritur primo, an attritio possit fieri contritio. Videtur enim, quod non. Tum quia contritio, & attritio differunt pernes principia: quoniam contritio est a charitate, attritio autem est a voluntate sine charitate. Tum quia imperfectio attritionis est de ratione eius: ac per hoc remota imperfectio non remanet attritionis actus, qui possit perfici per charitatem.

Ad euidenciam huius tria faciendae sunt, primo dicitur quid nominis: secundo manifestabitur quod duplex est tam attritio, quam contritio, tertio responderetur quaestio.

Quo ad primum attritio sonat imperfectam displicentiam peccati: contritio autem sonat displicentiam perfectam peccati. Et est sermo de peccato mortali. Notanter autem dico displicentiam, & non dico dolorem seu tristitiam: quoniam contritio proprie significat displicentiam, quae est causa tristitiae seu doloris, quamuis frequenter vsu dicatur, quod contritio est dolor, significando causam ab effectu. Quanta autem differentia sit inter displicentiam, & tristitiam, quae est in voluntate, manifestat status coelestis patriae: in qua sanctis displicebat peccata olim ab eis commissa, nullam tamen tristitiam de eis habebunt. Ex hoc enim, quod in patria erit displicentia, & non erit tristitia, manifeste patet, quod tristitia ipsa, quae est in voluntate, non est essentialiter displicentia, sed ad displicentiam sequitur tristitia in his, qui sunt tristitia capaces. Et hanc doctrinam habes superius ab Auctore in quaest. 84. art. 3. Haec de primo.

Quo ad secundum, quia imperfectum dicit negationem perfecti, & negatio per affirmationem oppo-

ducere nituntur ab obedientia & subiectione Petri, F
successorem eius Rom. pont. vniuersalis ecclesiae
pastorem non recognoscentes.

In Concilio quoque vniuersali Florentiae sub
Eugenio 4. vbi Graecorum, Armenorum, & Iaco-
bitarum cum Roma. ecclesia facta legitur vnio, ha-
beretur haec verba, Diffidimus sanctam apostolicam
sedem, & Roma. pont. in vniuersum orbem tene-
re primatum, & ipsum Roma. pont. successorem
esse beati Petri principis Apostolorum, & verum
Christi vicarium, totiusque ecclesiae caput, & om-
nium Christianorum patrem ac doctorem existe-
re, & ipsi in Beato Petro pacendi, regendi, & gu-
bernandi vniuersalem ecclesiam a Domino nostro
Iesu Christo plenam potestatem traditam esse,
quemadmodum etiam in gestis oecumenicorum
Conciliorum, & in sacris canonibus continetur,
haec ibi. Vbi non notuiter ab hac synodo inuentam
fuisse hanc diffinitionem, sed ipsam contineri in
aliorum vniuersalium Conciliorum gestis, & pro-
pterea hoc vnum concilium sufficit pro omnibus
ad firmandam fidem huiusmodi veritatis.

Præterea turbam canonum, & doctorum (quam
dinumerare nemo potest) idem sentientium. Tã
euidenter siquidem ex his, quae attulimus, clarum
est Roman. pont. Petri successorem, a Christo in
petro institutum esse totius ecclesiae pastorem, vt
locus dubitationi nullus relictus sit: Si quis au-
tem post hac hæsitans inuenitur, aut rudis, & in-
eptus, aut cum hæreticis seu schismaticis sapit, aut
certè Christianus non est: ineruditus quippe val-
de & indocilis est, quisquis certitudinem mathe-
maticam in omnibus quaerit, vt philosophi tradunt:
Hæreticorum atque schismaticorum proprium est
sacra vti scriptura, secundum sensum tamen quo
ipsi faciunt illam sonare. Christianorum autem,
qui verè catholici sunt, sapientia sacram scripturam
intelligit secundum sensum, quem sancti Docto-
res, quem sacra concilia, apostolica autoritate ro-
borata interpretantur. Hunc sciendi Christianam
veritatem modum quisquis repellit, Christianus
non est: ab hac via qui recedit, infidelis inuenitur.
Nam licentia exorbitandi ab hac via si admittitur,
Trinitatis vnã substantiam reuocare in dubium
cum Arrio fas est: Spiritum quoque sanctum pro-
cedere a filio ambiguum adhuc cum priscis erit:
panem in sacramento altaris conuerti in corpus
Christi dubitatur. Haec enim omnia nulla alia via
aut autoritate sunt Christianis reddita certa, &
indubia fide tenenda, nisi interpretatione sacre scri-
pturae, iuxta Sanctorum documenta, & sacrorum
conciliorum autoritate apostolica firmatorum
diffinitionem. Quocirca quum textus euangelici
ad propositum adsint, & Sanctorum doctrina cõ-
forans in proposito pateat, nullo penitus Sancto-
rum reluctante, sacrorumque conciliorum cum
Apostolica autoritate inueniatur definitio, om-
nisque Christianorum atas a Petro hæcque in
sancta ecclesia catholica hoc confessã inueniatur,
reliquorumque Doctorum testimonia innume-
ra, sint certum ita redditur Roman. pont. Petri
successorem in Petro a Christo institutum totius
ecclesiae pastorem, vt certior fides haberi non pos-
sit. Amen.

Roma, anno Christiana salutis 1529. elatis vero
proprie 2. die 17. Februarij.

...